

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสันโดษและอิทธิบาทสี่
เพื่อเป็นแนวทางในการค้นหาบุคลิกภาพ
ธรรมชาติไปโดย

ปริญญาานิพนธ์

ของ

สุชิน เพ็ชรวัช

THE LIBRARY
COLLEGE OF EDUCATION
BANGKOK, THAILAND

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดูตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาสังคม

๗ มีนาคม ๒๕๑๘

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำคณะได้พิจารณาปัญหานี้เรียบร้อยแล้ว เห็นสมควรรับ
 เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาสังคม ของ
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ศาสตราจารย์ ดร. วิจัย วิชาญ

๓

ประธาน

ดร. อรุณ

กรรมการ

ดร. อรุณ

กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลือและคำแนะนำอันดียิ่งจาก
รองศาสตราจารย์ ดร.จรรยา สุวรรณทัต อาจารย์ ดร.วิรัช วิเชียรโชติ อาจารย์
ดร.นวลเพ็ญ วิเชียรโชติ อาจารย์นวลละออ เจียมสุวรรณ และอาจารย์สุขุม ศรีบุรินทร์
ผู้เขียนขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบคุณนิสิตจิตวิทยาสังคมรุ่นพี่และเพื่อนทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมือช่วยเหลือ
นานาประการด้วยน้ำใจอันดียิ่ง โดยเฉพาะคุณบรรจง หมายมั่น คุณสุวัฒน์ วัฒนวงศ์ และ
คุณพัชนี ศรีทองนาถ ซึ่งได้ร่วมทำการวิจัยตามโครงการศึกษาศิลปะภาพธรรมาธิปไตย
ด้วยกัน และขอขอบคุณ คุณละอียศ กลิ่นลำควน และคุณภัททิ ฝอยทอง ผู้ช่วยเหลือทาง
ด้านการพิมพ์และเขียนภาพประกอบ

ผู้เขียนขอขอบคุณและประโยชน์ที่อาจจะมีปรากฏอยู่ในปริญญานิพนธ์ฉบับนี้
เป็นเครื่องบูชาพระคุณของ พ่อ แม่ และครูอาจารย์ทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการให้
การศึกษาแก่ผู้เขียนตลอดมา

สุชิน เพ็ชรักษ์

สารบัญ

บทที่

หน้า

๑ บทนำ

๑

ภูมิหลัง

๑

๑ / ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

๔

๓ / ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

๕

๓ ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

๕

๕ นิยามศัพท์เฉพาะ

๖

๖ ขอบเขตของเบืองคน

๘

ทฤษฎีและ เอกสาร การวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๘

๔๖ สมมุติฐานการวิจัย

๒๑

ทฤษฎีและ เหตุผล เบืองหลังสมมุติฐานในการวิจัย

๒๒

๒ วิธีดำเนินการ

๒๕

๕ กลุ่มตัวอย่าง

๒๕

๕ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

๒๕

แบบสอบถามวัดลักษณะอิทธิบาทสี่

๒๕

แบบสอบถามวัดความสนใจ

๒๕

๕ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๓๐

๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

๓๓

สถิติลักษณะและอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๓๓

ลำดับขั้นการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

๓๓

การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความสนใจและอิทธิบาทสี่

๓๓

การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความสนใจและ

อิทธิบาทสี่ในลักษณะการรับรู้มาตรฐานสังคม

๓๓

การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความสนใจและ

อิทธิบาทสี่ในลักษณะตนตามอัธยาศัย

๔๐

เปรียบเทียบดัชนีความสันโดษ	๔๕
เปรียบเทียบความแตกต่างของความสันโดษในลักษณะการรับรู้	
มาตรฐานสังคม ระหว่างกลุ่มนิสิตเพศชายและหญิง	๔๖
เปรียบเทียบความแตกต่างของความสันโดษในลักษณะการรับรู้	
มาตรฐานสังคม ระหว่างนิสิตต่างระดับชั้นการศึกษา	๔๘
เปรียบเทียบความแตกต่างของความสันโดษในลักษณะการรับรู้	
มาตรฐานสังคม ระหว่างนิสิตครูกับนิสิตแพทย์	๔๙
เปรียบเทียบความแตกต่างของความสันโดษในลักษณะตนตาม	
อัตภาพ ระหว่างกลุ่มนิสิตเพศชายและหญิง	๕๐
เปรียบเทียบความแตกต่างของความสันโดษในลักษณะตนตาม	
อัตภาพ ระหว่างนิสิตต่างระดับชั้นการศึกษา	๕๓
เปรียบเทียบความแตกต่างของความสันโดษในลักษณะตนตาม	
อัตภาพ ระหว่างนิสิตครูกับนิสิตแพทย์	๕๔
๔ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	๕๖
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	๕๖
กลุ่มตัวอย่าง	๕๖
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	๕๖
การวิเคราะห์ข้อมูล	๕๗
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๕๗
อภิปรายผล	๖๐
✓ข้อเสนอแนะ	๖๗
บรรณานุกรม	๖๘
ภาคผนวก	๗๔
ภาคผนวก ก.	(๑)
ภาคผนวก ข.	(๗)

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
๑	กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย แยกตามสาขาวิชาชีพ ระดับชั้น และ เพศ	๒๘
๒	ค่าความเชื่อมั่น และค่าสถิติอื่น ๆ ของแบบสอบถามวัดความสนใจ	๒๙
๓	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของคะแนนจากแบบสอบถามวัดความสนใจ ความโลภ และความวิตกกังวล	๓๐
๔	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความสนใจและอิทธิบาทสี่ในลักษณะ การรับรู้มาตรฐานสังคม ในกลุ่มนิสิตครู	๓๔
๕	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความสนใจและอิทธิบาทสี่ในลักษณะ การรับรู้มาตรฐานสังคม ในกลุ่มนิสิตแพทย์	๓๖
๖	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความสนใจและอิทธิบาทสี่ในลักษณะ การรับรู้มาตรฐานสังคม ในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด และ แยก พิจารณาตามระดับชั้นการศึกษา และ เพศ	๓๘
๗	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความสนใจและอิทธิบาทสี่ในลักษณะ คนตามอัตภาพ ในกลุ่มนิสิตครู	๔๐
๘	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความสนใจและอิทธิบาทสี่ในลักษณะ คนตามอัตภาพ ในกลุ่มนิสิตแพทย์	๔๒
๙	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความสนใจและอิทธิบาทสี่ในลักษณะ คนตามอัตภาพ ในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด และแยกพิจารณาตาม ระดับชั้นการศึกษา และ เพศ	๔๔
๑๐	เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของความสนใจในลักษณะ การรับรู้มาตรฐานสังคม ระหว่างกลุ่มนิสิตเพศชายและหญิง	๔๖
๑๑	เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของความสนใจในลักษณะ การรับรู้มาตรฐานสังคม ระหว่างนิสิตต่างระดับชั้นการศึกษา	๔๘

๑๒	เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของความสันโดษ ในลักษณะการรับรู้มาตรฐานสังคม ระหว่างนิสิตครูและ นิสิตแพทย์	๔๔
๑๓	เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของความสันโดษ ในลักษณะตนตามอัตภาพ ระหว่างกลุ่มนิสิตเพศชายและหญิง	๕๑
๑๔	เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของความสันโดษ ในลักษณะตนตามอัตภาพ ระหว่างนิสิตต่างระดับชั้นการศึกษา	๕๓
๑๕	เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของความสันโดษ ในลักษณะตนตามอัตภาพ ระหว่างนิสิตครูและนิสิตแพทย์	๕๔
๑๖	ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามวัดความสันโดษแต่ละข้อ	(๗)

บัญชีภาพประกอบ

ภาพที่		หน้า
๑	แสดงหลักกรรมพื้นฐานสำหรับบุคคล กลุ่ม และสังคม ในระบบธรรมชาติไทย	๓
๒	มังคละ (Theoretical Space)	๑๙
๓	แผนผังแสดงลำดับขั้นการสร้างแบบสอบถาม	๒๖

บทนำ

ในภาวะที่ประเทศชาติกำลังอยู่ในระยะการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมอยู่ จะเห็นได้ว่าความเจริญก้าวหน้าทางค่านิยมเป็นไปอย่างรวดเร็วมาก จนความเจริญทางค่านิยมจิตใจไม่สามารถจะมีอำนาจเทียบเคียงได้ ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ เพิ่มขึ้นตามอัตราส่วนของความเจริญทางค่านิยมธรรมดั่งที่เห็นได้ในปัจจุบัน สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถยังทรงมีพระราชเสาวนีย์ว่า "ความเจริญทางค่านิยมสำคัญและจำเป็นไม่น้อยกว่าความเจริญทางค่านิยมเลย ... นำเสียดายเหลือเกินที่ทุกวันนี้ความเจริญทางค่านิยมล้ำหน้าเกินกว่าความเจริญทางค่านิยมจิตใจไปมากนัก เป็นเหตุทำให้ทุกคนทุกวันนี้มีความเรวร้อนกระวนกระวายใจ เกิดความเดือดร้อนระส่ำระสายไปทุกมุมโลก เพราะมนุษย์ส่วนมากสมัยนี้ขาดหลักของความเจริญทางค่านิยมเกินไป ไม่สนใจในสิ่งที่เป็ความสุภาพงามธรรม มัวติดอยู่กับวัตถุซึ่งคนส่วนมากเห็นว่าบันดาลความมั่งมี ความสะดวกสบาย ซึ่งมุ่งแต่จะแสวงหาและสะสมวัตถุเพื่อประกอบและเพิ่มพูนความผาสุกของแต่ละคน พวกนี้ทอดทิ้งหลังลืมความเจริญทางค่านิยมจิตใจ ... " (สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ, ๒๕๑๑ : ๔-๕)

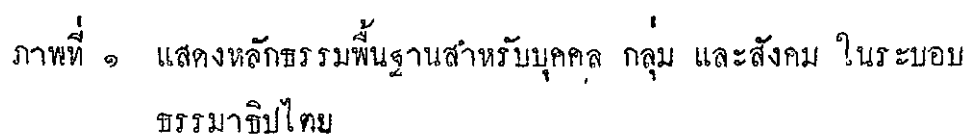
นอกจากนี้ท่านพุทธทาสภิกขุยังได้กล่าวไว้อีกตอนหนึ่งว่า "คนเราไม่ได้ประกอบด้วยวัตถุหรือร่างกาย แต่เพียงอย่างเดียว ย่อมมีจิตใจอยู่ด้วย ถ้าหากว่าไม่มีความเต็มเปี่ยมทั้งทางกายและจิตใจ ความเป็มนุษย์ของเราจะต้องกลวงเป็นโพรง คือว่าเป็นมนุษย์เต็มเปี่ยมแต่ทางกายหรือทางวัตถุ แต่ทางใจนั้นว่าง กลวงเป็นโพรง ความเป็มนุษย์ที่กลวงเป็นโพรงนี้เป็นอันตรายอย่างยิ่ง และปัญหาในโลกนี้หรือโลกอื่นก็ตามถ้ามี ย่อมจะเกิดจากมนุษย์ที่กลวงเป็นโพรง ทั้งนี้คือความเป็มนุษย์แต่ทางวัตถุหรือทางร่างกาย ส่วนจิตใจนั้นกลวงเป็นโพรง เพราะไร้ความเป็มนุษย์ในทางจิตใจ" (พุทธทาสภิกขุ, ๒๕๐๖ : ๔๐)

การที่จะพัฒนาความเจริญทางค่านิยมจิตใจของมนุษย์ให้ดียิ่งขึ้นนั้น หลักธรรมทางศาสนาเป็นองค์ประกอบสำคัญอันหนึ่งที่จะช่วยสร้างเสริมความเจริญดังกล่าว และจะมีบทบาทที่จำเป็นเพิ่มมากขึ้นในสภาพสังคมทั้งในปัจจุบันและอนาคต ท่านพุทธทาสภิกขุกล่าวว่า "การพัฒนาคนต้องพัฒนาจิตใจให้เต็มไปด้วยธรรม จึงจะแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ ... ปัญหาการเมือง เศรษฐกิจ หรือการทหาร หรืออื่น ๆ ก็ตาม ที่ถือว่าจำเป็นที่สุดในเวลานี้ อย่าลืมว่ารากฐานของสิ่งเหล่านี้คือความโลภ ความแข่งขัน แย่งชิงเอาเปรียบกัน การพัฒนาทางเศรษฐกิจ ทางทหาร ฯลฯ เหล่านี้ไ้รากฐานของมันคือการไม่มีความดี ฉะนั้นเมื่อไปหลงวัตถุขนาดนี้แล้วก็ตกเป็นทาสวัตถุ ดังนั้นการพัฒนาอย่างนี้แม้จะมีกันทั้งโลกอย่างที่เราเรียกว่าเจริญก้าวหน้าที่สุดเท่าใด มันก็ยังจมลงไปในโคลง คือได้วัตถุเท่านั้น กำลังไปสู่ความทุกข์ร้อน มีการทุจริต คอรัปชั่น" (พุทธทาสภิกขุ, ๒๕๐๔ : ๖๕)

ในสภาพที่สังคมไทยกำลังมุ่งพัฒนาระบบประชาธิปไตยกันอยู่นี้ ปรากฏว่ามี ความขัดแย้ง ต่อสู้ ใช้อำนาจบีบบังคับซึ่งกันและกันในระหว่างบุคคลที่ต่างกลุ่มต่างความคิด เห็นกัน ทั้งโดยทางตรงและโดย ทางอ้อมอยู่เสมอ และแต่ละฝ่ายก็พยายามแสดงให้เห็นว่าตนเป็นตัวแทน ความคิดของบุคคลส่วนใหญ่ ซึ่ง ควรจะถือว่าเป็นแนวคิดสันติปัญหาที่เหมาะสม แต่ในทางปฏิบัติแล้ว เสียงข้างมากบางทีก็มิได้ทำให้การ แก้ปัญหาอย่างหนึ่ง ๆ ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ หรืออาจทำให้เกิดการแตกแยกออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ มากยิ่งขึ้น และปัญหาขัดแย้งก็เพิ่มขึ้นเป็นเงาตามตัว ในแง่หนึ่งอาจ เป็นเพราะว่าพลังความคิดเห็นของ บุคคลที่เป็นฝ่ายข้างมากนั้นอาจตกอยู่ที่คิอทธิพลของอคติต่าง ๆ ได้ จึงมิใช่เป็นสิ่งที่ถูกต้องยุติธรรมเสมอ ไป ดังนั้นถ้าหากจะพัฒนาคุณภาพของประชาธิปไตยให้มีความถูกต้องยุติธรรมที่แท้จริงยิ่งขึ้น ส่วนหนึ่งก็จะต้อง พัฒนาบุคลิกภาพของบุคคลให้รู้จักตัดสินใจแก้ปัญหาต่าง ๆ โดยอาศัยหลักธรรมเป็นเกณฑ์สำคัญ นั่นคือยึด ถือความถูกต้อง ยุติธรรม และเป็นประโยชน์ต่อส่วน วมทั้งในปัจจุบันและอนาคตเป็นสำคัญ มิใช่ถือเอา ผลประโยชน์ส่วนตนซึ่งจะก่อให้เกิดความเคียดแค้นต่อบุคคลอื่นหรือสังคมโดยส่วน วมก็ตาม โดยเฉพาะ อย่างยิ่งควรจะตระหนักประมาณกำลังความสามารถของตน และยินดีที่จะใช้กำลังความสามารถเท่าที่มี อยู่ก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งแก่ตนเองและส่วน วมยิ่ง ๆ ขึ้นไป

พระพุทธเจ้าโคตรทรงแสดงลักษณะของอธิปไตย (หมายถึงอำนาจ หรือความเป็นใหญ่) ไว้ ๓ ประการ คือ อธิปไตย (การถือตนเองเป็นใหญ่) โลกาธิปไตย (การถือโลกเป็นใหญ่) และ ธรรมาธิปไตย (การถือธรรมเป็นใหญ่) (สุชีพ ปุณฺณานุภาพ, ๒๕๐๒ : ๑๐๔) และทรงแสดงให้เห็นว่า ระบบธรรมาธิปไตยนั้นเป็นสิ่งที่เหมาะสมและดีงามทั้งในระดับบุคคล กลุ่ม และสังคม ถ้าหากบุคคลยึด ถือเอาธรรมเป็นพื้นฐานสำคัญในการแก้ปัญหาต่าง ๆ และดำเนินชีวิต วมกันกับบุคคลอื่น ๆ แล้วก็จะก่อให้เกิดความสงบสุข ความเจริญรุ่งเรืองทั้งแก่ตนเองและสังคม

หลักธรรมทางพุทธศาสนานี้มีอยู่เป็นจำนวนมากมาย มีค วามลึกซึ้ง เหมาะสมสำหรับบุคคลที่มี ความรู้ความสามารถในระดับต่าง ๆ กัน แต่ก็อาจแบ่งหลักธรรมอันเป็นพื้นฐานสำหรับบุคคลทั่ว ๆ ไป ออกได้เป็น ๓ ระดับ คือ หลักธรรมสำหรับระดับบุคคล หลักธรรมสำหรับระดับกลุ่ม และหลักธรรม สำหรับระดับสังคม ดังแสดงไว้ในแผนภูมิต่อไปนี้

หลักธรรมต่าง ๆ เหล่านี้มีความสอดคล้องและเกื้อหนุนซึ่งกันและกันทั้งในระดับเดียวกันและในระดับที่ต่างกัน อีกทั้งยังเป็นแนวทางปฏิบัติที่กำหนดขึ้นเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพของผู้ที่ปฏิบัติตามไปในทางสร้างสรรค์ มีคุณธรรม เป็นประโยชน์ และเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาสังคมโดยส่วนรวมด้วย

ศาสนาเป็นส่วนหนึ่งของระบบสังคม มีคุณค่าเหมือนสายใยที่เชื่อมโยงบุคคลกับสังคมเข้าด้วยกัน เป็นสถาบันสังคมที่กำหนดคุณธรรม ค่านิยม ใฝ่หลงใหล ให้การบังคับควบคุมตนเอง ช่วยผ่อนคลายความรุนแรงหรือความตึงเครียด ทำให้มนุษย์สามารถปรับตัวเองให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมหรือสถานการณ์บางอย่างได้ เป็นสิ่งที่ให้ความหวัง ให้ความเชื่อมั่น และช่วยบำรุงขวัญมนุษย์

ชาวไทยนับถือและยึดมั่นในหลักธรรมของพุทธศาสนา ซึ่งถือว่าเป็นศาสนาประจำชาติ มาเป็นเวลานาน ถึงแม้ว่าความเจริญทางวิทยาศาสตร์จะทำให้ความสนใจทางด้านศาสนาลดน้อยลงไปตาม แต่พุทธศาสนาก็ยังเป็นสถาบันสังคมหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อระบบการศึกษา การปกครอง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมของคนไทยตลอดมา ระบบความเชื่อและพฤติกรรมที่สอดคล้องกับหลักธรรมของพุทธศาสนาถือว่าเป็นค่านิยมที่ตกในสังคมไทย ครอบครัว วัด โรงเรียน และสถาบันสังคมอื่น ๆ ต่างก็ถือเป็นหน้าที่อันสำคัญที่จะพยายามอบรม ปลูกฝัง และพัฒนาบุคลิกภาพของ เด็กให้สอดคล้องกับแนวจริยธรรมทางพุทธศาสนาอย่างมั่นคง และถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการเสริมสร้างความเจริญให้แก่สังคมโดยส่วนรวมด้วย

ความสันโดษ และอิทธิบาทสี่ เป็นคุณธรรมที่มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตในสภาพสังคมปัจจุบันอย่างยิ่ง จึงเป็นที่น่าสนใจว่าคุณธรรมทั้งสองประการนี้มีแบบแผน หรือทิศทางของความสัมพันธ์เป็นอย่างไร ปริมาณมากน้อยเพียงใด และที่เลือกศึกษามุขลักษณะของนิสิตกรและนิสิตแพทยก็เพราะว่าอาชีพที่นิสิตทั้งสองฝ่ายจะออกไปประกอบในอนาคตนั่น ถือได้ว่าเป็นอาชีพขั้นสูง และมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศอย่างยิ่ง จึงสมควรที่จะได้มีการศึกษา เปรียบเทียบบุคลิกภาพของนิสิตทั้งสองกลุ่ม เพื่อให้ทราบถึงความคล้ายคลึง และความแตกต่างในด้านลักษณะความสันโดษและ อิทธิบาทสี่ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

๑. เพื่อศึกษาโครงสร้างของบุคลิกภาพพหุรามาธิปไตย ในรูปทัศนคติจากศาสนาพุทธ ซึ่งเป็นโครงสร้างของค่านิยมในระดับสังคม
๒. เพื่อศึกษา เปรียบเทียบความแตกต่างของลักษณะความสันโดษในระหว่างเพศชายและหญิง
๓. เพื่อศึกษา เปรียบเทียบความแตกต่างของลักษณะความสันโดษในระหว่างนิสิตที่มีระดับชั้นเรียนแตกต่างกัน

๔. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของลักษณะความสนใจในระหว่างนิสิตครูและนิสิตแพทย์

๕. เพื่อศึกษาแบบแผนและปริมาณของความสัมพันธ์ระหว่างความสนใจ และอิทธิบาทสี่

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะช่วยให้เข้าใจแบบแผนและปริมาณของความสัมพันธ์ระหว่างความสนใจ และอิทธิบาทสี่ว่า เป็นอย่างไร และช่วยให้เห็นลักษณะความแตกต่างของบุคลิกภาพด้านความสนใจในระหว่างบุคคลต่างสาขาวิชาชีพ อายุ เพศ และระดับชั้นเรียนได้ชัดเจนยิ่งขึ้น นอกจากนั้นตัวแปรที่ใช้ในการศึกษานี้ก็ยังมิได้มีผู้สนใจค้นคว้ามากนัก ดังนั้นแบบสอบถามและผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จึงอาจนำไปใช้ประโยชน์ในการ ศึกษาค้นคว้า และเป็นพื้นฐานสำหรับการก่อตั้งสมมติฐานการ วิจัยต่อไปในอนาคตด้วย

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

๑. กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้านี้ คือ

๑.๑. นิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ปีการศึกษา ๒๕๑๓ จำนวน ๑๐๐ คน โดยแบ่งเป็นนิสิตชั้นปีที่ ๑ จำนวน ๕๐ คน และนิสิตชั้นปีที่ ๔ จำนวน ๕๐ คน

๑.๒. นิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหิดล ปีการศึกษา ๒๕๑๓ จำนวน ๑๐๐ คน โดยแบ่งเป็นนิสิตเตรียมแพทย์ชั้นปีที่ ๑ คณะวิทยาศาสตร์ จำนวน ๕๐ คน และนิสิตแพทย์ชั้นปีที่ ๒ คณะแพทยศาสตร์ จำนวน ๕๐ คน

๒. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

๒.๑. ตัวแปรอิสระ ได้แก่

ก. สาขาวิชาชีพ

- นิสิตครู
- นิสิตแพทย์

ข. ระดับชั้นการศึกษา

- นิสิตครูชั้นปีที่ ๑
- นิสิตครูชั้นปีที่ ๔

- นิสิตร่วมแพทย์ชั้นปีที่ ๑
- นิสิตร่วมแพทย์ชั้นปีที่ ๒

ค. เพศ

๒.๒. ตัวแปรตาม ได้แก่

- ก. ความสนใจ
- ข. อธิปไตย

ควาณิยามศัพท์เฉพาะ

บุคลิกภาพธรรมาธิปไตย หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมที่อาศัยความมีธรรมเป็นใหญ่ เกิดจากกระบวนการสังคมประเพณีที่มีศาสนาพุทธ เป็นรากฐานสำคัญอันหนึ่งของค่านิยมและทัศนคติ ตลอดจนมาตรฐานสังคมของพุทธศาสนิกชนไทย แสดงออกในสถานการณ์ที่ควรจะมีการตัดสินใจเลือกชนิดของพฤติกรรมที่จะแสดงออกระหว่างบุคคล และในทางสังคม โดยอาศัยหลักธรรม เช่น สันติ โสภณ สัมปยุตธรรม อธิปไตย สันติ-โสภณจะเป็นคน เป็นแม่บทของค่านิยมและทัศนคติในการกำหนดทิศทางของการตัดสินใจ และแสดงออกเป็นพฤติกรรมในที่สุด ลักษณะพฤติกรรมดังกล่าวนี้สามารถวัดได้โดยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยในโครงการศึกษามุขบุคลิกภาพธรรมาธิปไตยร่วมกันสร้างขึ้น

ความสนใจ หมายถึง ลักษณะทัศนคติแบบหนึ่งของบุคคลที่มีต่อสภาพแวดล้อม ซึ่งแสดงการตอบสนองออกมาให้ปรากฏในลักษณะต่อไปนี้ คือ

๑. ความพอใจในสิ่งที่ตนเป็นอยู่ ได้แก่ ความยินดี พอใจในสิ่งที่อยู่ในความครอบครองหรือเป็นหน้าที่ของตนที่จะต้องปฏิบัติ เช่น การงาน ครอบครัว ปัจจัยสี่ ประเทศชาติ เป็นต้น และถ้าหากสิ่งที่ตนมีอยู่แล้วนั้นเป็นของไม่ดี หรือไม่มีประโยชน์ก็พยายามหาทางปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นหรือมีประโยชน์สำหรับตนยิ่งขึ้น

๒. ความพอใจในสิ่งที่ตนใช้ความพยายามหามาได้ด้วยตนเอง หรือสิ่งที่บุคคลอื่น ๆ มอบให้ในโอกาสต่าง ๆ ถ้าหากต้องการสิ่งใดแล้วไม่ได้ตามที่ต้องการก็พยายามลดระดับความต้องการลง และให้ความพอใจกับสิ่งที่ได้รับมาเท่านั้น ไม่วิตกกังวลในสิ่งที่สูญเสียไปมากนัก ผู้ที่ขาดลักษณะ เช่นนี้มักจะคิดว่าตนเป็นคนอากัฏฐิ ไม่พอใจในความสามารถของตน คิดถูกโทษวาสนาของตน และคิดว่ามีบุคคลอื่นคอยกลั่นแกล้ง ขัดขวางผลประโยชน์ของตนอยู่เสมอ

๓. ความพอใจในสิ่งที่พอสมควรแก่ตน โดยถือเกณฑ์ดังนี้

๓.๑. สมควรแก่สถานภาพและบทบาทของตน ยอมรับและแสวงหาสิ่งที่เหมาะสมกับสภาพของตน ถ้าหากได้รับสิ่งที่ไม่เหมาะสมกับฐานะหรือสถานภาพของตนก็เสียสละให้แก่บุคคลที่เหมาะสมต่อไป ผู้ที่ขาดลักษณะ เช่นนี้มักจะมีคามวิตกกังวลสูง เพราะมีความต้องการในสิ่งที่เกินอำนาจ ฐานะ และสถานภาพมากเกินไป

๓.๒. สมควรแก่กำลังความสามารถของตน โดยพิจารณาถึงกำลังกาย ความสามารถทางสติปัญญา กำลังทรัพย์ เป็นสำคัญ ยอมรับในความแตกต่างของระดับความสามารถของแต่ละบุคคล

๓.๓. สมควรแก่คุณค่าทางศีลธรรม กฎหมาย ระเบียบประเพณีของสังคม และเกียรติยศชื่อเสียงของตน ไม่ฉวยโอกาสกระทำการทุจริตในหน้าที่การงานที่ได้รับมอบหมาย ลักษณะต่าง ๆ เหล่านี้สามารถวัดออกมาได้โดยแบบสอบถามวัดความสันโดษที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสำหรับใช้ในการ วิจัยครั้งนี้

อิทธิบาทสี่ หมายถึงลักษณะบุคลิกภาพแบบหนึ่ง ซึ่งเป็นลักษณะที่ช่วยให้การปฏิบัติงานของบุคคลได้ผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย อันประกอบด้วยลักษณะต่อไปนี้

ฉันทะ เป็นลักษณะนิสัยอย่างหนึ่งของบุคคลที่แสดงออกมากับการกระทำกิจการต่าง ๆ ด้วยความพอใจ เต็มใจ และสนใจในสิ่งที่ตนกำลังปฏิบัติอยู่ หรืองานที่ได้รับมอบหมาย เพื่อให้งานนั้นสำเร็จด้วยดี

วิริยะ เป็นลักษณะนิสัยอย่างหนึ่งของบุคคลที่แสดงออกด้วยการทำ ความเพียรในการปฏิบัติงานด้วยความรู้สึกที่ไม่ทอดทิ้ง และมีความกล้าที่จะกระทำงานนั้นให้สำเร็จไปด้วยดี

จิตตะ เป็นลักษณะนิสัยอย่างหนึ่งของบุคคลที่แสดงออกด้วยการ เอาใจใส่จดจ่อ และมีความตั้งใจในงานที่ทำ ไม่ปล่อยให้หาคิดฟุ้งซ่าน

วิมังสา เป็นลักษณะนิสัยอย่างหนึ่งของบุคคลที่แสดงออกด้วยการใช้ปัญญาพิจารณาไตร่ตรองหาเหตุผลในสิ่งที่กำลังกระทำ พินิจพิเคราะห์ และมีการ วางแผนและ วัตถุประสงค์อย่างเสมอ

บุคลิกภาพด้านอิทธิบาทสี่นี้วัดได้โดยแบบสอบถามที่ พันธ์ ศรีทองนาก (๒๕๑๗) สร้างขึ้น ผู้ที่โคะแนนสูงแสดง ว่ามีลักษณะอิทธิบาทสี่มาก และผู้ที่โคะแนนต่ำแสดง ว่ามีลักษณะอิทธิบาทสี่น้อย

นิสิตครู หมายถึงนิสิตปริญญาตรีชั้นปีที่ ๑ และปีที่ ๔ ปีการศึกษา ๒๕๑๗ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร วิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตแพทย์ หมายถึงนิสิตเตรียมแพทย์ชั้นปีที่ ๑ และนิสิตแพทย์ปีที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๑๗

มหาวิทยาลัยมหิดล

ระดับชั้นการศึกษา หมายถึงระดับชั้นเรียนของนิสิตของทั้งสองมหาวิทยาลัย

เพศ หมายถึงนิสิตหญิงและชายในกลุ่มตัวอย่าง

* ข้อตกลงเบื้องต้น

การวิจัยครั้งนี้ถือว่าปรากฏการณ์และคุณลักษณะเกี่ยวกับตัวแปรต่าง ๆ ที่ศึกษาในครั้งมีระบบโครงสร้าง และคุณสมบัติซึ่งสามารถค้นพบและอธิบายโดยอาศัยกฎเกณฑ์ทางคณิตศาสตร์ได้ กล่าวคือเป็นไปตามหลัก "ไอโซมอร์ฟิซึม" (Isomorphism) (Gullford, ๑๙๕๕ . ๒-๓) นั่นคือ การวิจัยครั้งนี้ถือว่าสามารถนำวิธีการทางสถิติมาใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้

ทฤษฎีและ เอกสารการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีบุคคลสัมพันธ์ (Theory of Interpersonal Relation)

ชัลลิแวนเชื่อว่าบุคลิภาพจะปรากฏขึ้นได้เมื่อบุคคลต่างมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน และถึงแม้ว่ามันจะเป็นสิ่งที่สมมุติขึ้น แต่ก็มี การเปลี่ยนแปลงรูปหลังอยู่เสมอ ซึ่งเป็นผลกำหนดให้บุคคลมีลักษณะของสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลบนพื้นฐานคล้าย ๆ กัน แต่อาจแสดงพฤติกรรมแตกต่างกันไปตามสถานการณ์และประสบการณ์ในชีวิตของแต่ละคน

การที่มารดาถ่ายทอดแบบแผน ของสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล และการที่บุคคลถูกชี้นำโดยสิ่งแวดลอมทำให้ขาดความมั่นคงทางจิตใจ ก่อให้เกิดความวิตกกังวล ซึ่งเป็นเหตุให้บุคคลหาทางหลีกเลี่ยงหรือขจัดความวิตกกังวลทั้งที่เกิดขึ้นจริง หรือที่คาดว่าจะเกิดขึ้น วาไปเสียโดยวิธีการต่าง ๆ เช่น การใช้กลวิธีป้องกันตน การควบคุมพฤติกรรมของตน เป็นต้น วิธีการต่าง ๆ ที่ใช้สร้างหลักประกันความมั่นคงนั้นก่อให้เกิด "การรักษานา" หรือ "ระบบตัวตน" ขึ้น และทำให้เกิดการแยกแบบแผนของพฤติกรรมซึ่งบุคคลรับรู้ว่ามี หรือไม่มี สำหรับตัวเองขึ้นด้วย นอกจากนั้นเมื่อระบบตัวตนพัฒนาขึ้นตามปริมาณของความวิตกกังวล จึงทำให้บุคคลพยายามป้องกันและเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบยิ่งขึ้น โดยพยายามขจัดข่าวสารหรือการวิพากษ์วิจารณ์ใด ๆ ที่เห็นว่าขัดแย้งวอกเสีย จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ยกย่องศักดิ์มีให้บุคคลสามารถสามารถตัดสินใจพฤติกรรมของตนอย่างเป็นกลางได้ ดังนั้นระบบตัวตนจึงเป็นอุปสรรคสำคัญที่คอยกีดขวางการพัฒนาบุคลิภาพ ซึ่งถ้าจะมองสาเหตุหลักซึ่งลง ไปอีกชัลลิแวน

ก็พบว่าระบบสังคมนี้เอง เป็นสาเหตุสำคัญในการเสริมสร้างระบบตัวตน กล่าวคือ ถ้าหากในสังคมใด ให้อารมณ์มากกว่าเหตุผล ก็จะทำให้บุคคลโดยเฉพะอย่างยิ่งคือเด็กใช้วิธีจัดการความวิตกกังวลโดยวิธี ที่ผิดธรรมชาติ และไม่ตรงต่อความเป็นจริง ซากเหตุผล และระบบตัวตนก็จะพัฒนาซับซ้อนมากยิ่งขึ้น กว่าในสังคมที่ใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์

นอกจากนี้บุคคลยังสร้างภาพพจน์ของตนและบุคคลอื่น ๆ ด้วยการวาดภาพสมบัติขึ้น อันเป็น ผลเนื่องมาจากการสร้างสิ่งป้อ หรือทัศนคติจากประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการได้รับการตอบสนอง ความต้องการทางกาย และความวิตกกังวล การวาดภาพสมบัตินี้จะค่อย ๆ พัฒนาขึ้นวนในที่สุดก็จะมี อำนาจครอบคลุมต่อพฤติกรรมระหว่างบุคคลทั้งหมด ซ้ำยังเป็นสิ่งที่บิดเบือนไปจากสภาพที่แท้จริง ดังนั้น การวาดภาพสมบัติจึงเป็นลักษณะหนึ่งที่คอยรบกวนสัมพันธ์ภาพที่บุคคลจะมีต่อคนอื่น ๆ และชักชวนบีบบังคับ ให้สามารถประเมินค่าตนเองและคนอื่นอย่างเป็นกลางได้

ชัลลีแวนเชื่อว่าอินทรีย์เป็นระบบของความตึงเครียด ซึ่งเกิดจากสาเหตุใหญ่ ๆ สองประการ คือ เกิดจากความต้องการของอินทรีย์ และจากความวิตกกังวล และถือว่าบุคลิกภาพเป็นระบบพลังซึ่ง ปฏิบัติงานส่วนใหญ่ในรูปของกิจกรรมที่จะช่วยลดความตึงเครียดนั่นเอง พลังจะเปลี่ยนรูปไปได้โดยการ ปฏิบัติงานของอินทรีย์ทั้งที่เห็นได้ชัดจากภายนอก เช่นการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย เป็นต้น และที่เป็นพลังจิตจากภายใน เช่น การรับรู้ การจำ เป็นต้น โดยทั่ว ๆ ไปกิจกรรมซึ่งมีจุด มุ่งหมายที่จะจัดการความตึงเครียดให้หมดไปเหล่านี้จะกลายเป็นนิสัยหรือความเคยชิน เพราะถูกวางเงื่อนไข โดยสังคม ซึ่งบุคคลนั้น ๆ เป็นสมาชิกอยู่ ดังนั้นจึงอาจสรุปความคิดเห็นของชัลลีแวนได้ว่า ทั้งอิทธิพล ภายในตัวบุคคลและอิทธิพลจากภายนอกต่างก็เกี่ยวพันรวมกันต่อการเปลี่ยนแปลงพลังของบุคลิกภาพ แต่ อิทธิพลจากภายนอก นับว่าแต่การอบรมเลี้ยงดูไปจนถึงลักษณะวัฒนธรรมของสังคมจะมีบทบาทมากกว่า

อิทธิพลของสังคมเป็นสิ่งที่กำหนดพัฒนาการทางจิตยิ่งกว่าสาเหตุทางกายภาพ และในบางครั้ง อิทธิพลของสังคมก็จะต่อต้านชักชวนความต้องการทางกายของบุคคล และมีผลในทางทำลายบุคลิกภาพ ด้วย นอกจากนี้ชัลลีแวนยังได้แบ่งลำดับขั้นของการพัฒนาบุคลิกภาพไว้ ๖ ขั้น คือ เริ่มขั้นที่หนึ่งโดยวัยทารก วัยเด็ก วัยเยาว์ ระยะก่อนวัยรุ่นตอนต้น และวัยรุ่นตอนปลายตามลำดับ เมื่อบุคคลพัฒนาขึ้นตาม ขั้นต่าง ๆ ทั้งหมดนี้และเข้าสู่วัยผู้ใหญ่เป็นขั้นสุดท้ายก็จะมีแบบแผนของบุคลิกภาพค่อนข้างมั่นคงและ เป็นไปตามสภาพของสังคมนั้น ๆ ชัลลีแวนไม่เชื่อว่าบุคลิกภาพจะคงที่ตั้งแต่อายุยังน้อย เพราะถือว่า บุคลิกภาพอาจเปลี่ยนเมื่อใดก็ได้ เมื่อสถานการณ์ระหว่างบุคคลใหม่ ๆ เกิดขึ้น เพราะเหตุว่าอินทรีย์ ของมนุษย์นั้นยืดหยุ่นได้ สามารถเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงให้ดีขึ้นได้

สิ่งที่ไม่เกี่ยวกับความสันโดษ

สมเด็จพระญาณสังวร (๒๕๑๖ . ๖๑ - ๖๗) กล่าวว่า สันโดษเป็นธรรมข้อหนึ่งที่ปรากฏอยู่ในพระสูตร ซึ่งพระพุทธเจ้าทรงแสดงแก่ภิกษุโดยทั่วไป ดังเช่นที่ปรากฏในอริยวงศ์สูตรว่า "สันโดษ หมายถึงยินดีด้วยปัจจัยตามมีตามได้ กล่าวสรรเสริญความยินดีนั้น ไม่แสวงหาในทางที่ไม่สมควร เพราะเหตุแห่งปัจจัยทั้งหลาย ไม่ได้ปัจจัยก็ไม่สะอิดงาย ได้ปัจจัยมากก็ไม่สยบคิดโทษ มีปัญญาสลัดใจออกได้ ไม่ยกตนข่มผู้อื่น ขยันไม่เกียจคร้าน มีสัมปชัญญะ มีสติพิจารณา เป็นต้น" แท้จริงแล้วสันโดษนี้เป็นธรรมที่เหมาะสมทั้งแก่ฆราวาสและบรรพชิต และมีโคสส่งเสริมความเกียจคร้าน ในบางพระสูตรก็มีการสอนว่ามีให้สันโดษในกุศลธรรม คือสอนให้มีความเพียรในการละเว้นความชั่ว และทำความดีนั่นเอง

สันโดษมีความมุ่งหมายเพื่อขจัดความโลภ ซึ่งเป็นสาเหตุให้เกิดความทุกข์และความทุกข์เดือดร้อนต่าง ๆ ในชีวิต ความพอดีตามกำลังความสามารถของตน และยังช่วยสอนให้เกิดความรู้จักประหยัด เป็นต้น

นอกจากนั้นพระอรหันตกาจารย์ (สมเด็จพระญาณสังวร, ๒๕๑๖ : ๖๖ - ๖๗) ยังได้แบ่งความสันโดษออกเป็น ๓ ลักษณะ คือ

๑. ยถาลาภสันโดษ คือยินดีตามที่ได้ เมื่อได้สิ่งใดก็ยินดี และใช้สอยสิ่งนั้น ไม่ปรารถนาสิ่งอื่นที่มากเกินไป หรือในทางที่ผิด

๒. ยถาพอสันโดษ คือยินดีตามกำลัง ถ้าได้สิ่งใดมาไม่เหมาะแก่กำลังของตน เช่น ไม่เหมาะแก่กำลังเพราะป่วยเป็นไข้ จะบริโภคใช้สอยไม่สะดวกก็แลกเปลี่ยนกับสิ่งที่จะบริโภคใช้สอยได้ หรือเมื่อไม่เหมาะแก่กำลังประการอื่นก็แลกเปลี่ยนให้เหมาะแก่กำลังของตน

๓. ยถาสารูปสันโดษ คือยินดีตามสมควร ถ้าได้มาแล้วเห็นว่าไม่เหมาะสม หรือไม่ควรแก่กำลังของตน เพราะเป็นของดีเกินไปก็สละให้แก่อื่นที่สมควร แสวงหามาใช้แต่ ที่พอเหมาะพอควร หรือเพราะ เป็นสิ่งที่ตนไม่ควรจะใช้สอยด้วยเหตุว่าฉิบหาย (สำหรับบรรพชิต) หรือเกินฐานะ (สำหรับบุคคลทั่วไป) ก็ไม่รับมาหรือสละไปเสีย แสวงหาใช้สอยแต่ที่ เหมาะที่ควรแก่ภาวะและฐานะ เป็นต้น

สำหรับลำดับขั้นของการปฏิบัติสันโดษนั้นพอสรุปได้เป็น ๔ ประการ คือ

๑. สันโดษในความคิด คือระงับความคิดที่ฟุ้งซ่านอยากได้สิ่งต่าง ๆ มากเกินไป หรืออยากได้ในทางที่ผิด พอใจในการใช้ความคิดในทางที่ถูกที่ควร

๒. สันโดษในการแสวงหา คือยินดีแสวงหาแต่สิ่งที่ควรจะได้ ที่จะบริโภคใช้สอยได้ตาม

กำลังของตน สมควรแก่ฐานะของตน และเป็นไปในทางที่ถูกที่ควร

๓. สันโนะในการรับ หมายถึงการรับแต่ที่ควรรับ และรับพอประมาณ มิใช่ว่าเมื่อจะได้หรือเมื่อมีผู้จะให้ก็รับทุกอย่าง เพราะสิ่งที่จะได้อาจเป็นสิ่งที่มิใช่ หรืออาจได้รับโทษถ้าทำกรรมมากเกินไป ทั้งบุคคลที่ให้อาจมีความปรารถนาในทางที่หวังผลตอบแทนที่ยิ่งกว่า เป็นต้น -

๔. สันโนะในการบริโภค คือยินดีบริโภคใช้สอยสิ่งที่ได้มาด้วยการพิจารณาให้ถึงประโยชน์ที่ต้องการ มิใช่ไปเปรียบเทียบแข่งขันกับคนอื่น ๆ ให้พิจารณาว่าสิ่งที่เราต้องการบริโภคนั้นเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับชีวิตเพียงใด มีประโยชน์ใช้สอยเหมาะสมหรือไม่ เป็นต้น

ผู้มีสันโนะย่อมไม่เกียจคร้านหรือทำให้เกียจคร้าน สันโนะและความเพียร เป็นธรรมที่สนับสนุนซึ่งกันและกัน สันโนะทำให้บุคคลรู้จักความเต็มอิ่ม ใจขาดแคลน เพราะมีความปรารถนาในสิ่งต่างๆ มากเกินไป

ปิ่น มุทุกันต์ (๒๕๐๖ : ๙๔ - ๑๑๒) กล่าวถึงความหมายและลักษณะของความสันโนะไว้ พอสรุปได้ดังนี้ คือ สันโนะ หมายถึงความพอใจกับของ ๆ ตน ประกอบด้วยลักษณะ ๓ ประการ คือ

๑. สเถนสันโนะ (ยินดีตามมี) หมายถึงยินดีกับของที่มีอยู่แล้ว ถ้าหากสิ่งที่มีอยู่นั้นเป็นสิ่งที่ได้หรือให้โทษแก่ตนเองก็พยายามปรับปรุงแก้ไข หรือซจ้ดออกไปเสีย และความพอใจเช่นนี้จะก่อให้เกิดแรงจูงใจในการพัฒนา และสร้างสรรค์สิ่งที่มีอยู่แล้วให้เจริญก้าวหน้า และมีคุณภาพดียิ่ง ๆ ขึ้นอยู่เสมอ

๒. สันเตนสันโนะ (ยินดีตามได้) หมายถึงยินดีกับส่วนที่ได้รับ ถ้าหากอยากได้สิ่งใดแล้วไม่ได้ตามที่ต้องการก็ลดความต้องการลง พอใจกับส่วนที่ได้เท่านั้น บุคคลที่ขาดสันโนะประเภทนี้มักจะเป็นคนคลั่งใจความสาของตนเอง ไม่พอใจกับตนเอง มักจะคิดว่าคนเป็นคนอาภัพ และคิดว่าคนอื่นมาคอยแกล้งคอยชักชวนลวงผลของตนเสมอ ใ้สิ่งใดมาแทนที่จะพอใจว่านั่นเป็นลาภอันมีค่าสำหรับตน กลับคิดว่าตนได้สูญเสียลาภส่วนใหญ่อไปเสียแล้ว ใ้มาเพียงของเลว ๆ เหลือเกินจากคนอื่น

๓. สเมนสันโนะ (ยินดีตามสมควร) หมายถึงยินดีเท่าที่ควร แม้ว่าเป็นของที่ได้มาแล้วหรือจะได้อยู่ก็ตาม หากเห็นว่าไม่สมควรแก่ตนก็สละเสียได้ เกณฑ์ที่ใช้เป็นหลักพิจารณาว่าสมควรหรือไม่ มี ๓ ประการ คือ

๓.๑. สมควรแก่ฐานะ ต้องพิจารณาว่าตนมีฐานะหรือสถานภาพอย่างไรในสังคม แตกต่างกับบุคคลอื่น ๆ เพียงใด และสังคมมีการคาดหวังว่าในสถานภาพหนึ่ง ๆ นั้นบุคคลควรจะปฏิบัติตนในลักษณะใด ก็ยินดีเลือกปฏิบัติตาม สิ่งใดที่ใดสมควรแก่ฐานะของตนก็ยินดีกับสิ่งนั้นเท่านั้น อย่างนี้เป็นความยินดีตามสมควรแก่ฐานะ ผู้ขาดลักษณะ เช่นนี้มักจะมีทางเสียถึงสองทาง ก็จะเป็นคนไม่สูง

เกินศักดิ์ คิดแต่เอาดีเอาเด่นเอาสุขสบาย หนักเข้าก็กลายเป็นคนที่สังคมรังเกียจ อีกทางหนึ่งก็คือจะเป็นคนเจ้าทุกข์ เพราะหิวกระหายในสิ่งที่เกินวาสนาของตน

๓.๒. สมควรแก่สมรรถภาพ หมายถึงสมควรแก่กำลังความสามารถทางกาย สติปัญญา ทรัพย์ เป็นต้น ของตน ผู้ที่ขาดลักษณะ เช่นนี้มักจะประเมินค่าตนเองในทางที่ผิด คิดเองายๆ ตน ๆ ว่าเขาเป็นอะไรได้ตัวก็จะ เป็นไค้อย่างเขาทุกอย่าง หนักเข้าก็จะกลายเป็นคนชอบดีเสมอ และดูหมิ่นคนอื่น ๆ

๓.๓. สมควรแก่ศักดิ์ศรี สิ่งของหรืองานใดก็ตาม แม้ว่าสมควรแก่ฐานะและสมรรถภาพของตนแล้ว แต่ถ้าวินคิดกับสิ่งเหล่านั้น เขาแล้วจะทำให้เสื่อมเสียเกียรติยศชื่อเสียง หรือศีลธรรมของตน ก็ไม่ควรยินดีต่อไป ผู้ที่ขาดลักษณะ เช่นนี้มักจะเป็นผู้ล่ออำนาจแก่ความมักได้ ไม่รู้จักเดี๋ยว่าสิ่งใดสมควรแก่เกียรติยศศักดิ์ศรีของตนหรือไม่ เป็นบุคคลประเภทที่ใคร ๆ ไขว่ใจไม่ได้ว่าตามีช่องทาง หรือมีโอกาสดแล้วเขาจะไม่กระทำการทุจริต

พระศรีวิสุทธิโมลี (ไสว สดส, ๒๕๑๗ : ๑๐) ได้วิเคราะห์ความมุ่งหมาย และลักษณะของความสันโดษไว้ดังนี้ คือ

๑. ความมุ่งหมายทั่วไป เพื่อเป็นส่วนประกอบช่วยเสริมและสนับสนุนการดำเนินตามอริยมรรค คือการศึกษาปฏิบัติตามแนวทางพระพุทธศาสนา ซึ่งมีจุดหมายสูงสุดคือ วิมุตติ อันได้แก่ความหลุดพ้น หรืออิสรภาพโดยสมบูรณ์ (หมายถึงนิพพาน คือ คัดกิเลสและความทุกข์ให้หมดสิ้น หมดความเป็นทาส มีเสรีภาพสมบูรณ์)

๒. ความมุ่งหมายเฉพาะ เพื่อให้จิตใจปลอดโปร่งมั่นคง ปราศจากความติดข้องในสิ่งชั่วร้าย ปราศจากความกังวลในการคอบหาทางปรนเปรอตนเอง จะได้นำเวลาและความคิดมาอุทิศ นำกำลังมาทุ่มเทในการปฏิบัติหน้าที่ของตนได้เต็มที่

ส่วนความหมายของสันโดษนั้นสามารถแยกออกได้เป็น ๔ ประการ คือ

๑. ความยินดีพร้อม คือความพอใจ
๒. ความยินดีในของที่มีอยู่
๓. ความยินดีในของของตน
๔. ความยินดีโดยชอบธรรม

ซึ่งเมื่อรวมความหมายในทางธรรมก็จะได้ว่า เป็นความยินดีในของที่มีอยู่ ซึ่งหาได้มาโดยชอบธรรม หรือความพอใจในสิ่งที่มีอยู่เท่าที่เป็นของตน ซึ่งตนได้มาและหาได้โดยชอบธรรม

สามารถหาความสุขได้จากสิ่งที่เป็นสมบัติของตน

สุชีโวภิกขุ (สุชีโว ปุณฺณนาฬ, ๒๔๔๑ : ๔๒ - ๔๓) กล่าวว่าที่พระพุทธเจ้าทรงสอนเรื่อง สันโดษก็เพราะต้องการให้หาความสุขได้จากของ ๆ คน โดยไม่ต้องลงเินของ ๆ ผู้อื่น อนึ่งทรัพย์ สมบัตินั้นจะถือว่าจำนวนเท่านั้นเท่านั้นจึงนับว่าเป็นอย่างยิ่งหาได้ไม่ เพราะความพอใจของคนมีขนาด ต่าง ๆ กัน คนหนึ่งว่ามากแล้ว อีกคนหนึ่งว่าน้อยไปก็ได้อ จึงต้องถือเอาความยินดีของแต่ละคนเป็น เกณฑ์กำหนด สมคัยคำกล่าววาทิกษณบัณฑิตด้วยนามของหมอนปะติดปะต่อของคนยอมรับรู้สึกว่าเท่ากันกับฉา ราคาตั้งแสนกหาณะของคฤหบดี ภิกษุบัณฑิตด้วยถ้อยคำของคฤหบดียอมรับรู้สึกว่าเท่ากับปราสาทราชวัง ฉะนั้น การพากเพียร เพื่อให้มีบรรลุสิ่งที่มีงหมายในทางที่ชอบจึงไม่เสียสันโดษ

ท. เสียงพิบูลย์ (ทองหยก เสียงพิบูลย์, ๒๔๑๔ : ๕๐) แสดงความคิดเห็นไว้ว่า คนที่มีความ สันโดษนั้นยอมเป็นคนไม่มั่งง่าย มีจิตเข้มแข็ง จะทำอะไรก็ถึงผลได้ผลเสีย ไม่ประมาท มีความ อุดมคติ มีขอบเขต ไม่ยอมหลงใหลในสิ่งที่ช่วยวนบำรุงบำเรอให้เกินฐานะในการครอบครองของตน

สิ่งกบเกี่ยวกบอิทธิบาทสี่

พระกวีวรรณ (๒๕๐๒ : ๔๒๒) กล่าวว่าอิทธิบาทธรรมเป็นหลักการที่จะนำไปสู่ความ สำเร็จในการประกอบการงาน ซึ่งมีอยู่ด้วยกัน ๔ อย่าง คือ

๑. ฉันทะ แปลว่าความพอใจ ความสนใจ ความชอบใจในงานที่ทำ เป็นหลักเบื้องต้นที่จะ นำไปสู่ความสำเร็จ

จันทก ทองประเสริฐ (๒๕๐๒ : ๔๐๑) กล่าวว่าเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดคามเกียจคร้าน เกิดความหดหู่ใจ คือการไม่มีฉันทะ ทำให้ไม่มีกำลังใจและความเต็มใจในการทำงานให้สำเร็จลงได้ ไปเสียได้

ฉันทะนี้ถือเป็นจุดเริ่มต้นของการทำงาน เพราะเมื่อเกิดความพอใจในงานแล้ว ก็ย่อมจักจูง ให้เกิดกำลังใจ เต็มใจที่จะทำงานที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งไม่ว่าจะเป็นงานชนิดใดก็ย่อมสามารถทำให้ สำเร็จได้ ถือเป็นคุณธรรมที่ช่วยพยุงความเพียรให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น เพื่อความสำเร็จในกิจการต่าง ๆ (ปิ่น มุกกันต์, ๒๕๐๒ : ๒๑๕ , สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์, ๒๔๔๕ : ๒๐๗ - ๒๐๘)

๒. วิริยะ หมายถึงความเพียรพยายาม ความกล้าหาญ งานใด ๆ ก็ตาม ถ้าหากถูกใจ แก่ไหน แต่เกียจคร้านก็จะประสบผลสำเร็จไม่ได้ ต้องขยันทำจนชำนาญ เวลาต้องการใช้จริง ๆ ก็ ทำได้สำเร็จ และความเพียรนี้หมายถึงความเพียรในทางที่ถูกต้อง และเป็นกุศลด้วย

อาจกล่าวได้ว่าวิธีนี้มีคความหมายแยกออกได้เป็น ๔ ประการ คือ

๒.๑. สังวรปธาน หมายถึง เพียรระวังความชั่ว

๒.๒. ปธานปธาน หมายถึง เพียรละความชั่ว

๒.๓. ภาวนาปธาน หมายถึง เพียรอบรมความดี

๒.๔. ออนุรักษปธาน หมายถึง เพียรรักษาสิ่งที่พยายามหามาได้ไม่ให้เสื่อมเสีย

ความเพียรทั้งสี่นี้ทำให้บุคคลละความชั่ว และกล้าทำความดี ทำความเพียรในทางที่ถูกต้อง
 กังพุทธสุภาษิตที่ว่า "วิริเยน ทุกขมเจติ (ถนอมทุกข์ได้เพราะความเพียร)" (อโณ นุญญพันธ์, ๒๕๑๐ :
 ๘๘ - ๑๐๐)

๓. จิตตะ หมายถึง การเอาใจใส่ต่องานที่ทำ ไปวางธุระ ไม่ปล่อยความคิดให้ฟุ้งซ่าน ไม่
 ปล่อยปละละเลยงานของตน คอยตรวตรวจงานเสมอ

๔. วิมังสา หมายถึง การใช้ปัญญาพิจารณาเหตุผล สอดสวน และ เลือกเฟ้นวิธีการที่จะทำ
 ใ้งานที่กำลังกระทำอยู่สำเร็จผลสงคด้วยดี

ชลด อุทกภาชน (๒๕๑๒ : ๒๕๕) กล่าวสรุปไว้ว่า วิมังสาหมายถึงการพินิจพิจารณาเหตุ
 ผล พร้อมทั้งทดสอบตรวตรวจ ริเริ่มใช้วิธีการใหม่ ๆ เพื่อช่วยใ้งานนั้นทำงานง่ายขึ้น ส่วน ปิน มุทกนค
 (๒๕๑๒ : ๘๖) กล่าวว่า วิมังสาคือความพินิจพิจารณา หรือการ เอาใจทำ เป็นการทำงานด้วยปัญญา
 ช่วยใ้การทำงานสำเร็จรวดเร็วยิ่งขึ้น และมีประสิทธิภาพสงคด้วย

สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส (๒๔๔๔ : ๔๔) ทรงกล่าวว่า อธิษัท
 คือคุณเครื่องใ้สำเร็จความประสงค์ ๔ อย่าง ซึ่งเป็นหลักใกล้เคียงกับหลักการพึ่งตนเอง แต่แสดงว่า
 พึ่งตนเองอย่างไร ปฏิบัติคนอย่างไรจึงจะทำงานใ้สำเร็จสมความมุ่งหมาย

* เมื่อพิจารณาลักษณะพฤติกรรม หน้าที่ และความมุ่งหมายของความสั่นโคยและอธิษัทที่
 แสดงใ้ให้เห็นแนวโน้มว่าลักษณะหลายประการที่คล้ายคลึงกับตัวแปรจิตวิทยาทางคาน "ความสามารถ
 ในการรอคอยการตอบสนองความต้องการ" (Delay of Gratification) และแรงจูงใจใ้
 สมฤทธิ์ (Achievement Motive) ตามลำดับ และจากข้อสรุปของแกรนซ์เบิร์ก (Granzberg,
 ๑๙๗๓ . ๑๕๒) ซึ่งไ้รวบรวมมาจากผลการวิจัยของนักจิตวิทยาหลายคน ช้ใ้เห็นแนวโน้มว่าตัวแปร
 ทั้งสองนี้ความสัมพันธ์กันใ้ทางบวก ดังนั้น จึงอาจอนุมานไ้ว่าความสั่นโคยและอธิษัทที่น่าจะมี
 ความสัมพันธ์ใ้ทางบวกต่อกันด้วย

+ สำหรับการวิจัยเกี่ยวกับความสั่นโคยนั้น ไสว สดใส (๒๕๑๗) ไ้เริ่มศึกษาความสัมพันธ์
 ระหว่างความสั่นโคย ความเกรงใจ และผลสมฤทธิ์ทางการเรียน ในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาระดับ

ประกาศนียบัตร วิชาการศึกษาระดับปีที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๑๖ ในวิทยาลัยครูส่วนกลางและส่วนภูมิภาค
จำนวน ๙๕๐ คน พบว่า

๑. ความสนใจกับความเกรงใจไม่มีความสัมพันธ์ต่อกัน และความสนใจกับผลสัมฤทธิ์ทาง
การเรียนรู้ไม่มีความสัมพันธ์ต่อกัน เช่นเดียวกัน

๒. นักศึกษาในส่วนกลางมีความสนใจมากกว่านักศึกษาในส่วนภูมิภาค

๓. นักศึกษาที่ผู้ปกครองมีอาชีพเกษตรกรรม ราชการ และรับราชการ มีความสนใจแตกต่าง
กัน โดยนักศึกษาที่ผู้ปกครองมีอาชีพค้าขายมีความสนใจมากกว่านักศึกษาที่ผู้ปกครองมีอาชีพเกษตร-
กรรม และรับราชการ ส่วนนักศึกษาที่ผู้ปกครองมีอาชีพเกษตรกรรมกับรับราชการนั้นมีความสนใจพอ ๆ
กัน

๔. นักศึกษาที่ระดับอายุสูง ปานกลาง และต่ำ มีความสนใจไม่แตกต่างกัน

บุคลิกภาพของนิสิตครู

เมอร์ริล (Merrill, ๑๙๖๐ : ๓๔ - ๔๐) ได้ศึกษานักศึกษาชายจำนวน ๙๕๑ คน
ในวิทยาลัยวิชาการศึกษาของมหาวิทยาลัยยูทาห์ ในปี ๑๙๕๕ - ๑๙๕๖ เปรียบเทียบกับกลุ่มบรรทัดฐาน
(Known Group) ปรากฏว่านักศึกษาวิชาการศึกษามีความต้องการของผู้อื่น ความต้องการความ
เป็นระเบียบ ความต้องการเข้าใจตนเองและผู้อื่น ความต้องการอดทนสูงกว่ากลุ่มบรรทัดฐาน แต่มีความ
ต้องการพึ่งตนเอง ความต้องการขอความช่วยเหลือ ความต้องการเปลี่ยนแปลง ต่ำกว่ากลุ่มบรรทัดฐาน

ฮามาเชก และ โมริ (ฮอบบส ทศสุวรรณ, ๒๕๑๖ : ๓๕) ศึกษาบุคลิกภาพของนักศึกษาวิชา
การศึกษา มหาวิทยาลัยมิชิแกนสเตต ๒๔๖ คน ผลจากแบบทดสอบ EPPS พบว่า นักศึกษาชายมีความ
ต้องการเข้าใจตนเองและผู้อื่นสูงกว่ากลุ่มบรรทัดฐาน และในการเปรียบเทียบระหว่างนักศึกษาชาย
และหญิง พบว่านักศึกษาหญิงมีคะแนนสูงกว่านักศึกษาชายในด้านความต้องการผูกไมตรีกับผู้อื่น ความ
ต้องการขอความช่วยเหลือ ความต้องการช่วยเหลือผู้อื่น และความต้องการการเปลี่ยนแปลง และมี
คะแนนต่ำกว่าในด้านความต้องการมีอำนาจเหนือคนอื่น และความต้องการพึ่งตนเอง

กิลลิส (ฮอบบส ทศสุวรรณ, ๒๕๑๖ : ๓๖) ศึกษาบุคลิกภาพของนักศึกษาวิชาการศึกษา
ในสถาบันฝึกหัดครูแห่งตะวันตกตอนกลางของสหรัฐอเมริกา ระหว่างภาคเรียนฤดูใบไม้ร่วง ในปี
ค.ศ. ๑๙๖๑ - ๑๙๖๒ เป็นชาย ๒๗๙ คน หญิง ๔๒๒ คน ปรากฏผลว่าในการเปรียบเทียบกับกลุ่ม
บรรทัดฐาน ซึ่งประกอบด้วยนักศึกษาระดับปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกา ๓๒ แห่ง มี
จำนวน ๑,๐๔๐ คน แสดงให้เห็นว่านักศึกษาวิชาการศึกษามีความต้องการทางด้านการใช้สติปัญญาน้อย

แต่ต้องการมีอำนาจเหนือคนอื่น ต้องการแสดงออกตามอารมณ์มากกว่า ส่วนในการเปรียบเทียบระหว่างเพศชายและหญิง ปรากฏว่านักศึกษาชายมีความต้องการใช้สติปัญญา ความสัมพันธ์ และพลังของอัตตา (Ego Achievement and Energy) มากกว่า และนักศึกษาหญิงมีความต้องการทางความสัมพันธ์ภาพแบบขึ้นอยู่กับผู้อื่น ต้องการการเปลี่ยนแปลง และการแสดงออกตามอารมณ์มากกว่านักศึกษาชาย

บุคลิกภาพของนิสิตแพทย์

อบอวล ทกสุวรรณ (๒๕๑๖ : ๔๓) สรุปความคิดเห็นของบุคคลหลายฝ่ายเกี่ยวกับบุคลิกภาพของแพทย์ไว้ว่า แพทย์ควรจะมีบุคลิกภาพโน้มเอียงไปในทางที่มีความอดทนทั้งทางร่างกายและจิตใจ มีความรอบคอบ มีความเข้าใจธรรมชาติของมนุษย์ มีความเมตตา กรุณา อ่อนน้อม เป็นกันเอง มีความรับผิดชอบสูง ยึดมั่นความเป็นจริง มีใจสงบ ควรมีเชาวน์ปัญญาสูง เป็นต้น

ซาเวจ (Savage, ๑๙๗๒ . ๖๔ - ๗๗) ได้ศึกษาบุคลิกภาพของนักศึกษาแพทย์ปีที่ ๑ - ๔ ของโรงเรียนแพทย์ Tyne แห่งนิวคาสเซิล ในปี ค.ศ. ๑๙๗๐ จำนวน ๑๑๓ คน เป็นชาย ๗๐ คน หญิง ๔๓ คน โดยใช้แบบสอบถามวัดบุคลิกภาพ ๑๖ P.F. ของแคทเทล (Cattell) ปรากฏว่านักศึกษาแพทย์มีคะแนนบุคลิกภาพในองค์ประกอบต่าง ๆ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับกลาง แต่ก็มีบางองค์ประกอบที่มีคะแนนค่อนข้างสูง เช่น มีเชาวน์ปัญญาสูง เป็นอิสระ และหัวรั้น ค่อนข้างเป็นนักทดลอง ชอบวิพากษ์วิจารณ์ เป็นต้น มีระดับความวิตกกังวลและความอ่อนไหวของอารมณ์ปานกลาง

มาร์ช และ ฮัลเบอร์สแตม (Marsh and Halberstam, ๑๙๖๖ . ๑๔๗ - ๑๔๖) ศึกษาความแตกต่างระหว่างบุคลิกภาพของแพทย์ประจำบ้านที่เป็นอเมริกัน กับที่เป็นต่างชาติ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นแพทย์ชาวอเมริกัน ๑๓๕ คน ต่างชาติ ๑๔๖ คน ซึ่งฝึกงานแพทย์ประจำบ้านอยู่ในโรงพยาบาลในเครือของมหาวิทยาลัยทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของสหรัฐอเมริกา กลุ่มแพทย์ต่างชาติมาจากตะวันออกไกล ๓๕ คน จากตะวันออกไกลและตะวันออกกลาง ๓๐ คน จากยุโรป ๔๑ คน จากละตินอเมริกา ๓๔ คน และจากแอฟริกา ๒ คน ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม Gordon Personal Profile และการสัมภาษณ์เพิ่มเติม เพื่อวัดบุคลิกภาพ ๔ ด้าน คือ ความมีอำนาจเหนือผู้อื่น ความรับผิดชอบ ความมั่นคงทางอารมณ์ และการชอบสมาคม ผลปรากฏว่าในการเปรียบเทียบกลุ่มแพทย์อเมริกัน แพทย์ต่างชาติ กับกลุ่มบรรทัดฐาน พบว่ากลุ่มแพทย์อเมริกันมีคะแนนสูงกว่ากลุ่มบรรทัดฐานในด้านความมีอำนาจเหนือผู้อื่น ความรับผิดชอบ และความมั่นคงทางอารมณ์ ส่วนกลุ่มแพทย์ต่างชาติมีคะแนนสูงกว่ากลุ่มบรรทัดฐานในด้านความรับผิดชอบ แต่ต่ำกว่าในการชอบสมาคม

เปรียบเทียบบุคลิกภาพของนิสิตครูและนิสิตแพทย์

โค (อบอวล หกสุวรรณ, ๒๕๑๖ : ๔๖) ได้ศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพของสตรีที่มีอาชีพต่าง ๆ กัน ปรากฏผลว่าครูสตรีมีลักษณะแตกต่างจากอาชีพอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญในด้านใจคอ ทัศนคติ อารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย ประสาทอ่อน การร่วมมือ และความขัดแย้งในครอบครัว ส่วนแพทย์สตรีมีความแตกต่างจากอาชีพอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญในด้าน การทำตัวตามสบาย (ไม่วิตกกังวล) ความเข้มแข็งแบบผู้ชาย และความตรงไปตรงมา

ปาล (Pal, ๑๙๖๔ : ๑๓๕) ศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพของนักศึกษาครู แพทย์ วิศวกรรม และกฎหมาย ของมหาวิทยาลัยแห่งอัลลาฮาบาด ประเทศอินเดีย กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษาชายชั้นปีสุดท้าย กลุ่มละ ๕๐ คน โดยใช้ Thematic Apperception Test (TAT) ผลปรากฏว่านักศึกษาแพทย์มีความต้องการความสัมพันธ์มากกว่านักศึกษาครู ส่วนนักศึกษาครูมีความต้องการยอมรับ และต้องการช่วยเหลือผู้อื่นมากกว่านักศึกษาแพทย์

นอกจากนั้น ปาล (อบอวล หกสุวรรณ, ๒๕๑๖ : ๔๗) ยังได้ศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพของนักศึกษาทั้ง ๔ กลุ่มนี้ โดยใช้ Rorschach Ink-Blot Test ปรากฏผลว่านักศึกษาครูแสดงถึงแนวการดำเนินชีวิตอย่างตรงต่อความเป็นจริงมากกว่านักศึกษาแพทย์ แต่ค่อนข้างจะแสดงอาการตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมทางสังคมโดยใช้อารมณ์มากกว่านักศึกษาแพทย์ ซึ่งคอยควบคุมตนเองอย่างเคร่งครัดจนไม่เป็นธรรมชาตินัก

ละออง พงษ์พานิช (๒๕๑๒) ศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพของบุคคลในวิชาชีพครู แพทย์ และวิศวกร กลุ่มตัวอย่าง คือ ครู ๖๐ คน เป็นชาย ๓๐ คน หญิง ๓๐ คน แพทย์ ๑๐๐ คน เป็นชาย ๖๗ คน หญิง ๓๓ คน และวิศวกรชายทั้งหมด ๑๐๐ คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือแบบทดสอบที่ดัดแปลงมาจาก The Edwards Personal Preference Schedule พบว่า

๑. ครูหญิงมีความต้องการยกย่องผู้อื่น และความต้องการขอความช่วยเหลือมากกว่าครูชาย แต่มenosกว่าในด้านความต้องการความเป็นระเบียบ
๒. แพทย์หญิงมีความต้องการเข้าใจตนเองและคนอื่น ความต้องการขอความช่วยเหลือ และความต้องการเปลี่ยนแปลงมากกว่าแพทย์ชาย แต่มenosกว่าในด้านความต้องการมีอำนาจเหนือผู้อื่น
๓. ครูชายมีความต้องการความเป็นระเบียบ ความเข้าใจตนเองและคนอื่นมากกว่าแพทย์ชาย แต่มenosกว่าในด้านความต้องการมีอำนาจเหนือคนอื่น และความต้องการก้าวร้าว
๔. ความต้องการยกย่องคนอื่น ถูกไม่ตรงกับคนอื่น และการเข้าใจตนเองและคนอื่นสูงสุด

ในกลุ่มครู แพทย์ และวิศวกร ตามลำดับ ความต้องการความเป็นระเบียบสูงสุดในกลุ่มครู วิศวกร และแพทย์ตามลำดับ ความต้องการพึ่งตนเองสูงสุดในกลุ่มวิศวกร แพทย์ และครู ตามลำดับ

อบอวด หกสุวรรณ (๒๕๑๖) ได้ศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพของครูและแพทย์ โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างคืออาจารย์ในวิทยาลัยวิชาการศึกษาในกรุงเทพฯ เป็นชาย ๒๕ คน หญิง ๓๑ คน และแพทย์ประจำโรงพยาบาลต่าง ๆ ในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นชาย ๓๑ คน หญิง ๓๕ คน ใช้แบบสอบถามวัดบุคลิกภาพ ๑๖ ด้าน "Sixteen Personality Factor Questionnaire" (๑๖ P.F.) Form B. ของ R.B. Cattell และแบบสอบถามวัดความเกรงใจ เป็นเครื่องมือในการวิจัย ปรากฏผลพอสรุปได้ดังต่อไปนี้

๑. ความวิตกกังวลของกลุ่มอาชีพครูและแพทย์มีระดับค่อนข้างต่ำ แต่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

๒. แพทย์มีลักษณะทำตามความเป็นจริงมากกว่าครูอย่างมีนัยสำคัญ

๓. ครูชายถือคนเป็นใหญ่มากกว่าแพทย์ชาย แต่ทำตามความเป็นจริงน้อยกว่าแพทย์ชาย

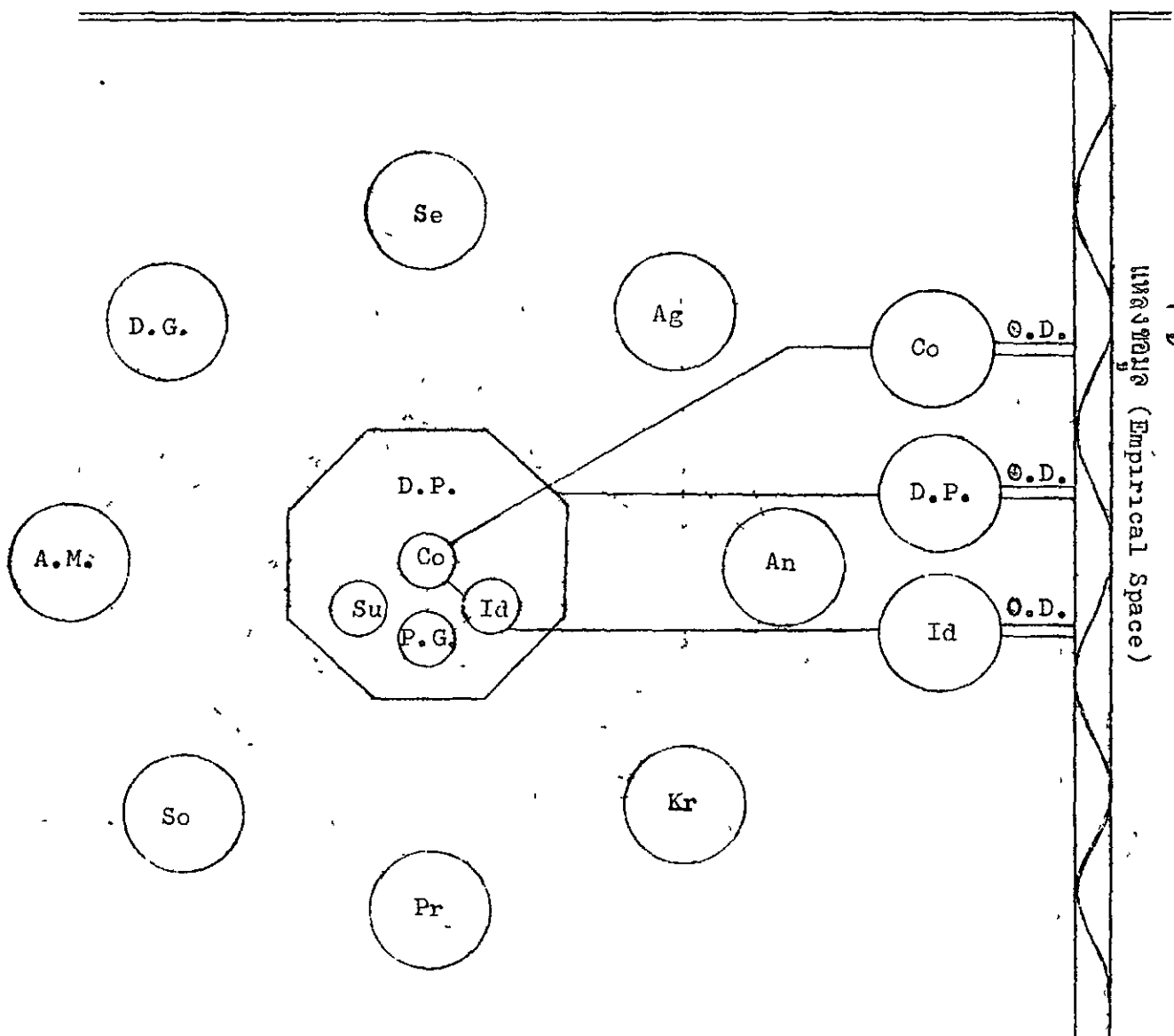
๔. แพทย์หญิงมีความมั่นใจและทำตามความเป็นจริงมากกว่าครูหญิง

๕. ครูชายมีความมั่นใจ ถือคนเป็นใหญ่ และจิตใจเข้มแข็งกว่าครูหญิง

๖. แพทย์ชายมีประสาทมั่นคง และกล้าสังคมมากกว่าแพทย์หญิง

จากการรวบรวมสังกัปและเอกสารการวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวมาแล้วทั้งหมด สามารถนำมาเขียนเป็นเชิงทฤษฎี (Theoretical Space) เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ได้ดังต่อไปนี้

ผังทฤษฎี
(Theoretical Space)

ภาพที่ ๒ แสดงผังทฤษฎี (Theoretical Space)

หมายถึง ความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ไปได้อ่านมาศึกษาในการวิจัยครั้งนี้

_____ หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่จะศึกษาในการวิจัยครั้งนี้

===== หมายถึง นิยามปฏิบัติการ

D.P.	=	บุคลิกภาพธรรมปาฏิโมกข์ (Dhamathipatal Personality)
Se	=	เพศ (Sex)
Ag	=	อายุ (Age)
An	=	ความวิตกกังวล (Anxiety)
Kr	=	ความเกรงใจ (Krengchai)
Pr	=	สาขาวิชาชีพ (Professional field of study)
So	=	กระบวนการสังคมประภค (Socialization)
A.M.	=	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Motive)
D.G.	=	ความสามารถในการระลคยการตอบสนองความต้องการ (Delay of Gratification)
Co	=	ความสันโทย (Contentment)
Id	=	อิทธิบาทสี่ (Buddhist Cognitive Motivation)
Su	=	สัปปริยธรรม
P.G.	=	ขันติ - โสรัจจะ (Patience - Gentleness)
O.D.	=	คำนิยามปฏิบัติการ (Operational Definition)

สมมุติฐานในการวิจัย

จากยังทฤษฎี เอกสารการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับความคิดเห็นของผู้วิจัยเอง สามารถตั้งสมมุติฐานการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

ตอนที่ ๑. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสนใจและอิทธิบาทสี่

- ๑.๑. ความสนใจและอิทธิบาทสี่มีความสัมพันธ์ในทางบวก ในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด
 - ๑.๒. ความสนใจและอิทธิบาทสี่มีความสัมพันธ์ในทางบวก ในกลุ่มนิสิตครู
 - ๑.๓. ความสนใจและอิทธิบาทสี่มีความสัมพันธ์ในทางบวก ในกลุ่มนิสิตแพทย์
 - ๑.๔. ความสนใจและอิทธิบาทสี่มีความสัมพันธ์กันในทางบวก ในกลุ่มนิสิตชาย
 - ๑.๕. ความสนใจและอิทธิบาทสี่มีความสัมพันธ์กันในทางบวก ในกลุ่มนิสิตหญิง
 - ๑.๖. ความสนใจและอิทธิบาทสี่มีความสัมพันธ์กันในทางบวก ในกลุ่มนิสิตครู
- ชั้นปีที่ ๑ และในกลุ่มนิสิตเตรียมแพทย์ชั้นปีที่ ๑
- ๑.๗. ความสนใจและอิทธิบาทสี่มีความสัมพันธ์กันในทางบวก ในกลุ่มนิสิตครู
- ชั้นปีที่ ๔ และนิสิตแพทย์ชั้นปีที่ ๒

ตอนที่ ๒. การศึกษาเปรียบเทียบความสนใจ

- ๒.๑. นิสิตชายมีความสนใจมากกว่านิสิตหญิง
 - ๒.๒. นิสิตครูชายมีความสนใจมากกว่านิสิตครูหญิง
 - ๒.๓. นิสิตแพทย์ชายมีความสนใจมากกว่านิสิตแพทย์หญิง
 - ๒.๔. นิสิตครูชั้นปีที่ ๔ และนิสิตแพทย์ชั้นปีที่ ๒ มีความสนใจมากกว่านิสิตครู
- ชั้นปีที่ ๑ และนิสิตเตรียมแพทย์ชั้นปีที่ ๑
- ๒.๕. นิสิตครูชั้นปีที่ ๔ มีความสนใจมากกว่านิสิตครูชั้นปีที่ ๑
 - ๒.๖. นิสิตแพทย์ชั้นปีที่ ๒ มีความสนใจมากกว่านิสิตเตรียมแพทย์ชั้นปีที่ ๑
 - ๒.๗. นิสิตแพทย์มีความสนใจมากกว่านิสิตครู
 - ๒.๘. นิสิตแพทย์ชายมีความสนใจมากกว่านิสิตครูชาย
 - ๒.๙. นิสิตแพทย์หญิงมีความสนใจมากกว่านิสิตครูหญิง

สมมุติฐานที่ขอ ผู้วิจัยกำหนดระดับนัยสำคัญในการทดสอบทางสถิติไว้ที่ระดับ .๐๕/และ
แยกวิเคราะห์ผลออกมาในรูปของ สันโนะในลักษณะการรับรู้มาตรฐานของสังคม และสันโนะในลักษณะ
ตนตามอัธยาศัย

๕. ทฤษฎี และ เหตุผลเบื้องหลังสมมติฐานในการวิจัย

สมมติฐานข้อ ๑.๑. - ๑.๓.

จากการวิเคราะห์ความกึกก้องของบุรุษคุณวุฒิในทางพุทธศาสนาหลายท่าน (สมเด็จพระญาณสังวร, ๒๕๑๖ : ๖๑ - ๖๓ , สุชีพ ปุญญานุภาพ, ๒๕๔๑ : ๔๒ - ๔๓ ; พระศรีวิสุทธิโมลี, ๒๕๑๓ . ๑ - ๔ ; ทองหยก เลียงพิบูลย์, ๒๕๑๔ : ๕๐) แสดงให้เห็นแนวความคิดที่สอดคล้องกันว่า โดยลักษณะพฤติกรรมและความมุ่งหมายของความสันโดษนั้นมีส่วนช่วยสนับสนุน ส่งเสริมลักษณะบุคลิกภาพ กานอิทธิบาทสี่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในข้อ "วิริยะ" อย่างใกล้ชิด และนอกจากนั้น แกรนซ์เบอร์เกอร์ (Granzberg, ๑๙๗๓ : ๑๕๒) ยังได้สรุป ขบวนการ วิจัยของนักจิตวิทยาหลายท่าน ซึ่งแสดงให้เห็นแนวโน้มว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และความสามารถในการรอคอยการตอบสนองความต้องการ (ตัวแปรทั้งสองนี้มีลักษณะหลายประการที่ใกล้เคียงกับอิทธิบาทสี่และความสันโดษตามลำดับ) มีความสัมพันธ์ในทางบวกต่อกัน

จากแนวคิดเหล่านี้ ผู้วิจัยจึงคาดว่า ความสันโดษและอิทธิบาทสี่มีความสัมพันธ์กันในทางบวก ในทุกกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้

สมมติฐานข้อ ๒.๑. - ๒.๓.

คีเซ (Keasey, ๑๙๗๒ : ๑๔๗) กล่าวถึงแนวคิดของทฤษฎีจิตวิเคราะห์ไว้ว่า จากประสบการณ์เกี่ยวกับปมยุ่งทางเพศในวัยต้นของชีวิตมีอิทธิพลต่อความแตกต่างในด้านการพัฒนาซูเปอร์อีโก (Superego) ของทั้งสองเพศชาย กล่าวคือระดับของซูเปอร์อีโกในเพศหญิงอ่อนแอกว่าในเพศชาย และซูเปอร์อีโกในเองทำหน้าที่คอยบังคับควบคุมมิให้บุคคลหาทางตอบสนองความต้องการอย่างผิดฐานของคลองธรรม และชักนำให้เข้าสู่มาตรฐานอันดีของสังคม ความสันโดษก็เป็นมาตรฐานที่ควรอย่างหนึ่งในสังคมไทย ดังนั้นลักษณะของการพัฒนาซูเปอร์อีโกดังกล่าวแล้วจึงน่าจะส่งผลต่อลักษณะความสันโดษในทั้งสองเพศ แตกต่างกันด้วย

จากการศึกษาเรื่องความสามารถในการรอคอยการตอบสนองความต้องการ นักจิตวิทยาหลายท่าน (Granzberg, 1973 : 152 ; Gallimore, Weiss, and Finney, 1974 : 72) มีความเห็นสอดคล้องกันว่า องค์ประกอบทางจิตวัฒนธรรม และขบวนการสังคมประกิติมีอิทธิพลต่อการพัฒนาความสามารถดังกล่าวด้วย ลักษณะวัฒนธรรมและการอบรมเลี้ยงดูเด็กในสังคมไทยนั้น เน้นบทบาทที่แตกต่างกันระหว่างเด็กหญิงและชาย กล่าวคือมีการอบรมให้เด็กชายมีความรับผิดชอบ ในการพึ่งตนเองมากกว่าเด็กหญิง (วิราพร เทพวิระพงศ์, ๒๕๑๔) ซึ่งประสบการณ์ทั้งที่ประสบความ

สำเร็จและล้มเหลวต่าง ๆ น่าจะมีส่วนหล่อหลอมให้บุคคลเกิดความเชื่อมั่น และพึงพอใจในความสามารถของตน อันเป็นลักษณะหนึ่งของความสัณยโคชนั่นเอง ดังนั้นพื้นฐานวัฒนธรรมและการอบรมเลี้ยงดูในสังคมไทยจึงน่าจะมีบทบาทต่อระดับความสัณยโคชนที่แตกต่างกันในทั้งสองเพศด้วย

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงคาดว่า นิสิตเพศชายมีความสัณยโคชนมากกว่านิสิตเพศหญิง ทั้งในกลุ่มนิสิตครูแพทย์ และกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

สมมติฐาน ๒.๔. - ๒.๖.

โพเวล (Powell, ๑๙๖๓ : ๓๑๔) สรุปรวบรวมผลการวิจัยเกี่ยวกับพัฒนาการของค่านิยม (Value) ไว้ว่า พัฒนาการของค่านิยมของวัยรุ่นมีส่วนขึ้นอยู่กับระดับอายุ เพศ และประสบการณ์ด้วย เมื่อพิจารณาในระดับอายุของนิสิตทั้งสองระดับชั้นก็ยังถือว่าอยู่ในระยะวัยรุ่นตอนปลาย (นวลศิริ เปาโรหิตย์ และคณะ, ๒๕๑๕ : ๒๐๑) ดังนั้นจึงน่าจะมีลักษณะที่สอดคล้องกับผลสรุปของโพเวลด้วย กล่าวคือความสัณยโคชนก็เป็นค่านิยมประเภทธรรมอันหนึ่ง ดังนั้นเมื่อนิสิตมีระดับอายุสูงขึ้น พัฒนาการทางความสัณยโคชนก็น่าจะสูงขึ้นตามไปด้วย และ เมื่อพิจารณาถึงอิทธิพลของประสบการณ์ประกอบด้วย ก็จะเห็นได้ว่า นิสิตที่ผ่านการศึกษาในมหาวิทยาลัยมาแล้วถึง ๔ ปี ได้รับประสบการณ์ทั้งที่ประสบความสำเร็จและล้มเหลว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานศึกษา นานากว่านิสิตชั้นปีที่ ๑ ประสบการณ์จากสิ่งภายนอกเหล่านี้ โพเวล (Powell, ๑๙๖๓ : ๓๑๔) ถือว่ามีส่วนหล่อหลอมให้บุคคลรู้จักเสียสละผลประโยชน์ และลดความต้องการของตนลง เพื่อให้สามารถปรับตัวเข้ากับกลุ่มใด ซึ่งลักษณะเช่นนี้มีส่วนใกล้เคียงกับความสัณยโคชนนั่นเอง ยิ่งกว่านั้นเมื่อพิจารณาตามหลักจิตวิทยาพัฒนาการก็อาจสรุปแนวโน้มให้เห็นได้ว่า ยิ่งบุคคลมีอายุสูงขึ้น อารมณ์จะมีลักษณะมั่นคงยิ่งขึ้น (สุชา จันทน์เอม และ สุร่าวงศ์ จันทน์เอม, ๒๕๑๓ : ๒๕) จึงอาจเป็นอีกแง่หนึ่งที่จะช่วยพิจารณาให้เห็นได้ว่านิสิตที่เรียนในระดับชั้นสูงกว่าน่าจะมีคามสัณยโคชนมากกว่านิสิตที่เรียนในระดับชั้นต่ำกว่า

นอกจากนี้ยังมีผู้สรุปไว้ว่า บุคคลอาจเรียนรู้และพัฒนาบุคลิกภาพความสามารถรอบ การตอบสนองความต้องการใดจากการเลียนแบบพฤติกรรมของบุคคลอื่น เช่น พ่อแม่ เพื่อน เป็นต้น ในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อการเลียนแบบนั้นเป็นที่ยอมรับทางสังคม (Social Approval) หรือมีแรงเสริมจากภายนอกเขามากระตุ้นด้วย (Stumphauzer, ๑๙๗๒ : ๑๖) ดังนั้นเมื่อพิจารณาโอกาสที่จะได้เรียนรู้จากแบบอย่างที่ดีในสถาบันการศึกษา ประสบการณ์ และความสามารถในการปรับตัวของนิสิตในทั้งสองระดับชั้นแล้ว ผู้วิจัยจึงคาดว่านิสิตที่เรียนในระดับชั้นสูงกว่ามีความสัณยโคชนมากกว่านิสิตที่เรียนในระดับชั้นต่ำกว่า

สมมติฐาน ๒.๗. - ๒.๘.

เมื่อบุคคลมีความพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ ในสิ่งที่ตนหามาได้ และยึดถือความถูกต้องสมควร จากกฎเกณฑ์ภายนอก ถ้าหากพิจารณาตามทฤษฎีบุคลิกภาพของชัลลิแวน (นวลเพ็ญ วิเชียรโชติ, ๒๕๑๗) แล้ว สิ่งแวดล้อมภายนอกก็จะลดอำนาจในการชมเชย วัตุ ความรู้สึกมั่นคงปลอดภัยในตัวเองลดลง ซึ่งมีผลทำให้เกิดความวิตกกังวลในระดับต่ำ ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า ความสันโดษกับ ความวิตกกังวลมีแนวโน้มของความสัมพันธ์ไปในทางลบ

จากการศึกษาของอบอวล หกสุวรรณ (๒๕๑๖) พบว่ากลุ่มอาชีพแพทย์มีความวิตกกังวลต่ำกว่ากลุ่มอาชีพครู ดังนั้นจึงอาจพิจารณาแนวโน้มได้ว่านิสิตแพทย์น่าจะมีความสันโดษมากกว่านิสิตครู เมื่อพิจารณาพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของนิสิตทั้งสองกลุ่มแล้วจะเห็นได้ว่านิสิตแพทย์อยู่ในฐานะคึกฉ่ำนิสิตครู (อบอวล หกสุวรรณ, ๒๕๑๖ : ๗ - ๘) และแกลลิมอร์ ไวส์ และฟินเนย์ (Gallimore. Weiss. and Finney, ๑๙๙๔ : ๗๗) วิจัยพบว่าพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับความสามารถรอบคอบการตอบสนองความต้องการ ซึ่งเป็นผลมาจากความมุ่งหวังและลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวด้วย นอกจากนั้นเมื่อพิจารณาแนวทางการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษา จะเห็นได้ว่านิสิตแพทย์ได้รับการฝึกหัดให้มีความอดทน หนักแน่น มีความพยายาม รับผิดชอบ และใช้ความสามารถทางสติปัญญา มากกว่านิสิตครู สิ่งเหล่านี้จะมีส่วนช่วยพัฒนาบุคลิกภาพด้านความสันโดษในกลุ่มนิสิตแพทย์ได้เข้มข้นกว่าในกลุ่มนิสิตครู

วิธีการดำเนินการ

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้เป็นนิสิตที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ ๑ และปีที่ ๔ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร และนิสิตเตรียมแพทย์ชั้นปีที่ ๑ กับนิสิตแพทย์ชั้นปีที่ ๒ มหาวิทยาลัยมหิดล ปีการศึกษา ๒๕๑๗ จำนวนทั้งหมด ๒๐๐ คน สามารถแยกรายละเอียดของกลุ่มตัวอย่างได้ดังนี้

ตาราง ๑ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย แยกตามสาขาวิชาชีพ ระดับชั้น และ เพศ

มหาวิทยาลัย	ชาย	หญิง	รวม
๑. ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร			
๑.๑. นิสิตชั้นปีที่ ๑	๒๗	๒๓	๕๐
๑.๒. นิสิตชั้นปีที่ ๔	๒๖	๒๔	๕๐
๒. มหิดล			
๒.๑. นิสิตเตรียมแพทย์ชั้นปีที่ ๑	๓๔	๑๖	๕๐
๒.๒. นิสิตแพทย์ชั้นปีที่ ๒	๓๓	๑๗	๕๐
รวม	๑๑๘	๘๒	๒๐๐

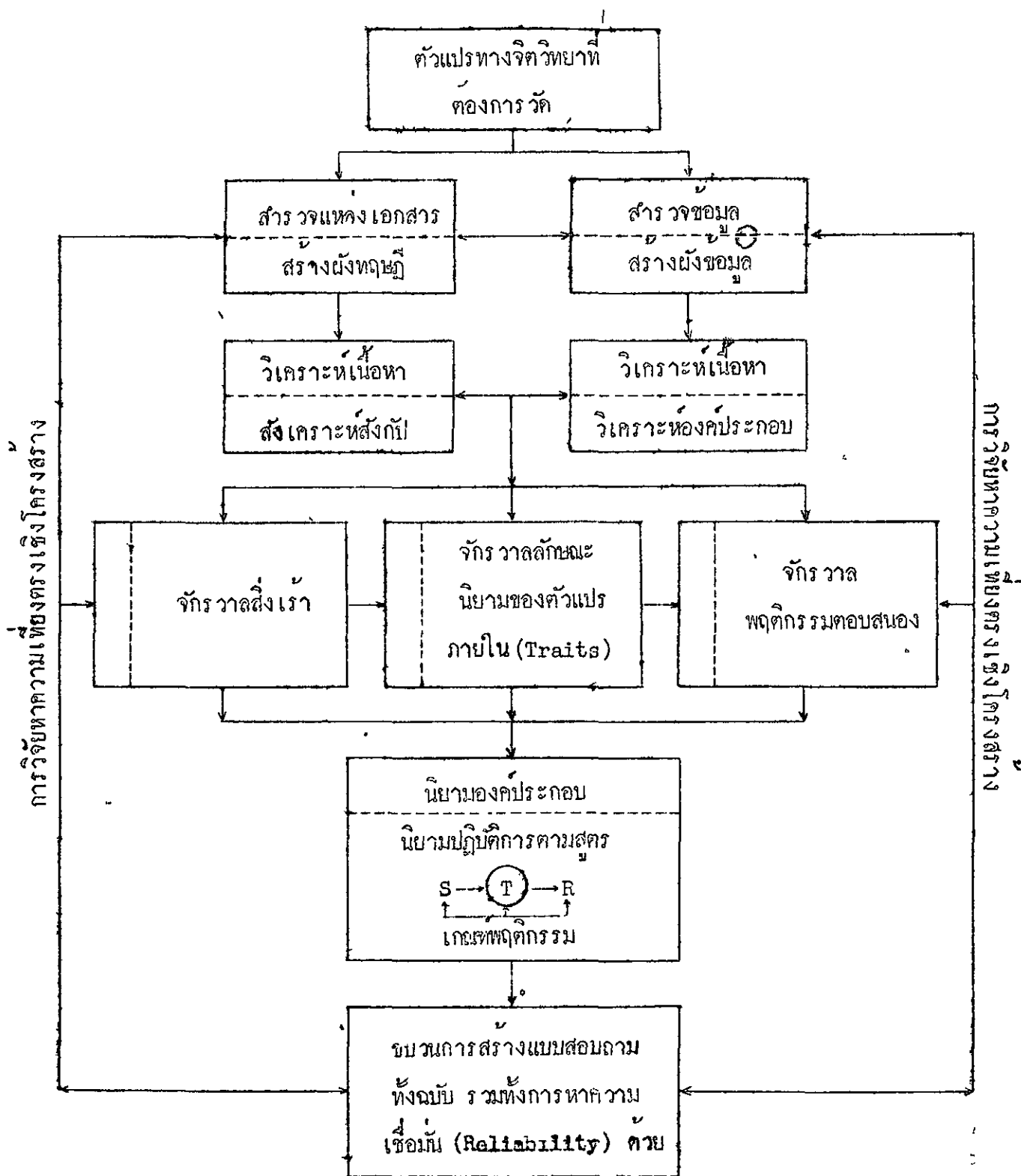
ในการเลือกสถานการศึกษา และนิสิตตามระดับชั้นที่กำหนดนั้น ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยแบบสอบถาม ๒ ฉบับ คือ

๑. แบบสอบถามวัดลักษณะอิทธิบาทสี่ แบบสอบถามฉบับนี้สร้างขึ้นโดย พัทธนี ศรีทองนาถ เพื่อเป็นเครื่องมือสำหรับการวิจัยในโครงการศึกษามุคตสิกภาพรรมาธิปไตยร่วมกับผู้วิจัย
๒. แบบสอบถามวัดความสนใจ แบบสอบถามฉบับนี้ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยอาศัยคำบรรยายในวิชา Foundation of Measurement ของ ดร.วีรยุทธ วิเชียรโชติ เป็นแนวทางในการดำเนินงาน ตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

ภาพที่ ๒ แสดงลำดับขั้นการสร้างแบบสอบถาม

อธิบายลำดับขั้นการสร้างแบบสอบถาม

๑. สรุปรวแหล่งเอกสารและรายงานผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสนใจ เพื่อนำมาสร้างเป็นตั้งทฤษฎีขึ้น ซึ่งจะช่วยในการวิเคราะห์เนื้อหาและสังเคราะห์สังกับของความสนใจได้สะดวกยิ่งขึ้น

๒. สรุปรวพฤติกรรมที่แสดงถึงความสนใจโดยใช้ Critical Incident Technique (CIT) จากพระภิกษุในมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัชรนาท และนิสิตปริญญาโทสาขาจิตวิทยา สังคม ปี ๒ กลุ่มหนึ่ง แล้วนำมาวิเคราะห์เนื้อหาและองค์ประกอบเพื่อให้สามารถเข้าใจโครงสร้างของความสนใจชัดเจนยิ่งขึ้น

๓. นำความรูจากข้อ ๑. และ ๒. มาแยกพิจารณาหาจักร วาลของสิ่งเร้า จักร วาลลักษณะ นิยามของตัวแปรภายใน (Traits) และจักร วาลของพฤติกรรมตอบสนอง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนิยามองค์ประกอบ และนิยามปฏิบัติการ (Operational Definition)

๔. นำความรูจากข้อ ๓. มาใช้ประโยชน์ในการสร้างแบบสอบถาม โดยเลือกสุ่มเอาลักษณะ พฤติกรรมจากจักร วาลทั้ง ๓ ประเภtnั้นมาสร้างเป็นข้อคำถาม (Items) ทั้งหมด ๕๐ ข้อ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๔.๑. ลักษณะของแบบสอบถาม

ผู้วิจัยใช้ Verbal Projective Technique เป็นหลักในการสร้าง ข้อคำถามแต่ละข้อ ซึ่งมีลักษณะดังนี้

๔.๑.๑. สร้างสถานการณ์ให้ผู้ถูกทดสอบพิจารณา โดยพยายามเลือกเนื้อหาของสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับประสบการณ์ของผู้ถูกทดสอบ และพยายามเขียนให้รัดกุม อ่านเข้าใจง่าย และมีเงื่อนไขชักนำให้ใช้เกณฑ์ในการตัดสินใจไปในแนวทางเดียวกัน

๔.๑.๒. ในแต่ละสถานการณ์มีคำถาม ๒ ข้อ คือ ข้อแรก (ข้อ ก.) เกี่ยวข้องกับการพิจารณาสถานการณ์ตามมาตรฐานสังคม เป็นการวัดสนใจในลักษณะการรับรู้มาตรฐานสังคม ส่วนข้อหลัง (ข้อ ข.) เกี่ยวข้องกับการสมมติภาพของบุคคลที่มีข้อปรากฏในสถานการณ์ เป็นการวัดสนใจในลักษณะตนตามอัตภาพ คำถามทั้งสองข้อมีของให้เลือกตอบ ๗ ข้อ สำหรับให้คำตอบ rate ตามลำดับน้ำหนักคะแนนจาก ๑ ถึง ๗

ข้อคำถามทั้งหมด ๕๐ ข้อนี้ มีข้อที่แสดงความหมายไปในทางบวก ๒๒ ข้อ และข้อที่แสดงความหมายไปในทางลบ ๒๘ ข้อ ผู้วิจัยเรียบคำกับข้อคำถามโดยวิธีสุ่ม

๔.๒. การตอบแบบสอบถาม

เมื่อผู้ตอบกรอกรายละเอียดส่วนบุคคล คือ เพศ ระดับชั้นการศึกษา ศาสนา

และสาขาวิชาชีพเสร็จแล้ว ก็ให้กาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหมายเลขใดหมายเลขหนึ่ง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(๐) แทนที่จะบอกว่าเงินเดือนน้อย นวัตกรรมพยายามวางแผนการใช้เงินในครอบครัวอย่างประหยัดที่สุด
จึงไม่เกิดปัญหาเกือตรอน

ก. คนอื่น ๆ ปฏิบัติเช่นเดียวกับนวัตกรรมหรือไม่ ? _____ ไม่ปฏิบัติ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ปฏิบัติ

ข. ถ้าท่านเป็นนวัตกรรมจะปฏิบัติเช่นนี้หรือไม่ ? _____ ไม่ปฏิบัติ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ปฏิบัติ

โดยที่ ช่องหมายเลข ๑ หมายถึง ปฏิบัติน้อยที่สุด

ช่องหมายเลข ๒ หมายถึง ปฏิบัติน้อย

ช่องหมายเลข ๓ หมายถึง ปฏิบัติเพิ่มขึ้นจากหมายเลข ๒

ช่องหมายเลข ๔ หมายถึง ปฏิบัติปานกลาง

ช่องหมายเลข ๕ หมายถึง ปฏิบัติเพิ่มขึ้นจากปานกลาง

ช่องหมายเลข ๖ หมายถึง ปฏิบัติมาก

ช่องหมายเลข ๗ หมายถึง ปฏิบัติมากที่สุด

๔.๓. เกณฑ์การตรวจวิเคราะห์คะแนน

ขอคำถามใดแสดงความหมายไปในทางบวก จะกำหนดคะแนน ๑, ๒, ๓, ๔, ๕, ๖, และ ๗ เมื่อผู้ตอบกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหมายเลข ๑, ๒, ๓, ๔, ๕, ๖, ๗ ตามลำดับ และขอคำถามใดที่แสดงความหมายในทางลบ จะกำหนดคะแนน ๑, ๒, ๕, ๔, ๓, ๒, และ ๑ เมื่อผู้ตอบกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหมายเลข ๑, ๒, ๓, ๔, ๕, ๖, ๗ ตามลำดับ

๔.๔. การทดสอบและการปรับปรุงแบบสอบถาม

เมื่ออาจารย์ ดร.นวลเพ็ญ วิเชียรโชติ ผู้วิจัย รมิในโครงการศึกษานักศึกษาวิทยาลัยครูมหาชัยไทย และตัวผู้วิจัยเองได้พิจารณาตรวจสอบแล้วว่าขอคำถามทุก ๆ ข้อมุ่งวัดบุคลิกภาพด้านความสนใจใฝ่ใถ้อย่างแท้จริง ผู้วิจัยก็นำแบบสอบถามวัดความสนใจใฝ่ใถ่นี้ไปทดลองกับนักศึกษาวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา จำนวน ๑๐๐ คน แล้วนำผลมาวิเคราะห์เป็นรายข้อ เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกโดยใช้กลุ่มที่มีคะแนนความสนใจใฝ่ใถ่สูง และต่ำ อย่างละ ๒๗% ของนักศึกษาที่ใช้ในการทดลองสอบทั้งหมด และใช้ t-test (Edwards, ๑๙๖๔ : ๑๐๔) ทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยแต่ละข้อของทั้งสองกลุ่มนี้ โดยพิจารณาระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .๐๑ และ .๐๕ แล้วเลือกข้อที่มีอำนาจจำแนกสูง

คือค่า t ถึงระดับนัยสำคัญทางสถิติ .๐๕ หรือ .๐๑ ขึ้นไป ใ้ทั้งหมด ๓๐ ข้อ (ภาคผนวก ก. และ ข.)

๔.๕. การหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้นำผลจากแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วจากข้อ ๔.๔. มาหาความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธีการของฮอยท์ (Hoyt's Method) (Guilford, 1954 : 384) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามและค่าสถิติอื่น ๆ ดังนี้

ตาราง ๒ ค่าความเชื่อมั่น และค่าสถิติอื่น ๆ ของแบบสอบถามวัดความสนใจ

N	ประเภทคำถาม	$\bar{X}$	S	V_r	V_e	r_{tt}
๑๐๐	ชุดข้อ ก.	๑๒๑.๓๑	๓๔.๒๔	๒.๗๖	๓๔.๐๔	.๕๓
	ชุดข้อ ข.	๑๖๕.๓๔	๒๓.๕๘	๒.๘๓	๑๔.๘๖	.๘๖

๔.๖. การหาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง

ผู้วิจัยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างแบบสอบถามวัดความสนใจ กับแบบสอบถามวัดความโลภ (มีความเชื่อมั่นเท่ากับ .๘๖๔๔ , $N=๓๔$ และมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างสูงพอสมควร) ซึ่งสร้างโดย บุตเช็ก ภิญโญธนตพงษ์ (๒๕๑๕) และหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างแบบสอบถามวัดความสนใจกับแบบสอบถามวัดความวิตกกังวล ซึ่งออกแบบโดย หกสุวรรณ (๒๕๑๖) แปลและเรียบเรียงจาก Sixteen Personality Factor Questionnaire (16 P.F.) Form B. ของ Raymond B. Cattell ปรากฏว่าได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ดังต่อไปนี้

ตาราง ๓ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของคะแนนจากแบบสอบถามวัดความสนใจ ความโลภ และความวิตกกังวล

	ความโลภ	องค์ประกอบของความวิตกกังวล					
		L	O	Q ₄	Q ₃	C	H
๑. ชุด ก. ความสนใจ	-.๑๒๕๔	-.๑๔๓๓	-.๒๕๓๑*	.๐๓๔๑	-.๑๔๕๕*	.๑๓๑๐	.๐๖๐๓
๒. ชุด ข. ความสนใจ	-.๑๐๕๓	-.๒๐๗๓*	-.๓๑๒๕*	.๑๓๕๓	.๒๔๑๓**	.๒๑๓๕*	.๑๒๓๖

* $p < .05$

** $p < .01$

ผลจากตาราง ๓ นี้แสดงให้เห็นว่าความสนใจในลักษณะตนตามอัตภาพ และความวิตกกังวล ซึ่งต่างก็เป็นลักษณะบุคลิกภาพ มีความสัมพันธ์ทางลบต่อกันถึง ๒ องค์ประกอบ และความสนใจในลักษณะการรับรู้มาตรฐานสังคมมีความสัมพันธ์ทางลบกับความวิตกกังวล ๒ องค์ประกอบ จึงอาจพิจารณาได้ว่าแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนั้นมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างสูงพอสมควร

ส่วนแบบสอบถามวัดความโลภนั้นเป็นแบบ Likert Scale ไร้มวลตรงกับกลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดเล็กกว่า (๗๔ คน) และมีความเชื่อมั่นต่ำกว่าแบบสอบถามวัดความสนใจ โดยเฉพาะฉบับปรับปรุงครั้งที่ ๑ ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาเป็นเกณฑ์ในการหาความเที่ยงตรงนี้ ผู้สร้างแบบสอบถามวัดความโลภได้ปรับทิศทางของมาตราส่วนไปทางเดียวกันหมดทุกข้อ และมีได้นำมาทดลองหาความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรงอีก ดังนั้นจึงอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างความสนใจและความโลภที่มีความสัมพันธ์ต่อกัน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๑. การหาค่าสถิติพื้นฐาน

๑.๑. ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) ใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

(ฉันท สบายยศ, ๒๕๑๕ : ๕๑)

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน ค่าเฉลี่ย
	ΣX	แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

๑.๒. ค่าความแปรปรวน (Variance) ใช้สูตร

$$s^2 = \frac{N\Sigma X^2 - (\Sigma X)^2}{N(N-1)} \quad (\text{ลัคน สาขยศ., ๒๕๑๕ : ๑๐๐})$$

เมื่อ	s^2	แทน ค่าความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่าง
	ΣX	แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	ΣX^2	แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
	N	แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

๑.๓. ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้สูตร

$$s = \sqrt{\frac{N\Sigma X^2 - (\Sigma X)^2}{N(N-1)}} \quad (\text{ลัคน สาขยศ., ๒๕๑๕ : ๑๐๐})$$

เมื่อ	s	แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	ΣX	แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	ΣX^2	แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
	N	แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

๒. หากอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ และทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง ๒ กลุ่ม ใช้ t -test ซึ่งมีสูตรดังนี้

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{s_{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}} \quad (\text{Edwards, 1968 : 104})$$

เมื่อ	t	แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t -distribution
	$\bar{X}_1$	แทน ค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มส่ง
	$\bar{X}_2$	แทน ค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัว

$$s_{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}$$

แทน Standard Error of the Difference
between two Means

$$s_{\bar{X}_1 - \bar{X}_2} = \sqrt{\frac{s_1^2}{n_1} + \frac{s_2^2}{n_2}}$$

เมื่อ s_1^2 แทน ค่าความแปรปรวนของกลุ่มสูง
 s_2^2 แทน ค่าความแปรปรวนของกลุ่มต่ำ
 n_1 แทน จำนวนคนในกลุ่มสูง
 n_2 แทน จำนวนคนในกลุ่มต่ำ

๓. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ใช้สูตร

$$r_{tt} = 1 - \frac{V_r}{V_e} \quad (\text{Guilford, 1954 : 384})$$

เมื่อ r_{tt} แทน ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
 V_r แทน Variance for Remainder Sum of Squares
 V_e แทน Variance for Examinee

๔. หาค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง และหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความ
 สันโดษ และอิทธิบาทที่ ใช้สูตร

$$r = \frac{N \sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{(N \sum X^2 - (\sum X)^2)(N \sum Y^2 - (\sum Y)^2)}} \quad (\text{ล้น สายยง, ๒๕๑๕ . ๑๖๔})$$

เมื่อ r แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
 $\sum XY$ แทน ผลรวมของผลคูณของคะแนน ๒ ชุด
 $\sum X, \sum Y$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละชุด
 $\sum X^2, \sum Y^2$ แทน ผลรวมของกำลังสองของคะแนนแต่ละชุด
 N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

บทที่ ๓

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยจึงกำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

N	แทน จำนวนข้อมูลในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย
s^2	แทน ค่าความแปรปรวน
r_1	แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความสนใจและ ฉันทะ
r_2	แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความสนใจและ วิริยะ
r_3	แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความสนใจและ จิตตะ
r_4	แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความสนใจและ วิมังสา
r_5	แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความสนใจและ อิทธิบาทสี่

ลำดับขั้นตอนการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น ๒ ตอน ดังต่อไปนี้ คือ
ตอนที่ ๑ การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความสนใจและอิทธิบาทสี่
ตอนที่ ๒ เปรียบเทียบลักษณะความสนใจตามลำดับตัวแปรอิสระเหล่านี้ คือ

เพศ ระดับชั้นการศึกษา และสาขาวิชาชีพ

ตอนที่ ๑ การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความสนใจและอิทธิบาทสี่

๑.๑. การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความสนใจและอิทธิบาทสี่

ในลักษณะการรับรู้มาตรฐานสังคม

ตาราง ๔ แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความสนใจและอิทธิบาทสี่ในลักษณะการรับรู้มาตรฐานสังคม ในกลุ่มนิสิตครู

กลุ่มตัวอย่าง	N	r ₁	r ₂	r ₃	r ₄	r ₅
นิสิตครู	๑๐๐	.๔๘๓๕*	.๐๓๕๓	.๕๕๒๒*	.๔๒๒๔*	.๕๕๑๖*
ชาย	๕๓	.๕๑๘๕*	.๑๖๑๘	.๕๒๑๔*	.๔๖๕๙*	.๕๒๑๘*
หญิง	๔๗	.๔๖๖๖*	.๑๖๔๒	.๖๕๐๓*	.๓๘๔๙*	.๕๖๙๕*
นิสิตครูชั้นปีที่ ๔	๕๐	.๒๑๔๐	-.๕๑๖๐*	.๓๙๕๕*	.๑๖๘๐	.๑๘๔๕
ชาย	๒๖	.๔๔๕๖	-.๘๖๑๐*	.๓๙๒๙*	.๔๕๑๐*	.๙๒๕๓*
หญิง	๒๔	-.๐๒๙๘	-.๑๙๑๕	.๓๙๖๓	-.๑๕๓๙	-.๑๔๒๐
นิสิตครูชั้นปีที่ ๑	๕๐	.๖๑๙๙*	.๓๙๔๔*	.๖๐๐๙*	.๕๙๐๙*	.๖๒๑๒*
ชาย	๒๙	.๕๖๕๑*	.๔๙๓๒*	.๔๑๐๕*	.๔๘๑๕*	.๕๖๐๐*
หญิง	๒๑	.๖๕๑๙*	.๒๖๙๓	.๙๐๖๒*	.๖๖๐๐*	.๘๑๙๕*

* $p < .05$

** $p < .01$

ผลจากตาราง ๔ แสดงให้เห็นว่า

๑. ความสนใจและฉันท์มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อกันที่ระดับ .๐๑ ในกลุ่มนิสิตครูทั้งหมด นิสิตครูชาย นิสิตครูหญิง นิสิตครูชายชั้นปีที่ ๔ นิสิตครูชั้นปีที่ ๑ นิสิตครูชายชั้นปีที่ ๑ และนิสิตครูหญิงชั้นปีที่ ๑ แต่ไม่พบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อกัน ในกลุ่มนิสิตครูชั้นปีที่ ๔ และนิสิตครูหญิงชั้นปีที่ ๔

๒. ความสนใจและวิธีมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อกันที่ระดับ .๐๑ และ .๐๕ ในกลุ่มนิสิตครูชั้นปีที่ ๑ และนิสิตครูชายชั้นปีที่ ๑ ตามลำดับ แต่มีความสัมพันธ์ทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ในกลุ่มนิสิตครูชั้นปีที่ ๔ และ นิสิตครูชายชั้นปีที่ ๔ และไม่พบว่ามีสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อกันในกลุ่มนิสิตครูทั้งหมด นิสิตครูชาย นิสิตครูหญิง นิสิตครูหญิงชั้นปีที่ ๔ และนิสิตครูหญิงชั้นปีที่ ๑

๓. ความสันโดษและจิตะมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อกันที่ระดับ .๐๑ ในกลุ่มนิสิตครูทั้งหมด นิสิตครูชาย นิสิตครูหญิง นิสิตครูชั้นปีที่ ๔ นิสิตครูชั้นปีที่ ๑ และนิสิตครูหญิงชั้นปีที่ ๑ มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ในกลุ่มนิสิตครูชายชั้นปีที่ ๔ และนิสิตครูชายชั้นปีที่ ๑ แต่ไม่พบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อกันในกลุ่มนิสิตครูหญิงชั้นปีที่ ๔

๔. ความสันโดษและวิม้งสามีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อกันที่ระดับ .๐๑ ในกลุ่มนิสิตครูทั้งหมด นิสิตครูชาย นิสิตครูหญิง นิสิตครูชั้นปีที่ ๑ และนิสิตครูหญิงชั้นปีที่ ๑ มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ในกลุ่มนิสิตครูชายชั้นปีที่ ๔ และนิสิตครูชายชั้นปีที่ ๑ แต่ไม่พบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อกันในกลุ่มนิสิตครูชั้นปีที่ ๔ และนิสิตครูหญิงชั้นปีที่ ๔

๕. ความสันโดษและอิทธิบาทสี่มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อกันที่ระดับ .๐๑ ในกลุ่มนิสิตครูทั้งหมด นิสิตครูชาย นิสิตครูหญิง นิสิตครูชายชั้นปีที่ ๔ นิสิตครูชั้นปีที่ ๑ นิสิตครูชายชั้นปีที่ ๑ และนิสิตครูหญิงชั้นปีที่ ๑ แต่ไม่พบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อกันในกลุ่มนิสิตครูชั้นปีที่ ๔ และนิสิตครูหญิงชั้นปีที่ ๔

จากข้อ ๕. เมื่อพิจารณาในกลุ่มนิสิตครูทั้งหมด ปรากฏผลสอดคล้องกับสมมุติฐาน

ข้อ ๑.๒.

ตาราง ๕ แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความสนใจและอิทธิบาทสี่ในลักษณะการ
รับรู้มาตรฐานสังคม ในกลุ่มนิสิตแพทย์

กลุ่มตัวอย่าง	N	r ₁	r ₂	r ₃	r ₄	r ₅
นิสิตแพทย์ทั้งหมด	๑๐๐	.๔๔๐๕**	.๕๒๒๕*	.๔๐๕๓*	.๓๕๔๑*	.๓๙๙๕*
ชาย	๖๙	.๔๔๑๔**	.๐๖๐๖	.๔๕๙๕**	.๒๔๑๐	.๓๐๒๖*
หญิง	๓๓	.๕๔๙๓*	.๖๖๖๕**	.๔๑๙๘*	.๕๔๑๖*	.๕๕๙๕**
นิสิตแพทย์ชั้นปีที่ ๒	๕๐	.๕๑๕๙*	.๓๓๘๖*	.๕๘๙๕**	.๕๙๑๙*	.๔๔๖๐*
ชาย	๓๓	.๔๔๐๘*	.๓๖๙๑*	.๖๙๓๕*	.๒๖๙๐	.๔๔๔๘*
หญิง	๑๗	.๙๔๙๐**	.๙๔๖๘**	.๘๖๘๑*	.๖๖๑๔*	.๘๔๘๐**
นิสิตเตรียมแพทย์ชั้นปีที่ ๑	๕๐	.๔๖๓๓*	.๑๔๙๐	.๖๐๓๔*	.๕๕๑๙*	.๖๖๙๕*
ชาย	๓๔	.๓๑๖๔	.๑๙๕๔	.๑๖๖๑	.๐๑๕๐	.๐๓๑๘
หญิง	๑๖	.๖๖๑๓*	.๙๐๓๓**	.๖๖๔๐*	.๕๑๘๓*	.๔๔๙๙*

* $p < .05$

** $p < .01$

ผลจากตาราง ๕ แสดงให้เห็นว่า

๑. ความสนใจและฉันท์มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ต่อกันที่ระดับ .๐๑ ในกลุ่มนิสิตแพทย์ทั้งหมด นิสิตแพทย์ชาย นิสิตแพทย์หญิง นิสิตแพทย์ชั้นปีที่ ๒
นิสิตแพทย์ชายชั้นปีที่ ๒ นิสิตแพทย์หญิงชั้นปีที่ ๒ นิสิตเตรียมแพทย์ชั้นปีที่ ๑ มีความสัมพันธ์
ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ในกลุ่มนิสิตเตรียมแพทย์หญิงชั้นปีที่ ๑ แต่ไม่พบ
ว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อกันในกลุ่มนิสิตเตรียมแพทย์ชั้นปีที่ ๑ (ชาย)

๒. ความสนใจและวิธีมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ต่อกันที่ระดับ .๐๑ ในกลุ่มนิสิตแพทย์หญิง นิสิตแพทย์หญิงชั้นปีที่ ๒ นิสิตเตรียมแพทย์หญิงชั้นปี
ที่ ๑ มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ในกลุ่มนิสิตแพทย์ทั้งหมด

นิสิตแพทย์ชั้นปีที่ ๒ แต่ไม่พบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อกันในกลุ่มนิสิตแพทย์ชาย นิสิตแพทย์ชายชั้นปีที่ ๒ นิสิตเตรียมแพทย์ชั้นปีที่ ๑ และนิสิตเตรียมแพทย์ชายชั้นปีที่ ๑

๓. ความสนใจและจิตะมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อกันที่ระดับ .๐๑ ในกลุ่มนิสิตแพทย์ทั้งหมด นิสิตแพทย์ชาย นิสิตแพทย์ชั้นปีที่ ๒ นิสิตแพทย์ชายชั้นปีที่ ๒ และนิสิตแพทย์หญิงชั้นปีที่ ๒ มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ในกลุ่มนิสิตแพทย์หญิง แต่ไม่พบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญในกลุ่มอื่น ๆ

๔. ความสนใจและวิม้งมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อกันที่ระดับ .๐๑ ในกลุ่มนิสิตแพทย์ทั้งหมด นิสิตแพทย์หญิง และนิสิตแพทย์หญิงชั้นปีที่ ๒ มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ในกลุ่มนิสิตแพทย์ชั้นปีที่ ๒ และนิสิตเตรียมแพทย์หญิงชั้นปีที่ ๑ แต่ไม่พบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อกันในกลุ่มนิสิตแพทย์ชาย นิสิตแพทย์ชายชั้นปีที่ ๒ นิสิตเตรียมแพทย์ชั้นปีที่ ๑ และกลุ่มนิสิตเตรียมแพทย์ชายชั้นปีที่ ๑

๕. ความสนใจและอิทธิบาทมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อกันที่ระดับ .๐๑ ในกลุ่มนิสิตแพทย์ทั้งหมด นิสิตแพทย์หญิง นิสิตแพทย์ชั้นปีที่ ๒ และนิสิตแพทย์หญิงชั้นปีที่ ๒ มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ในกลุ่มนิสิตแพทย์ชาย และนิสิตแพทย์ชายชั้นปีที่ ๒ แต่ไม่พบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อกันในกลุ่มนิสิตเตรียมแพทย์ชั้นปีที่ ๑ ทั้งเพศชายและหญิง

จากข้อ ๕ เมื่อพิจารณาผลในกลุ่มนิสิตแพทย์ทั้งหมด ปรากฏว่าสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อ ๑.๓.

ตาราง ๖ แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความสั่นโคและอิทธิบาทสี่ในลักษณะการรับรู้มาตรฐานสังคม ในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด และแยกพิจารณาตามระดับชั้นการศึกษา และเพศ

กลุ่มตัวอย่าง	N	r ₁	r ₂	r ₃	r ₄	r ₅
นิสิตในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด	1๔0	.๔๘๖๘**	.๒๘๕๖*	.๕๑๙๑**	.๔๐๑๙*	.๔๓๐๕**
ชาย	๑๒๐	.๔๙๕๕**	-.๑๖๒๓	.๔๙๒๓**	.๓๙๙๘*	.๔๓๑๖**
หญิง	๘๐	.๔๑๔๓*	.๓๘๙๔*	.๕๖๙๙**	.๔๓๔๓*	.๔๒๘๙*
นิสิตครูชั้นปีที่ ๔ และ นิสิตแพทย์ชั้นปีที่ ๕	๑๐๐	.๓๙๙๙*	-.๑๒๓๙	.๕๔๓๖**	.๓๙๖๓*	.๓๘๙๓*
ชาย	๕๙	.๕๓๑๐**	-.๓๓๑๕*	.๖๑๘๓**	.๓๙๖๓**	.๓๘๙๓*
หญิง	๔๑	.๑๕๙๑	-.๐๙๖๒	.๕๕๖๙**	.๓๙๑๕*	.๐๙๕๑
นิสิตครูชั้นปีที่ ๑ และ นิสิตเตรียมแพทย์ชั้นปีที่ ๑	๑๐๐	.๕๕๖๖**	.๓๖๙๙*	.๕๕๙๘**	.๔๕๐๙*	.๕๑๙๓*
ชาย	๖๑	.๔๕๘๖**	.๑๖๙๔	.๕๙๕๐*	.๓๑๖๕*	.๓๕๐๙*
๑) หญิง	๓๙	.๖๕๓๖**	.๕๖๙๔*	.๖๑๙๕**	.๖๓๕๖**	.๖๕๑๕**

* $p < .05$

** $p < .01$

ผลจากตาราง ๖ แสดงให้เห็นว่า

๑. ความสั่นโคและฉันท์มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อกันที่ระดับ .๐๑ ในทุกกลุ่ม ยกเว้นกลุ่มนิสิตครูชายชั้นปีที่ ๔ และนิสิตแพทย์ชายชั้นปีที่ ๕ ซึ่งไม่พบว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อกัน

๒. ความสับสนโศกและวิริยะมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อกันที่ระดับ .๐๑ ในกลุ่มนิสิตทั้งหมด นิสิตชายทั้งหมด นิสิตครูชั้นปีที่ ๑ และนิสิตเตรียมแพทย์ชั้นปีที่ ๑ มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ในกลุ่มนิสิตครูหญิงชั้นปีที่ ๑ และนิสิตเตรียมแพทย์หญิงชั้นปีที่ ๑ มีความสัมพันธ์ทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ในกลุ่มนิสิตครูชายชั้นปีที่ ๔ และนิสิตแพทย์ชายชั้นปีที่ ๒ ส่วนในกลุ่มอื่นๆ ไม่พบว่ามีความสัมพันธ์ต่อกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

๓. ความสับสนโศกและจิตตะมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อกันที่ระดับ .๐๑ ในทุกกลุ่ม ยกเว้นในกลุ่มนิสิตครูชายชั้นปีที่ ๑ และนิสิตเตรียมแพทย์ชายชั้นปีที่ ๑ ซึ่งพบว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อกันที่ระดับ .๐๕

๔. ความสับสนโศกและวิมังสา มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อกันที่ระดับ .๐๕ ในกลุ่มนิสิตครูหญิงชั้นปีที่ ๔ และนิสิตแพทย์หญิงชั้นปีที่ ๒ กลุ่มนิสิตครูชายชั้นปีที่ ๑ และนิสิตเตรียมแพทย์ชายชั้นปีที่ ๑ ส่วนกลุ่มอื่นๆ นั้นพบว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑

๕. ความสับสนโศกและอิทธิบาทสี่ มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อกันที่ระดับ .๐๑ ในกลุ่มนิสิตทั้งหมด กลุ่มนิสิตชาย นิสิตหญิง นิสิตครูชั้นปีที่ ๑ และนิสิตเตรียมแพทย์ชั้นปีที่ ๑ นิสิตครูชั้นปีที่ ๔ และนิสิตแพทย์ชั้นปีที่ ๒ ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อ ๑.๑., ๑.๔., ๑.๕., ๔.๖., และ ๑.๗. ตามลำดับ

๑.๒. การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความสนใจโคและอิทธิบาทสี่ในลักษณะ
คนตามอัศภาพ

ตาราง ๘ แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความสนใจโคและอิทธิบาทสี่ในลักษณะคนตาม
อัศภาพ ในกลุ่มนิสิตครู

กลุ่มตัวอย่าง	N	r_1	r_2	r_3	r_4	r_5
นิสิตครู	๑๐๐	.๓๑๒๔**	.๑๘๗๕*	.๓๒๒๒**	.๐๗๑๖	.๕๐๗๓*
ชาย	๕๓	.๓๗๑๔*	.๑๖๐๖	.๓๕๖๕**	.๐๖๕๘	.๓๓๖๗*
หญิง	๔๗	.๓๖๓๒*	.๑๕๓๒	.๓๑๔๑*	.๓๓๙๓*	-.๐๐๗๑
นิสิตครูชั้นปีที่ ๔	๕๐	.๒๗๔๕*	.๐๗๒๑	.๑๙๘๗	.๓๐๗๘*	.๐๓๓๐
ชาย	๒๖	.๔๔๕๘*	.๑๓๖๔	.๒๗๙๒	.๓๙๒๑*	.๓๔๐๙
หญิง	๒๔	.๓๑๒๑*	.๐๘๐๕	.๒๒๙๐	.๒๘๐๙	-.๓๔๒๘
นิสิตครูชั้นปีที่ ๑	๕๐	.๓๙๑๓**	.๔๕๒๖**	.๒๗๖๐*	.๖๘๐๗**	.๔๔๕๖**
ชาย	๒๗	.๔๒๖๖*	.๔๕๑๒*	.๓๐๒๗	.๔๘๒๗*	.๕๕๕๐**
หญิง	๒๓	.๓๔๕๗	.๔๗๒๘*	.๒๔๒๙	.๔๑๕๕*	-.๐๑๑๘

* $p < .05$

** $p < .01$

ผลจากตาราง ๘ แสดงให้เห็นว่า

๑. ความสนใจโคและฉันท์มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ต่อกันที่ระดับ .๐๑ ในกลุ่มนิสิตครูทั้งหมด และนิสิตครูชั้นปีที่ ๑ มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่าง
มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ในกลุ่มนิสิตครูชาย นิสิตครูหญิง นิสิตครูชั้นปีที่ ๔ นิสิตครูชาย
ชั้นปีที่ ๔ นิสิตครูชั้นปีที่ ๑ และนิสิตครูชายชั้นปีที่ ๑ แต่ไม่พบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติต่อกันในกลุ่มนิสิตครูหญิงชั้นปีที่ ๔ และนิสิตครูหญิงชั้นปีที่ ๑

๒. ความสันโดษและวิริยะมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อกันที่ระดับ .๐๑ ในกลุ่มนิสิตครูชั้นปีที่ ๑ มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ในกลุ่มนิสิตครูทั้งหมด นิสิตครูชายชั้นปีที่ ๑ และนิสิตครูหญิงชั้นปีที่ ๑ แต่ไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อกันในกลุ่มนิสิตครูชาย นิสิตครูหญิง นิสิตครูชั้นปีที่ ๔ นิสิตครูชายชั้นปีที่ ๔ และนิสิตครูหญิงชั้นปีที่ ๔

๓. ความสันโดษและจิตตะ มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อกันที่ระดับ .๐๑ ในกลุ่มนิสิตครูทั้งหมด และนิสิตครูชาย มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ในกลุ่มนิสิตครูหญิง และนิสิตครูชั้นปีที่ ๑ แต่ไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อกันในกลุ่มนิสิตครูชั้นปีที่ ๔ นิสิตครูชายชั้นปีที่ ๔ นิสิตครูหญิงชั้นปีที่ ๔ นิสิตครูชายชั้นปีที่ ๑ และนิสิตครูหญิงชั้นปีที่ ๑

๔. ความสันโดษและวิมังสา มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อกันที่ระดับ .๐๑ ในกลุ่มนิสิตครูชั้นปีที่ ๑ มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ในกลุ่มนิสิตครูหญิง นิสิตครูชั้นปีที่ ๔ นิสิตครูชายชั้นปีที่ ๔ นิสิตครูชายชั้นปีที่ ๑ และนิสิตครูหญิงชั้นปีที่ ๑ แต่ไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อกันในกลุ่มนิสิตครูทั้งหมด นิสิตครูชาย และนิสิตครูหญิงชั้นปีที่ ๔

๕. ความสันโดษและอิทธิบาทสี่ มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อกันที่ระดับ .๐๑ ในกลุ่มนิสิตครูชั้นปีที่ ๑ และกลุ่มนิสิตครูชายชั้นปีที่ ๑ มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ในกลุ่มนิสิตครูทั้งหมด และกลุ่มนิสิตครูชาย แต่ไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อกันในกลุ่มนิสิตครูหญิง นิสิตครูชั้นปีที่ ๔ นิสิตครูชายชั้นปีที่ ๔ นิสิตครูหญิงชั้นปีที่ ๔ และกลุ่มนิสิตครูหญิงชั้นปีที่ ๑

ผลจากข้อ ๕. เมื่อพิจารณาในกลุ่มนิสิตครูทั้งหมด ปรากฏว่าสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อ ๑.๒.

ตาราง ๔ แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความสั่นโค่นและอิทธิบาทสี่ในลักษณะคนตามอิศภาพ ในกลุ่มนิสิตแพทย์

กลุ่มตัวอย่าง	N	r_1	r_2	r_3	r_4	r_5
นิสิตแพทย์ทั้งหมด	๑๐๐	.๔๔๕**	.๓๕๙**	.๕๑๐**	.๒๔๑**	.๔๙๑**
ชาย	๖๓	.๔๔๓**	.๔๑๘**	.๕๘๓**	.๔๔๕**	.๕๖๙**
หญิง	๓๓	.๓๕๑*	.๕๔๖๐	.๔๙๕**	-.๐๕๕๙	.๓๒๓๔
นิสิตแพทย์ชั้นปีที่ ๒	๕๐	.๙๖๕**	.๙๖๒**	.๘๕๐**	.๖๔๙**	.๘๙๙**
ชาย	๓๓	.๙๓๘**	.๘๕๓**	.๙๓๒**	.๘๒๔**	.๙๖๕**
หญิง	๑๗	.๖๖๒**	.๙๔๐**	.๙๙๙**	.๕๙๖**	.๙๙๓**
นิสิตเตรียมแพทย์ชั้นปีที่ ๑	๕๐	.๓๔๒**	.๒๓๘๒	.๓๙๙**	.๑๔๙๓	.๓๔๙**
ชาย	๓๔	.๓๕๕*	.๒๙๔๓	.๔๕๒๐	.๓๒๓๕	.๔๖๘**
หญิง	๑๖	.๓๒๔๖	.๐๙๑๓	.๓๙๙๙	.๒๑๐๓	.๑๙๓๕

* $p < .05$

** $p < .01$

ผลจากตาราง ๔ แสดงให้เห็นว่า

๑. ความสั่นโค่นและฉันทะ มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ในกลุ่มนิสิตแพทย์ทั้งหมด นิสิตแพทย์ชาย นิสิตแพทย์ชั้นปีที่ ๒ นิสิตแพทย์ชายชั้นปีที่ ๒ และนิสิตแพทย์หญิงชั้นปีที่ ๒ มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ในกลุ่มนิสิตแพทย์หญิง นิสิตเตรียมแพทย์ชั้นปีที่ ๑ และนิสิตเตรียมแพทย์ชายชั้นปีที่ ๑ แต่ไม่พบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อกันในกลุ่มนิสิตเตรียมแพทย์หญิงชั้นปีที่ ๑

๒. ความสั่นโค่นและวิริยะ มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ในกลุ่มนิสิตแพทย์ทั้งหมด นิสิตแพทย์ชาย นิสิตแพทย์ชั้นปีที่ ๒ นิสิตแพทย์ชายและหญิงชั้นปีที่ ๒ แต่ไม่พบว่ามีสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อกันในกลุ่ม

นิสิตแพทย์หญิง และนิสิตเตรียมแพทย์ชั้นปีที่ ๑ ทั้งชายและหญิง

๓. ความสนใจและจิตตะ มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ในกลุ่มนิสิตแพทย์ทั้งหมด นิสิตแพทย์ชาย นิสิตแพทย์หญิง นิสิตแพทย์ชั้นปีที่ ๒ ทั้งชายและหญิง นิสิตเตรียมแพทย์ชั้นปีที่ ๑ มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ในกลุ่มนิสิตเตรียมแพทย์ชายชั้นปีที่ ๑ แต่ไม่พบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อกันในกลุ่มนิสิตเตรียมแพทย์หญิงชั้นปีที่ ๑

๔. ความสนใจและวิมังสา มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ในกลุ่มนิสิตแพทย์ทั้งหมด นิสิตแพทย์ชาย นิสิตแพทย์ชั้นปีที่ ๒ นิสิตแพทย์ชายชั้นปีที่ ๒ มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ในกลุ่มนิสิตแพทย์หญิงชั้นปีที่ ๒ แต่ไม่พบว่ามีความสัมพันธ์ต่อกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในกลุ่มนิสิตแพทย์หญิง นิสิตเตรียมแพทย์ชั้นปีที่ ๑ ทั้งชายและหญิง

๕. ความสนใจและอธิบาทสี่ มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ในกลุ่มนิสิตแพทย์ทั้งหมด นิสิตแพทย์ชาย นิสิตแพทย์ชั้นปีที่ ๒ ทั้งชายและหญิง มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ในกลุ่มนิสิตเตรียมแพทย์ชั้นปีที่ ๑ นิสิตเตรียมแพทย์ชายชั้นปีที่ ๑ แต่ไม่พบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อกันในกลุ่มนิสิตแพทย์หญิง และนิสิตเตรียมแพทย์หญิงชั้นปีที่ ๑

จากข้อ ๕. เมื่อพิจารณาผลในกลุ่มนิสิตแพทย์ทั้งหมด ปรากฏว่าสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อ ๑.๓.

ตาราง ๔ แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความสับสนและอิทธิบาทสี่ในลักษณะตน) ตามอัตภาพ ในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด และแยกพิจารณาตามระดับชั้น และเพศ

กลุ่มตัวอย่าง	N	r ₁	r ₂	r ₃	r ₄	r ₅
นิสิตในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด	๒๐๐	.๓๗๕**	.๒๓๖*	.๓๔๖*	.๒๔๕*	.๓๓๕*
ชาย	๑๒๐	.๔๓๓*	.๒๓๔*	.๓๕๕*	.๒๔๖*	.๓๓๒*
หญิง	๘๐	.๓๔๘*	.๓๔๖*	.๓๓๘*	.๒๔๓*	.๓๔๕*
นิสิตครูชั้นปีที่ ๔ และ นิสิตแพทย์ชั้นปีที่ ๒	๑๐๐	.๓๘๘*	.๑๔๘	.๓๔๕*	.๓๐๒*	.๓๑๖*
ชาย	๕๔	.๕๐๘*	.๒๐๗	.๔๔๕*	.๔๑๓*	.๔๔๕*
หญิง	๔๖	.๓๓๒*	.๑๓๘	.๒๗๘	.๒๘๖	.๒๒๐
นิสิตครูชั้นปีที่ ๑ และ นิสิตเตรียมแพทย์ชั้นปีที่ ๑	๑๐๐	.๔๒๕*	.๓๗๖*	.๓๔๕*	.๒๔๕*	.๓๔๕*
ชาย	๖๑	.๔๒๕*	.๓๒๕*	.๓๑๗	.๓๑๖*	.๓๒๕*
หญิง	๓๙	.๔๓๘*	.๔๕๓*	.๔๓๘*	.๒๘๗	.๔๓๕*

* $p < .05$

** $p < .01$

ผลจากตาราง ๔ แสดงให้เห็นว่า

๑. ความสับสนและฉันทะ มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อกันที่ระดับ .๐๕ ในกลุ่มนิสิตครูหญิงชั้นปีที่ ๔ และนิสิตแพทย์หญิงชั้นปีที่ ๒ ส่วนในกลุ่มอื่น ๆ นั้นพบว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อกันที่ระดับ .๐๑

๒. ความสับสนและวิริยะ มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อกันที่ระดับ .๐๑ ในกลุ่มนิสิตหญิงทั้งหมด นิสิตครูชั้นปีที่ ๑ และนิสิตเตรียมแพทย์ชั้นปีที่ ๑

ทั้งชายและหญิง มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ในกลุ่มนิสิตทั้งหมด นิสิตชายทั้งหมด ส่วนในกลุ่มอื่นๆ นั้นไม่พบว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญต่อกัน

๓. ความสนใจและจิตตะ มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อกันที่ระดับ .๐๕ ในกลุ่มนิสิตครูชายชั้นปีที่ ๑ และนิสิตเตรียมแพทย์ชายชั้นปีที่ ๑ ส่วนกลุ่มอื่น ๆ นั้นพบว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อกันที่ระดับ .๐๑

๔. ความสนใจและวิมังสา มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อกันที่ระดับ .๐๕ ในกลุ่มนิสิตครูชายชั้นปีที่ ๑ และนิสิตเตรียมแพทย์ชายชั้นปีที่ ๑ ไม่พบว่ามีความสัมพันธ์ต่อกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในกลุ่มนิสิตครูหญิงชั้นปีที่ ๑ และนิสิตเตรียมแพทย์หญิงชั้นปีที่ ๑ ส่วนกลุ่มอื่น ๆ นั้นพบว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อกันที่ระดับ .๐๑

๕. ในกลุ่มนิสิตครูหญิงชั้นปีที่ ๔ และนิสิตแพทย์หญิงชั้นปีที่ ๒ ไม่พบว่าความสนใจและอิทธิบาทมีความสัมพันธ์ต่อกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนในกลุ่มอื่น ๆ เช่น กลุ่มนิสิตทั้งหมด นิสิตชาย นิสิตหญิง นิสิตครูชั้นปีที่ ๑ และนิสิตเตรียมแพทย์ชั้นปีที่ ๑ นิสิตครูชั้นปีที่ ๔ และนิสิตแพทย์ชั้นปีที่ ๒ ปรากฏว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อกันที่ระดับ .๐๑ ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อ ๑.๑., ๑.๔., ๑.๕., ๑.๖., และ ๑.๗. ตามลำดับ

ตอนที่ ๒ เปรียบเทียบลักษณะความสนใจ

๒.๑. เปรียบเทียบความแตกต่างของความสนใจในลักษณะการรับรู้มาตรฐานสังคม ระหว่างกลุ่มนิสิตเพศชายและหญิง

ตาราง ๑๐ เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของความสนใจในลักษณะ
การรับรู้มาตรฐานสังคม ระหว่างกลุ่มนิสิตเพศชายและหญิง

กลุ่มตัวอย่าง	เพศ	N	$\bar{X}$	S^2	t
นิสิตในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด	ชาย	๑๒๐	๑๒๑.๔๖๘๗	๕๕๕.๒๓๒๕	(-๑.๓๙๙๑)
	หญิง	๘๐	๑๒๓.๓๘๗๖	๘๕๘.๒๓๓๙	
นิสิตครู	ชาย	๕๓	๑๒๐.๓๕๘๘	๕๕๖.๖๙๕๙	-๑.๖๖๔๗
	หญิง	๘๗	๑๒๓.๘๒๙๗	๙๙๖.๘๘๓๙	
นิสิตแพทย์	ชาย	๖๗	๑๒๓.๕๖๒๕	๖๘๙.๓๕๐๘	๑.๑๗๔๑
	หญิง	๓๓	๑๒๒.๐๐๐๐	๑๑๑๘.๕๙๑๕	
นิสิตครูชั้นปีที่ ๑ และ นิสิตเตรียมแพทย์ชั้นปีที่ ๑	ชาย	๖๕	๑๒๐.๙๔๕๐	๕๑๖.๑๑๓๗	-๑.๙๗๗๘
	หญิง	๓๙	๑๒๕.๘๒๓๕	๑๑๐๕.๑๑๙๕	
นิสิตครูชั้นปีที่ ๔ และ นิสิตแพทย์ชั้นปีที่ ๒	ชาย	๕๙	๑๒๒.๙๙๔๑	๗๓๐.๖๕๓๒	๑.๓๖๑๑
	หญิง	๔๑	๑๒๐.๔๒๘๕	๕๗๑.๘๐๙๕	
นิสิตครูชั้นปีที่ ๑	ชาย	๒๗	๑๒๓.๖๒๙๖	๕๙๗.๒๕๒๑	-๑.๐๕๓๖
	หญิง	๒๓	๑๒๒.๑๓๐๙	๑๐๑๗.๑๑๘๕	
นิสิตเตรียมแพทย์ชั้นปีที่ ๑	ชาย	๓๔	๑๑๙.๕๐๐๐	๕๒๖.๐๘๖๙	๑.๕๒๘๘
	หญิง	๑๖	๑๑๒.๖๓๖๓	๑๑๒๖.๔๕๕๕	
นิสิตครูชั้นปีที่ ๔	ชาย	๒๖	๑๑๖.๙๖๑๕	๕๙๒.๔๓๘๔	๑.๑๗๓๕
	หญิง	๒๔	๑๑๕.๘๗๕๐	๘๘๕.๙๔๐๒	
นิสิตแพทย์ชั้นปีที่ ๒	ชาย	๓๓	๑๒๑.๙๕๖๐	๑๑๔๘.๙๘๕๗	-๑.๓๒๙๙
	หญิง	๑๗	๑๒๗.๙๕๐๐	๒๕๙.๕๘๓๓	

ผลจากตาราง ๑๐ แสดงให้เห็นว่า

๑. ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อเปรียบเทียบความ
สิ้นโคษระหว่างกลุ่มนิสิตชายทั้งหมด และกลุ่มนิสิตหญิงทั้งหมด ปรากฏผลไม่สอดคล้องกับ
สมมุติฐานขอ ๒.๑.

๒. ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อเปรียบเทียบความ
สิ้นโคษระหว่างกลุ่มนิสิตครูชาย และกลุ่มนิสิตครูหญิง ปรากฏผลไม่สอดคล้องกับสมมุติฐาน
ขอ ๒.๒.

๓. ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อเปรียบเทียบความ
สิ้นโคษระหว่างกลุ่มนิสิตแพทย์ชาย และกลุ่มนิสิตแพทย์หญิง ปรากฏผลไม่สอดคล้องกับ
สมมุติฐานขอ ๒.๓.

๔. ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อเปรียบเทียบความ
สิ้นโคษระหว่างกลุ่มนิสิตชาย และหญิงของกลุ่มอื่น ๆ

๒.๒. เปรียบเทียบความแตกต่างของความสนใจในลักษณะการรับรู้มาตรฐาน
สังคม ระหว่างนิสิตทางระดับชั้นการศึกษา

ตาราง ๑๑ เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของความสนใจในลักษณะการรับรู้
มาตรฐานสังคม ระหว่างนิสิตทางระดับชั้นการศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	S^2	t
นิสิตครูชั้นปีที่ ๑ และนิสิต เตรียมแพทย์ชั้นปีที่ ๑	๑๐๐	๑๒๘.๗๗๖๔	๙๘๗.๖๒๘๐	-๒.๒๓๔๒
นิสิตครูชั้นปีที่ ๔ และนิสิต แพทย์ชั้นปีที่ ๒	๑๐๐	๑๒๖.๗๒๕๘	๖๘๙.๙๙๖๐	
นิสิตครูชั้นปีที่ ๑	๕๐	๑๒๗.๕๕๐๐	๙๘๑.๘๘๖๑	-๒.๒๐๑๑*
นิสิตครูชั้นปีที่ ๔	๕๐	๑๒๖.๕๘๐๐	๕๕๙.๖๓๙๑	
นิสิตเตรียมแพทย์ชั้นปีที่ ๑	๕๐	๑๑๕.๙๙๖๔	๖๒๕.๙๙๓๒	๓.๒๐๔๑**
นิสิตแพทย์ชั้นปีที่ ๒	๕๐	๑๔๓.๙๕๐๐	๘๑๐.๕๖๘๑	

* $p < .05$

** $p < .01$

ผลจากตาราง ๑๑ แสดงให้เห็นว่า

๑. ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อเปรียบเทียบความ
สนใจระหว่างกลุ่มนิสิตครูชั้นปีที่ ๑ และนิสิตเตรียมแพทย์ชั้นปีที่ ๑ กับกลุ่มนิสิตครูชั้นปีที่ ๔
และนิสิตแพทย์ชั้นปีที่ ๒ ปรากฏผลไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานข้อ ๒.๔.

๒. นิสิตครูชั้นปีที่ ๑ มีความสนใจมากกว่านิสิตครูชั้นปีที่ ๔ อย่างมีนัย-
สำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ปรากฏผลขัดแย้งกับสมมุติฐานข้อ ๒.๕.

๓. นิสิตแพทย์ชั้นปีที่ ๒ มีความสนใจมากกว่านิสิตเตรียมแพทย์ชั้นปีที่ ๑
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ปรากฏผลสนับสนุนสมมุติฐานข้อ ๒.๖.

๒.๓. เปรียบเทียบความแตกต่างของความสนใจในลักษณะการรับรู้มาตรฐาน

สังคม ระหว่างกลุ่มนิสิตครูและนิสิตแพทย์

ตาราง ๑๒ เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของความสนใจในลักษณะการรับรู้มาตรฐานสังคม ระหว่างนิสิตครูและนิสิตแพทย์

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	S^2	t
นิสิตครู	๑๐๐	๑๒๑.๘๘๒๓	๖๖๐.๔๕๔๔	.๒๒๐๓
นิสิตแพทย์	๑๐๐	๑๒๓.๐๖๓๗	๘๐๕.๕๓๘๔	
นิสิตครูชั้นปีที่ ๑	๕๐	๑๒๗.๕๔๐๐	๗๙๑.๘๘๖๑	-๑.๘๘๓๐*
นิสิตเตรียมแพทย์ชั้นปีที่ ๑	๕๐	๑๑๔.๘๗๑๔	๖๒๔.๗๔๓๒	
นิสิตครูชั้นปีที่ ๑	๕๐	๑๒๗.๕๔๐๐	๗๙๑.๘๘๖๑	๑.๗๗๕๑*
นิสิตแพทย์ชั้นปีที่ ๒	๕๐	๑๔๓.๗๕๐๐	๘๑๐.๕๖๘๑	
นิสิตครูชั้นปีที่ ๔	๕๐	๑๑๖.๔๔๐๐	๔๗๔.๖๓๘๑	.๐๘๘๔
นิสิตเตรียมแพทย์ชั้นปีที่ ๑	๕๐	๑๑๔.๘๗๑๔	๖๒๔.๗๔๓๒	
นิสิตครูชั้นปีที่ ๔	๕๐	๑๑๖.๔๔๐๐	๔๗๔.๖๓๘๑	๓.๑๐๘๔**
นิสิตแพทย์ชั้นปีที่ ๒	๕๐	๑๔๓.๗๕๐๐	๘๑๐.๕๖๘๑	
นิสิตแพทย์ชาย	๖๗	๑๒๓.๕๖๒๕	๖๘๘.๓๕๐๘	.๕๖๗๖
นิสิตครูชาย	๕๓	๑๒๐.๓๕๘๔	๕๔๖.๖๘๕๔	
นิสิตแพทย์หญิง	๓๓	๑๒๕.๐๖๐๐	๑๑๑๔.๕๗๑๔	-๒.๒๐๗๕
นิสิตครูหญิง	๔๗	๑๒๓.๘๒๘๗	๗๙๖.๘๘๓๔	

* $p < .05$

** $p < .01$

ผลจากการวาง ๑๒ แสดงให้เห็นว่า

๑. ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อเปรียบเทียบความ
สิ้นโคบระหว่างกลุ่มนิสิตครู และกลุ่มนิสิตแพทย์ ปรากฏผลไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานข้อ ๒.๓.

๒. ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อเปรียบเทียบความ
สิ้นโคบระหว่างกลุ่มนิสิตครูชาย และกลุ่มนิสิตแพทย์ชาย, ปรากฏผลไม่สอดคล้องกับสมมุติ-
ฐานข้อ ๒.๔.

๓. ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อเปรียบเทียบความ
สิ้นโคบระหว่างกลุ่มนิสิตครูหญิง และกลุ่มนิสิตแพทย์หญิง ปรากฏผลไม่สอดคล้องกับสมมุติ-
ฐานข้อ ๒.๕.

๔. นิสิตครูชั้นปีที่ ๑ มีความสิ้นโคบมากกว่านิสิตเตรียมแพทย์ชั้นปีที่ ๑
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

๕. นิสิตแพทย์ชั้นปีที่ ๒ มีความสิ้นโคบมากกว่านิสิตครูชั้นปีที่ ๑ อย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

๖. นิสิตแพทย์ชั้นปีที่ ๒ มีความสิ้นโคบมากกว่านิสิตครูชั้นปีที่ ๔ อย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑

๗. ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อเปรียบเทียบความ
สิ้นโคบระหว่างกลุ่มนิสิตครูชั้นปีที่ ๔ และกลุ่มนิสิตเตรียมแพทย์ชั้นปีที่ ๑

๒.๔. เปรียบเทียบความแตกต่างของความสิ้นโคบในลักษณะตนตามอัตภาพ
ระหว่างกลุ่มนิสิตเพศชายและหญิง

ตาราง ๑๓ เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของความสนใจในลักษณะตนตาม
อิทธิพล ระหว่างกลุ่มนิสิตเพศชายและหญิง

กลุ่มตัวอย่าง	เพศ	N	$\bar{X}$	S^2	t
นิสิตในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด	ชาย	๑๒๐	๑๙๑.๐๔๔๑	๖๕๔.๙๕๒๙	-๑.๔๘๙๑
	หญิง	๘๐	๑๙๖.๖๔๕๑	๓๘๖.๒๖๕๔	
นิสิตครู	ชาย	๔๓	๑๙๑.๐๑๘๘	๙๘๐.๐๑๘๘	-๑.๖๕๑๐
	หญิง	๔๗	๑๙๘.๘๗๒๓	๓๙๑.๙๒๒๔	
นิสิตแพทย์	ชาย	๖๗	๑๙๑.๒๖๘๗	๔๖๕.๙๒๔๗	.๒๓๕๙
	หญิง	๓๓	๑๖๙.๖๖๖๖	๓๙๒.๘๐๙๕	
นิสิตครูชั้นปีที่ ๑ และนิสิต เตรียมแพทย์ชั้นปีที่ ๑	ชาย	๖๑	๑๙๗.๑๓๗๒	๓๖๔.๒๔๐๗	-๑.๔๘๕๐
	หญิง	๓๙	๑๙๙.๐๒๙๔	๒๗๔.๖๓๕๔	
นิสิตครูชั้นปีที่ ๔ และนิสิต แพทย์ชั้นปีที่ ๒	ชาย	๕๙	๑๖๖.๐๒๙๔	๙๗๓.๖๖๕๗	๑.๖๕๕๔ ๐
	หญิง	๔๑	๑๗๓.๙๕๐๐	๕๒๑.๑๕๗๔	
นิสิตครูชั้นปีที่ ๑	ชาย	๒๗	๑๘๓.๐๒๗๐	๒๐๕.๑๙๐๘	-๑.๒๘๖๙
	หญิง	๒๓	๑๘๔.๐๘๖๙	๑๓๓.๑๗๓๙	
นิสิตเตรียมแพทย์ชั้นปีที่ ๑	ชาย	๓๔	๑๙๐.๕๐๐๐	๔๓๕.๒๐๐๐	.๒๖๙๗
	หญิง	๑๖	๑๖๘.๔๕๔๕	๔๓๑.๔๗๒๗	
นิสิตครูชั้นปีที่ ๔	ชาย	๒๖	๑๔๘.๕๓๘๔	๑๐๙๑.๐๕๔๔	-๑.๘๙๖๒ [*]
	หญิง	๒๔	๑๙๓.๘๗๕๐	๕๖๒.๘๐๙๗	
นิสิตแพทย์ชั้นปีที่ ๒	ชาย	๓๓	๑๙๓.๓๙๕๐	๕๐๑.๑๒๕๐	-๑.๐๒๘๔
	หญิง	๑๗	๑๙๓.๐๐๐๐	๓๙๔.๖๖๖๖	

* $p < .05$

ผลจากการวาง ๑๓ แสดงให้เห็นว่า

๑. ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อเปรียบเทียบความ
สั่นไคยระหว่างกลุ่มนิสิตชายทั้งหมด และกลุ่มนิสิตหญิงทั้งหมด ปรากฏผลไม่สอดคล้องกับ
สมมุติฐานขอ ๒.๑.

๒. ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อเปรียบเทียบความ
สั่นไคยระหว่างกลุ่มนิสิตครูชาย และกลุ่มนิสิตครูหญิง ปรากฏผลไม่สอดคล้องกับสมมุติฐาน
ขอ ๒.๒.

๓. ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อเปรียบเทียบความ
สั่นไคยระหว่างกลุ่มนิสิตแพทย์ชาย และกลุ่มนิสิตแพทย์หญิง ปรากฏผลไม่สอดคล้องกับ
สมมุติฐานขอ ๒.๓.

๔. นิสิตครูหญิงชั้นปีที่ ๔ มีความสั่นไคยมากกว่านิสิตครูชายชั้นปีที่ ๔
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

๕. ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อเปรียบเทียบระหว่าง
กลุ่มนิสิตชายและหญิงของกลุ่มอื่น ๆ

๒.๕. เปรียบเทียบความแตกต่างของความสนใจในลักษณะตนตามอัตภาพ
ระหว่างกลุ่มนิสิตต่างระดับชั้นการศึกษา

ตาราง ๑๔ เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของความสนใจในลักษณะตนตาม
อัตภาพ ระหว่างกลุ่มนิสิตต่างระดับชั้นการศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	s^2	t
นิสิตครูชั้นปีที่ ๑ และนิสิต เตรียมแพทย์ชั้นปีที่ ๑	๑๐๐	๑๓๗.๘๘๔๑	๓๒๕.๕๗๑๘	-๒.๕๘๔๓ **
นิสิตครูชั้นปีที่ ๔ และนิสิต แพทย์ชั้นปีที่ ๒	๑๐๐	๑๖๗.๓๒๒๕	๗๙๑.๘๘๒๕	
นิสิตครูชั้นปีที่ ๑	๕๐	๑๘๓.๕๒๐๐	๑๖๘.๘๔๘๕	-๓.๘๔๕๖ **
นิสิตครูชั้นปีที่ ๔	๕๐	๑๖๕.๘๐๐๐	๘๘๐.๗๔๘๘	
นิสิตเตรียมแพทย์ชั้นปีที่ ๑	๕๐	๑๖๘.๘๕๗๑	๔๔๗.๘๓๑๘	.๔๘๓๐
นิสิตแพทย์ชั้นปีที่ ๒	๕๐	๑๗๓.๒๔๐๐	๔๒๑.๑๑๓๖	

** $p < .01$

ผลจากตาราง ๑๔ แสดงให้เห็นว่า

๑. นิสิตครูชั้นปีที่ ๑ และนิสิตเตรียมแพทย์ชั้นปีที่ ๑ มีความสนใจมากกว่านิสิตครูชั้นปีที่ ๔ และนิสิตแพทย์ชั้นปีที่ ๒ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ปรากฏผลขัดแย้งกับสมมุติฐานข้อ ๒.๔.
๒. นิสิตครูชั้นปีที่ ๑ มีความสนใจมากกว่านิสิตครูชั้นปีที่ ๔ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ปรากฏผลขัดแย้งกับสมมุติฐานข้อ ๒.๕.
๓. ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อเปรียบเทียบความสนใจระหว่างกลุ่มนิสิตเตรียมแพทย์ชั้นปีที่ ๑ และนิสิตแพทย์ชั้นปีที่ ๒

๒.๖. เปรียบเทียบความแตกต่างของความสนใจในลักษณะตนตามอัตรภาพ
ระหว่างนิสิตครูกับนิสิตแพทย์

ตาราง ๑๕ เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของความสนใจในลักษณะตนตาม
อัตรภาพ ระหว่างนิสิตครูกับนิสิตแพทย์

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	S^2	t
นิสิตครู	๑๐๐	๑๙๔.๙๑๐๐	๕๙๙.๙๔๕๓	๑.๐๒๒๑
นิสิตแพทย์	๑๐๐	๑๙๐.๙๒๓๔	๕๓๓.๙๔๓๕	
นิสิตครูชั้นปีที่ ๑	๕๐	๑๘๓.๕๒๐๐	๑๖๘.๙๔๕๕	-๓.๓๙๙๓*
นิสิตเตรียมแพทย์ชั้นปีที่ ๑	๕๐	๑๖๙.๘๕๙๑	๔๔๙.๘๓๑๙	
นิสิตครูชั้นปีที่ ๑	๕๐	๑๘๓.๕๒๐๐	๑๖๘.๙๔๕๕	๒.๑๙๔๓*
นิสิตแพทย์ชั้นปีที่ ๒	๕๐	๑๙๓.๒๔๐๐	๔๒๑.๑๑๓๖	
นิสิตครูชั้นปีที่ ๔	๕๐	๑๖๕.๙๐๐๐	๘๘๐.๙๔๕๕	.๙๑๙๕
นิสิตเตรียมแพทย์ชั้นปีที่ ๑	๕๐	๑๖๙.๘๕๙๑	๔๔๙.๘๓๑๙	
นิสิตครูชั้นปีที่ ๔	๕๐	๑๖๕.๙๐๐๐	๘๘๐.๙๔๕๕	.๘๑๐๓
นิสิตแพทย์ชั้นปีที่ ๒	๕๐	๑๙๓.๒๔๐๐	๔๒๑.๑๑๓๖	
นิสิตแพทย์ชาย	๖๙	๑๙๑.๒๑๘๙	๔๖๕.๙๒๔๙	.๐๓๖๙
นิสิตครูชาย	๕๓	๑๙๑.๐๑๘๘	๙๘๐.๐๑๘๘	
นิสิตแพทย์หญิง	๓๓	๑๖๙.๖๖๖๖	๓๙๒.๘๐๙๕	-๑.๖๐๐๘
นิสิตครูหญิง	๔๙	๑๙๘.๘๙๒๓	๓๙๑.๙๒๒๔	

* $p < .05$

** $p < .01$

ผลจากการวาง ๑๕ แสดงให้เห็นว่า

๑. ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อเปรียบเทียบความ
สิ้นโคจรระหว่างกลุ่มนิสิตครู และกลุ่มนิสิตแพทย์ ปรากฏผลไม่สอดคล้องสมมุติฐานข้อ ๒.๓.

๒. ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อเปรียบเทียบความ
สิ้นโคจรระหว่างกลุ่มนิสิตครูชาย และกลุ่มนิสิตแพทย์ชาย ปรากฏผลไม่สอดคล้องกับสมมุติฐาน
ข้อ ๒.๔.

๓. ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อเปรียบเทียบความ
สิ้นโคจรระหว่างกลุ่มนิสิตครูหญิง และกลุ่มนิสิตแพทย์หญิง ปรากฏผลไม่สอดคล้องกับสมมุติฐาน
ข้อ ๒.๕.

๔. นิสิตครูชั้นปีที่ ๑ มีความสิ้นโคจรมากกว่านิสิตเตรียมแพทย์ชั้นปีที่ ๑
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑

๕. นิสิตครูชั้นปีที่ ๑ มีความสิ้นโคจรมากกว่านิสิตแพทย์ชั้นปีที่ ๒ อย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

๖. ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อเปรียบเทียบความ
สิ้นโคจรในระหว่างกลุ่มคู่อื่น ๆ

บทที่ ๔

สรุปผล ขอบข่ายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

๑. เพื่อศึกษาโครงสร้างของบุคลิกภาพธรรมชาติไปโดย ในรูปทัศนคติจากศาสนา พุทธ ซึ่งเป็นโครงสร้างของค่านิยมในระดับสังคม
๒. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของลักษณะความสนใจในระหว่าง เพศ ชายและหญิง
๓. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของลักษณะความสนใจในระหว่าง นิสิต ที่มีระดับชั้นการศึกษาต่างกัน
๔. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของลักษณะความสนใจในระหว่าง นิสิต ครูและนิสิตแพทย์
๕. เพื่อศึกษาแบบแผนและปริมาณของความสัมพันธ์ระหว่างความสนใจและ ลักษณะ อธิปไตย

กลุ่มตัวอย่าง ✓

- กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เลือกโดยวิธีสุ่มมาจากนิสิตใน ๒ มหาวิทยาลัย คือ
๑. นิสิตปริญญาตรีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ปีการศึกษา ๒๕๑๙ จำนวน ๑๐๐ คน เป็นนิสิตชั้นปีที่ ๑ จำนวน ๕๐ คน ชาย ๒๗ คน หญิง ๒๓ คน นิสิตชั้นปีที่ ๔ จำนวน ๕๐ คน เป็นชาย ๒๖ คน หญิง ๒๔ คน
 ๒. นิสิตปริญญาตรีมหาวิทยาลัยมหิดล ปีการศึกษา ๒๕๑๙ จำนวน ๑๐๐ คน เป็นนิสิตเตรียมแพทย์ชั้นปีที่ ๑ จำนวน ๕๐ คน ชาย ๓๔ คน หญิง ๑๖ คน นิสิตแพทย์ชั้นปีที่ ๒ จำนวน ๕๐ คน เป็นชาย ๓๓ คน หญิง ๑๗ คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ✓

- เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยแบบสอบถาม ๒ ฉบับ คือ
๑. แบบสอบถามวัดความสนใจ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยอาศัยแนว Verbal Projective Technique เป็นหลักในการสร้างข้อคำถามแต่ละข้อ

ซึ่งมีลักษณะโดยย่อคือ ในแต่ละข้อจะมีสถานการณ์สั้น ๆ ให้พิจารณา ก่อน แล้วตอบคำถามที่ได้กำหนดไว้ข้างล่างสถานการณ์นั้น ๆ ๒ ข้อ ข้อแรกเกี่ยวข้องกับการพิจารณาสถานการณ์ตามมาตรฐานสังคม เป็นการวัดความสนใจในลักษณะการรับรู้มาตรฐานสังคม ส่วนข้อที่สองเกี่ยวข้องกับการสวมบทบาทของบุคคลที่มีชื่อปรากฏอยู่ในสถานการณ์ เป็นการวัดความสนใจในลักษณะตามอัตภาพ คำถามทั้งสองข้อนี้มีช่องให้เลือกตอบ ๗ ช่อง สำหรับให้เลือกตอบตามลำดับน้ำหนักคะแนนจาก ๑ ถึง ๗ แบบสอบถามชุดนี้มีทั้งหมด ๓๐ ข้อ

๒. แบบสอบถามวัดลักษณะอิทธิบาทสี่ สร้างขึ้นโดย พัทณี กริทองนาก มีลักษณะคล้ายคลึงกับแบบสอบถามวัดความสนใจนั่นเอง ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด ๔๐ ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล ✓

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการทางสถิติคำนวณหาสิ่งต่อไปนี้ คือ

๑. หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความสนใจ และ องค์ประกอบต่าง ๆ ของอิทธิบาทสี่

๒. ใช้ t-test ทดสอบความแตกต่างของความสนใจ ในการเปรียบเทียบระหว่างนิสิตสองกลุ่มที่ต้อง การศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

๑. พิจารณาข้อมูลในลักษณะการรับรู้มาตรฐานสังคม

๑.๑. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความสนใจ และอิทธิบาทสี่ในลักษณะการรับรู้มาตรฐานสังคม ปรากฏว่า

๑.๑.๑. ความสนใจมีความสัมพันธ์ทางบวก กับอิทธิบาทสี่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๐ ในกลุ่มนิสิตครู และ นิสิตครูชั้นปีที่ ๑ ($r = .5516, .7212$ ตามลำดับ) ส่วนในกลุ่มนิสิตครูชั้นปีที่ ๔ ไม่พบว่ามีความสัมพันธ์ต่อกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .1845$)

๑.๑.๒. ความสนใจมีความสัมพันธ์ทางบวก กับอิทธิบาทสี่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๐ ในกลุ่มนิสิตแพทย์ และนิสิตแพทย์ชั้นปีที่ ๒ ($r = .3772, .4460$ ตามลำดับ) ส่วนในกลุ่มนิสิตเตรียมแพทย์ชั้นปีที่ ๑ ไม่พบว่ามีสัมพันธ์ต่อกันอย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติ ($r = .2295$)

๑.๑.๓. ความสนใจมีความสัมพันธ์ทางบวกกับอิทธิบาทสี่อย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ในกลุ่มนิสิตทั้งหมด นิสิตชายทั้งหมด นิสิตหญิงทั้งหมด นิสิตครูชั้น
ปีที่ ๔ และนิสิตแพทย์ชั้นปีที่ ๒ และกลุ่มนิสิตครูชั้นปีที่ ๑ และนิสิตเตรียมแพทย์ชั้นปีที่ ๑

($r = .4305, .4316, .4287, .3873, .5193$)

๑.๒. การวิเคราะห์ความแตกต่างของความสนใจในลักษณะการรับรู้
มาตรฐานสังคม เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบในระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ปรากฏว่า

๑.๒.๑. นิสิตชายทั้งหมดมีความสนใจไม่แตกต่างจากนิสิตหญิง
ทั้งหมด ($t = -.3991$)

๑.๒.๒. นิสิตครูชายมีความสนใจไม่แตกต่างจากนิสิตครูหญิง
($t = -.6647$)

๑.๒.๓. นิสิตแพทย์ชายมีความสนใจไม่แตกต่างจากนิสิตแพทย์
หญิง ($t = .1741$)

๑.๒.๔. นิสิตครูชั้นปีที่ ๑ และนิสิตเตรียมแพทย์ชั้นปีที่ ๑ มีความ
สนใจไม่แตกต่างจากนิสิตครูชั้นปีที่ ๔ และนิสิตแพทย์ชั้นปีที่ ๒ ($t = -.2392$)

๑.๒.๕. นิสิตครูชั้นปีที่ ๑ มีความสนใจมากกว่านิสิตครูชั้นปีที่ ๔
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ($t = -2.2011$)

๑.๒.๖. นิสิตแพทย์ชั้นปีที่ ๒ มีความสนใจมากกว่านิสิตเตรียม
แพทย์ชั้นปีที่ ๑ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ($t = 3.2091$)

๑.๒.๗. นิสิตครูมีความสนใจไม่แตกต่างจากนิสิตแพทย์
($t = .2203$)

๑.๒.๘. นิสิตครูชายมีความสนใจไม่แตกต่างจากนิสิตแพทย์ชาย
($t = .5676$)

๑.๒.๙. นิสิตครูหญิงมีความสนใจไม่แตกต่างจากนิสิตแพทย์หญิง
($t = -.2075$)

๒. พิจารณาข้อมูลในลักษณะคนตามอัธยาศัย

๒.๑. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความสนใจและอิทธิบาทสี่

ในลักษณะตนตามอรรถภาพ ปรากฏว่า

๒.๑.๑. ความสนใจมีความสัมพันธ์ทางบวกกับอิทธิบาทสี่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ในกลุ่มนิสิตครู ($r = .2073$) มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ในกลุ่มนิสิตครูชั้นปีที่ ๑ ($r = .4956$) ส่วนในกลุ่มนิสิตครูชั้นปีที่ ๔ ไม่พบว่ามีความสัมพันธ์ต่อกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

๒.๑.๒. ความสนใจมีความสัมพันธ์ทางบวกกับอิทธิบาทสี่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ในกลุ่มนิสิตแพทย์ และนิสิตแพทย์ชั้นปีที่ ๒ ($r = .4713, .8972$ ตามลำดับ) และมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ในกลุ่มนิสิตเตรียมแพทย์ชั้นปีที่ ๑ ($r = .3479$)

๒.๑.๓. ความสนใจมีความสัมพันธ์ทางบวกกับอิทธิบาทสี่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ในกลุ่มนิสิตทั้งหมด นิสิตชายทั้งหมด นิสิตหญิงทั้งหมด นิสิตครูชั้นปีที่ ๔ และ นิสิตแพทย์ชั้นปีที่ ๒ และกลุ่มนิสิตครูชั้นปีที่ ๑ และนิสิตเตรียมแพทย์ชั้นปีที่ ๑ ($r = .3346, .3324, .3445, .3163, .3478$)

๒.๒. การวิเคราะห์ความแตกต่างของความสนใจในลักษณะตนตามอรรถภาพ เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบในระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ปรากฏว่า

๒.๒.๑. นิสิตชายทั้งหมดมีความสนใจไม่แตกต่างจากนิสิตหญิงทั้งหมด ($t = -1.4871$)

๒.๒.๒. นิสิตครูชายมีความสนใจไม่แตกต่างจากนิสิตครูหญิง ($t = -1.6510$)

๒.๒.๓. นิสิตแพทย์ชายมีความสนใจไม่แตกต่างจากนิสิตแพทย์หญิง ($t = .2357$)

๒.๒.๔. นิสิตครูชั้นปีที่ ๑ และนิสิตเตรียมแพทย์ชั้นปีที่ ๑ มีความสนใจมากกว่านิสิตครูชั้นปีที่ ๔ และ นิสิตแพทย์ชั้นปีที่ ๒ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ($t = -2.5943$)

๒.๒.๕. นิสิตครูชั้นปีที่ ๑ มีความสนใจมากกว่านิสิตครูชั้นปีที่ ๔ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ($t = 3.8456$)

๒.๒.๖. นิสิตเตรียมแพทย์ชั้นปีที่ ๑ มีความสนใจไม่แตกต่างจาก นิสิตแพทย์ชั้นปีที่ ๒ ($t = .4830$)

๒.๒.๗. นิสิตครูมีความสนใจไม่แตกต่างจากนิสิตแพทย์ ($t = 1.0221$)

๒.๒.๘. นิสิตครูชายมีความสนใจไม่แตกต่างจากนิสิตแพทย์ชาย ($t = .0369$)

๒.๒.๙. นิสิตครูหญิงมีความสนใจไม่แตกต่างจากนิสิตแพทย์หญิง ($t = -1.6008$)

อภิปรายผล

๐

๑. ผลการศึกษาเกี่ยวกับความสนใจในลักษณะการรับรู้มาตรฐานสังคม

๑.๑. ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสนใจและอิทธิบาทสี่ ปรากฏว่าพบความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อกันในกลุ่มนิสิตครู นิสิตแพทย์ นิสิตทั้งหมด นิสิตชายทั้งหมด นิสิตหญิงทั้งหมด นิสิตครูชั้นปีที่ ๔ และนิสิตแพทย์ชั้นปีที่ ๒ นิสิตครูชั้นปีที่ ๑ และนิสิตเตรียมแพทย์ชั้นปีที่ ๑ ($r = .5516, .3772, .4305, .4316, .4287, .3873, .5193$ ตามลำดับ) ซึ่งได้สอดคล้องคล่องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ทุกข้อ และสนับสนุนข้อคิดเห็นของพุทธคุณวุฒิ์ในทางพระพุทธศาสนาหลายท่าน (สมเด็จพระญาณสังวร, ๒๕๑๖ : ๖๑ - ๖๗ ; สุชีพ ปุญญานุภาพ, ๒๔๙๑ : ๘๒ - ๘๓ ; พระศรีวิสุทธิโมลี, ๒๕๑๓ : ๑ - ๔ ; ทองหยก เลี้ยงพิบูลย์, ๒๔๙๔ : ๕๐) และอาจจะช่วยสนับสนุนความเชื่อมั่นของข้อสรุปของแกรนซ์เบิร์ก (Granzberg, 1973 : 152) ที่ว่าแรงจูงใจไปสัมพันธ์มีแนวโน้มของความสัมพันธ์ในทางบวกกับความสามารถในการรอกอยการตอบสนองความต้องการด้วยอีกทางหนึ่ง

เป็นที่น่าสังเกตว่าผลการวิจัยนี้อาจจะช่วยชี้ชัดความเข้าใจผิดที่ว่าผู้ที่มีความสนใจมักจะขาดความพยายาม ไม่ชวนชวนประกอบการงานให้สำเร็จในกาลอันสมควร เป็นต้น แต่ผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่าผู้ที่มีความสนใจสูงก็จะมีแรงจูงใจในการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ให้สำเร็จสูงด้วย นอกจากนั้นเมื่อแยกพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างความสนใจและองค์ประกอบทั้ง ๔ ของอิทธิบาท คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา

ก็พบว่าส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ในทางบวกต่อกันในเกือบทุกกลุ่ม ดังนั้นจึงอาจยืนยันให้เห็นแบบแผนของความสัมพันธ์ที่สอดคล้องกันได้เป็นอย่างดี กล่าวคือ นอกจากความสัมพันธ์ที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับอิทธิบาทสี่แล้ว ยังมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับแต่ละองค์ประกอบของอิทธิบาทสี่ด้วย ลักษณะเช่นนี้จึงเป็นสิ่งที่ช่วยให้น้ำหนักของข้อสรุปเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความสันโดษและอิทธิบาทสี่ได้มากยิ่งขึ้น

๑.๒. ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของความสันโดษ เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ปรากฏผลที่น่าสนใจ คือ

๑.๒.๑. นิสิตชายและหญิงทั้งในกลุ่มนิสิตทั้งหมด นิสิตครู และกลุ่มนิสิตแพทย์ มีความสันโดษไม่แตกต่างกัน ($t = -.3991, -.6647, -.1741$ ตามลำดับ) ผลที่ได้นี้ไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ว่า นิสิตชายมีความสันโดษมากกว่า นิสิตหญิง ในกลุ่มทั้งสามกลุ่มดังกล่าวแล้ว และเมื่อพิจารณาแยกออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ อีก ๘ กลุ่มก็ไม่พบความแตกต่างของความสันโดษเมื่อเปรียบเทียบระหว่างนิสิตชายและหญิงเช่นเดียวกัน ผลที่ได้ทั้งหมดนี้สอดคล้องกัน จึงเป็นที่น่าสังเกตว่า โดยทั่วไปแล้วอิทธิพลทางเพศอาจมิได้ช่วยให้เกิดความแตกต่างในลักษณะความสันโดษ กล่าวคือ ข้อสรุปเกี่ยวกับการพัฒนาอุปนิสัยของคีเซ (Keasey, 1972 : 157) อาจจะเป็นจริงสำหรับสังคมหนึ่ง แต่ไม่สามารถนำมาใช้อธิบายพฤติกรรมของบุคคลในสังคมไทยได้โดยตรงนัก หรืออาจจะเป็นเพียงแนวคิดทางทฤษฎีเท่านั้นก็เป็นได้ อนึ่งความสันโดษเป็นคุณธรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับการบังคับและลงโทษโดยตรง ลักษณะพัฒนาจึงอาจเป็นไปได้ช้าและไม่เด่นชัด จึงไม่ปรากฏความแตกต่างให้เห็นได้ชัดในการเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มนิสิตเพศชายและหญิง นอกจากนั้นความสันโดษยังเป็นคุณธรรมที่มิได้เข้าใจความหมายไม่ถูกต้องครบถ้วนอีกเป็นอันมาก ประกอบกับมิได้ช่วยให้เกิดผลทั้งในระดับบุคคลและระหว่างบุคคลอย่างเด่นชัด และในเวลารวดเร็วเหมือนตัวแปรทางด้านบุคลิกภาพด้านอื่น ๆ เช่น ความเกรงใจ เป็นต้น ดังนั้นอิทธิพลของการอบรมเลี้ยงดูซึ่งจะช่วยทำให้เกิดพฤติกรรมความสันโดษจึงไม่ถ้อยมีบทบาทเด่นชัดมากนัก จึงน่าจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ไม่สามารถพบความแตกต่างของความสันโดษในการเปรียบเทียบระหว่างนิสิตชายและหญิงได้เหมือนดังสมมุติฐานที่ตั้งไว้แต่แรก นอกจากนั้นสาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่งก็คือความสันโดษที่กล่าวถึงในข้อนี้เป็นเพียงลักษณะการรับรู้มาตรฐานสังคม เมื่อนิสิตทั้งสองเพศได้เข้ามามีประสบการณ์ร่วมกันในสถาบันการศึกษา ก็อาจจะช่วยให้การรับรู้พฤติกรรมของ

บุคคลอื่น ๆ มีแบบแผนใกล้เคียงกัน

๑.๒.๒. นิสิตครูชั้นปีที่ ๑ และนิสิตเตรียมแพทย์ชั้นปีที่ ๑ มีความสัมพันธ์ไม่แตกต่างจากนิสิตครูชั้นปีที่ ๔ และนิสิตแพทย์ชั้นปีที่ ๒ ($t = -.2392$) แสดงว่าเมื่อพิจารณาถึงตัวแปรทางด้านระดับชั้นการศึกษาของนิสิตทั้งหมดแล้ว นิสิตที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นที่สูงกว่ามีความสัมพันธ์ไม่แตกต่างจากนิสิตในระดับชั้นต่ำกว่า ซึ่งผลไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ว่านิสิตในระดับชั้นสูงกว่ามีความสัมพันธ์มากกว่านิสิตในระดับชั้นต่ำกว่า แต่เมื่อพิจารณาแยกออกเป็นกลุ่มตามสาขาวิชาชีพ ปรากฏว่านิสิตครูชั้นปีที่ ๑ มีความสัมพันธ์มากกว่านิสิตครูชั้นปีที่ ๔ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ($t = -2.2011$) โดยผลขัดแย้งกับสมมุติฐาน ส่วนในกลุ่มนิสิตแพทย์นั้นปรากฏว่านิสิตแพทย์ชั้นปีที่ ๒ มีความสัมพันธ์มากกว่านิสิตเตรียมแพทย์ชั้นปีที่ ๑ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ($t = 3.2091$) โดยผลสอดคล้องกับสมมุติฐาน ทั้งหมดนี้แสดงให้เห็นว่าผลการวิจัยเปรียบเทียบความสัมพันธ์เมื่อพิจารณาความแตกต่างทางด้านระดับชั้นการศึกษาไม่มีแบบแผนที่สอดคล้องกัน แต่อย่างไรก็ตามผลสรุปในลักษณะที่ไม่พบความแตกต่างของความสัมพันธ์ก็ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของไลว สคีส (๒๕๑๙) ซึ่งพบว่านักศึกษาวิทยาลัยครูที่มีระดับอายุต่างกัน มีความสัมพันธ์ไม่แตกต่างกัน ดังนั้นเมื่อพิจารณาถึงองค์ประกอบทางด้านอายุของนิสิตต่างระดับชั้นกัน ซึ่งนักจิตวิทยาเชื่อว่ายิ่งอายุสูงขึ้นพัฒนาการของค่านิยมและความมั่นคงทางอารมณ์ก็เพิ่มขึ้น (Powell, 1963 : 318 ; นวลศิริ เปาโรหิตย์ และคณะ, ๒๕๑๕ : ๒๐๑) ความสัมพันธ์จึงน่าจะพัฒนาขึ้นติดตามมาด้วย ลักษณะเช่นนี้อาจเป็นจริงสำหรับบุคคลบางกลุ่ม เช่นที่พบในกลุ่มนิสิตแพทย์เป็นต้น แต่เมื่อพิจารณาถึงองค์ประกอบทางด้านความรู้และประสบการณ์ ก็อาจกล่าวได้ว่าโดยสภาพทั่วไปแล้ว สภาพสังคมปัจจุบันกำลังเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การดำเนินชีวิตของบุคคลส่วนมากไม่เป็นไปตามหลักความสัมพันธ์ และชาวยังมีสังกัดเกี่ยวกับความสัมพันธ์อย่างไม่ถูกต้องและครบถ้วนด้วยแล้ว ลักษณะที่จะเกิดพัฒนาการของค่านิยมทางด้านนี้จึงเป็นไปได้ยาก และไม่มียุทธวิธีให้เห็นได้เด่นชัดในสังคม ประกอบกับพื้นฐานประสบการณ์ของนิสิตที่อยู่รวมสถาบันเดียวกันก็อาจคล้ายคลึงกัน ถึงแม้ว่าจะอยู่ต่างระดับชั้นกันก็ตาม ดังนั้นจึงอาจเป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้การรับรู้ลักษณะของบุคคลอื่น ๆ ในสังคมเกี่ยวกับลักษณะความสัมพันธ์ใกล้เคียงกันก็เป็นได้

๑.๒.๓. นิสิตทางสาขาวิชาที่มีความสนใจไม่แตกต่างกัน

กล่าวคือ นิสิตที่มีความสนใจไม่แตกต่างจากนิสิตแพทย์ ($t = .2203$) นิสิตครูชายมีความสนใจไม่แตกต่างจากนิสิตแพทย์ชาย ($t = .5676$) และนิสิตครูหญิงมีความสนใจไม่แตกต่างจากนิสิตแพทย์หญิง ($t = -.2075$) ผลทั้งหมดนี้ไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ลักษณะเช่นนี้สอดคล้องกันทั้งสามกลุ่ม แสดงให้เห็นแนวโน้มได้ว่า ความแตกต่างที่คาดหวังว่าจะพบนั้นอาจมิได้เกิดขึ้นจริงตามสภาพธรรมชาติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเหตุผลที่สนับสนุนสมมุติฐานเป็นลักษณะการอนุมานทางอ้อม และมีได้มีการวิจัยเปรียบเทียบลักษณะความสนใจมาก่อน นอกจากนั้นยังเป็นการวัดในแง่ของการประเมินผู้อื่น ของประกอบทางงานเศรษฐกิจและสังคม จึงนักจิตวิทยา (Gallimore, Weiss, and Finney, 1974 : 77) เชื่อว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถรอบการตอบสนองความต้องการ ก็อาจไม่มีอิทธิพลต่อลักษณะความสนใจมากนัก สิ่งเหล่านี้อาจเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ไม่สามารถยอมรับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ได้

๒. ผลการศึกษาเกี่ยวกับความสนใจในลักษณะตนตามอัตภาพ

๒.๑. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสนใจและอิทธิบาทสี่ ปรากฏว่าพบความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้งในกลุมนิสิตครู นิสิตแพทย์ นิสิตทั้งหมด นิสิตชายทั้งหมด นิสิตหญิงทั้งหมด นิสิตครูชั้นปีที่ ๔ และนิสิตแพทย์ชั้นปีที่ ๒ นิสิตครูชั้นปีที่ ๑ และนิสิตเตรียมแพทย์ชั้นปีที่ ๑ ($r = .2073, .4713, .3346, .3324, .3445, .3163, .3478$ ตามลำดับ) ซึ่งได้ผลสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ทุกข้อ และสนับสนุนข้อคิดเห็นของพุทธทศวุฒิทางพระพุทธศาสนาหลายท่าน (สมเด็จพระญาณสังวร, ๒๕๑๖ : ๖๑ - ๖๓ ; สุธีพ ปุณฺณานุภาพ, ๒๕๔๑ : ๔๒ - ๔๓ ; พระกวีวิสุทธิโมลี, ๒๕๑๓ : ๑-๔ ; ทองหยก เลี้ยงพิบูลย์, ๒๕๑๔ : ๕๐) และอาจจะช่วยสนับสนุนความเชื่อมั่นของข้อสรุปของแกรนซ์เบิร์ก (Granzberg, 1973 : 152) ด้วยอีกทางหนึ่ง

ลักษณะความสัมพันธ์ซึ่งปรากฏแบบแผนคล้ายคลึงกันเกือบทุกกลุ่มทั้งในด้านความสัมพันธ์ระหว่างความสนใจและอิทธิบาทสี่ และระหว่างความสนใจกับองค์ประกอบทั้งสี่ของอิทธิบาทสี่เหล่านี้จะช่วยเพิ่มน้ำหนักของข้อสรุปเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความสนใจและอิทธิบาทสี่ได้มากยิ่งขึ้น ทั้งยังอาจจะช่วยขจัดความเข้าใจผิดที่ว่าคนที่มีความสนใจมากมักจะ

ชาวลักษณะอิทธิบาทสี่อีกด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพิจารณาความสับสนในลักษณะตาม
อรรถาพจน์เป็นการพิจารณาทางคานบุคลิกภาพอย่างแท้จริง

๒.๒. ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของความสับสน เมื่อพิจารณา
เปรียบเทียบระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ปรากฏผลที่น่าสนใจ คือ

๒.๒.๑. นิสิตชายและหญิงในกลุ่มนิสิตทั้งหมด นิสิตครู และกลุ่ม
นิสิตแพทย์ มีความสับสนไม่แตกต่างกัน ($t = -1.4871, -1.6510, .2357$)
ผลที่ได้ไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ว่า นิสิตชายมีความสับสนมากกว่า นิสิตหญิงในกลุ่ม
นิสิตทั้งสามกลุ่มดังกล่าว และเมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบในกลุ่มย่อย ๆ อื่น ๆ ก็ไม่พบ
ความแตกต่างของความสับสนเช่นเดียวกัน ยกเว้นในกลุ่มนิสิตครูชั้นปีที่ ๔ ซึ่งปรากฏว่า
นิสิตหญิงมีความสับสนมากกว่า นิสิตชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ($t = 1.8962$)
แต่เมื่อพิจารณารวมทั้งหมดแล้วก็อาจสรุปแนวโน้มได้ว่า นิสิตชายและหญิงมีบุคลิกภาพด้านความ
สับสนไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลสรุปในข้อ ๑.๒.๑. ดังนั้นจึงอาจนำเอาเหตุผลใน
ข้อ ๑.๒.๑. มาอธิบายปรากฏการณ์ในข้อนี้ได้ และเป็นที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งคือ ไม่ว่า
จะเป็นการรับรู้ลักษณะของบุคคลอื่นหรือการรับรู้ลักษณะของตนเอง ความแตกต่างทางคาน
เพศไม่ได้มีผลทำให้การรับรู้แตกต่างกันเลย ดังนั้นลักษณะความแปรผันในการรับรู้ลักษณะ
บุคลิกภาพด้านความสับสน ตลอดจนขอบเขตการป้องกันตนเอง นิสิตผู้ตอบแบบสอบถามจึงอาจ
มีผลทำให้ไม่พบความแตกต่างของลักษณะความสับสนในระหว่างกลุ่มนิสิตเพศชายและหญิง

๒.๒.๒. นิสิตครูชั้นปีที่ ๑ และนิสิตเตรียมแพทย์ชั้นปีที่ ๑ มีความ
สับสนมากกว่า นิสิตครูชั้นปีที่ ๔ และนิสิตแพทย์ชั้นปีที่ ๒ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑
($t = -2.5943$) ปรากฏผลขัดแย้งกับสมมุติฐานที่ว่า นิสิตในระดับชั้นสูงกว่ามีความสับสน
มากกว่า นิสิตในระดับชั้นต่ำกว่า และนอกจากนั้นยังพบว่า นิสิตครูชั้นปีที่ ๑ มีความสับสนมาก
กว่า นิสิตครูชั้นปีที่ ๔ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ($t = -3.8456$) ปรากฏผล
ขัดแย้งกับสมมุติฐานเช่นเดียวกัน ส่วนในกลุ่มนิสิตแพทย์นั้น ปรากฏว่า นิสิตทั้งสองระดับชั้นการ
ศึกษามีความสับสนไม่แตกต่างกัน โดยผลไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ว่า นิสิตแพทย์ชั้นปีที่ ๒ มี
ความสับสนมากกว่า นิสิตเตรียมแพทย์ชั้นปีที่ ๑ จากการพิจารณาผลการเปรียบเทียบทั้งหมด
นี้แสดงให้เห็นว่า เมื่อพิจารณาตัวแปรทางค่าระดับชั้นการศึกษา ความแตกต่างทางคานลักษณะ

บุคลิกภาพด้านความสันโดษมีแบบแผนในลักษณะที่ไม่สอดคล้องกับสมมุติฐาน และมีแนวโน้ม
 ในลักษณะที่ปรากฏผลตรงข้ามกับสมมุติฐานเสียอีก ปรากฏการณ์นี้อาจเนื่องมาจากสาเหตุ
 ที่แสดงไว้ในข้อ ๑.๒.๒. และเมื่อพิจารณาสาเหตุจากลักษณะการตอบแบบสอบถามของนิสิต
 ก็อาจคาดคะเนได้ว่านิสิตในระดับชั้นปีที่ ๑ เป็นผู้ที่ยังใหม่ต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันการ
 ศึกษา จึงมีความพยายามที่จะเรียนรู้และปรับตัวให้เข้ากับความนิยมของผู้อาวุโสกว่าก่อน
 ข้างมากกว่านิสิตที่อยู่ในระดับชั้นที่สูงขึ้นไป แบบสอบถามที่ผู้วิจัยนำไปให้ตอบอาจเป็นสิ่งที่
 กระตุ้นให้นิสิตตระหนักว่าตนกำลังถูกประเมินว่ามีลักษณะบุคลิกภาพในด้านต่าง ๆ ทั้งปริมาณ
 และคุณภาพเหมาะสมแล้วหรือไม่ ดังนั้นจึงน่าจะเป็สาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้ นิสิต
 ชั้นปีที่ ๑ เลือกตอบในลักษณะที่มีการรับรู้บุคลิกภาพของตนเองสูงกว่าความเป็นจริง เพื่อให้
 ได้ผลตามที่ตนเองคาดหวังและทำให้ผู้ประเมินรับรู้ลักษณะของตัวนิสิตเองในทางที่ดีขึ้น เป็น
 คน ousyสาเหตุต่าง ๆ ดังกล่าวนี้อาจทำให้ไม่สามารถยอมรับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ได้สำหรับการ
 วิจัยครั้งนี้ -

๒.๒.๓. นิสิตต่างสาขาวิชาชีพมีความสันโดษไม่แตกต่างกัน กล่าวคือ
 นิสิตครูมีความสันโดษไม่แตกต่างจากนิสิตแพทย์ ($t = 1.0221$) นิสิตครูชายมีความ
 สันโดษไม่แตกต่างจากนิสิตแพทย์ชาย ($t = .0369$) และนิสิตครูหญิงมีความสันโดษไม่
 แตกต่างจากนิสิตแพทย์หญิง ($t = -1.6008$) ผลทั้งหมดนี้ไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่
 ตั้งไว้ ลักษณะเช่นนี้สอดคล้องกันทั้งสามกลุ่ม จึงแสดงให้เห็นแนวโน้มได้ว่า โดยทั่ว ๆ ไป
 แล้วนิสิตทั้งสองสาขาวิชาชีพต่างก็มีบุคลิกภาพทางด้านความสันโดษพอ ๆ กัน ซึ่งสอดคล้อง
 กับผลการวิจัยที่กล่าวถึงในข้อ ๑.๒.๓. และอาจเนื่องมาจากสาเหตุเช่นเดียวกัน

๓. การพิจารณาเปรียบเทียบความสันโดษในลักษณะการรับรู้มาตรฐานสังคมและ
 ความสันโดษในลักษณะตนตามอัตภาพ

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบผลการวัดความสันโดษทั้งสองลักษณะปรากฏว่าค่า
 คะแนนความสันโดษในลักษณะตนตามอัตภาพสูงกว่าคะแนนความสันโดษในลักษณะการรับรู้
 มาตรฐานสังคม (เช่นในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด $\bar{X} = 173.1904$ และ 122.3333
 ตามลำดับ, $t = 5.7623$, $p < .01$) แสดงให้เห็นว่านิสิตรับรู้ลักษณะบุคลิกภาพของตน
 เองในแง่ที่สูงกว่าการรับรู้ลักษณะของผู้อื่น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสาเหตุภายในตัวนิสิตเอง

เช่นความหวั่นเกรงในผลการประเมินบุคลิกภาพ หรืออาจเป็นลักษณะบุคลิกภาพทางค่านิยม Social Desirability ของผู้ตอบ รวมทั้งกลวิธีป้องกันตนในค่านาง ๆ เป็นต้น แต่ถาลองพิจารณาสาเหตุภายนอก โดยเฉพาะอย่างยิ่งสภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมซึ่งกำลังเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว มีการเน้นค่านิยมทางค่านิยมมากกว่าทางค่านิจใจ ตลอดจนภาวะบีบคั้นอันเนื่องมาจากความเปลี่ยนแปลงของสังคมดังกล่าวทำให้การดำเนินชีวิตของบุคคลห่างไกลจากลักษณะที่เรียกว่า "ความสันโดษ" มากยิ่งขึ้นทุกที สิ่งเหล่านี้อาจเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดผลดังกล่าวข้างต้น และเป็นที่น่าสังเกตว่าลักษณะการตอบเช่นนี้ปรากฏผลในทุกกลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษา จึงอาจกล่าวได้ว่าการตอบแบบสอบถามประเภทที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีแบบแผนที่พอจะทำนายได้ แต่อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งในด้านการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ และการเปรียบเทียบความแตกต่าง ปรากฏว่าผลที่ได้จากข้อมูลทั้งสองพวกมีส่วนใกล้เคียงกัน แสดงให้เห็นว่าถึงแม้ผู้ตอบจะรับรู้ตนเองในแง่ที่ดีกว่าคนอื่น ๆ แต่ความปรวนแปรของการรับรู้ทั้งสองลักษณะก็ไม่ก่อให้เกิดผลแตกต่างกันมากนัก

๔. ความสัมพันธ์ระหว่างความสันโดษและความวิตกกังวล

จากผลการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงของแบบสอบถามวัดความสันโดษ ปรากฏว่าความสันโดษในลักษณะการรับรู้มาตรฐานสังคมมีความสัมพันธ์ทางลบกับความหวาดกลัว - ประสาทมันคง (O) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ($r = -.2531$) และมีความสัมพันธ์ทางลบกับการควบคุมตนเองได้ - ไม่มีวินัยในตนเอง (Q_3) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ($r = -.1954$) ส่วนความสันโดษในลักษณะตนตามอัตภาพมีความสัมพันธ์ทางลบกับความหวาดกลัว - ประสาทมันคง (O) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ($r = -.3129$) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการควบคุมตนเองได้ - ไม่มีวินัยในตนเอง (Q_3) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ($r = .2913$) มีความสัมพันธ์ทางลบกับความระแวง - ไขว่คว้าใจ (L) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ($r = -.2077$) และมีความสัมพันธ์ทางบวกกับลักษณะอารมณ์มันคง - อารมณ์อ่อนไหว (C) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ($r = .2135$) แสดงว่าผู้ที่มีความสันโดษสูงจะเป็นผู้ที่มีลักษณะเชื่อมั่นในตนเอง ปราศจากความกลัวและวิตกกังวล (O) มีวินัยในตนเอง สามารถควบคุมตนเองได้ (Q_3) ไม่อิจฉาผู้อื่น ปรารถนาได้ (L) มีอารมณ์มันคง ไม่หวั่นไหว และมองชีวิตตามความเป็นจริง (C) ลักษณะเช่นนี้มีความสอดคล้องกับสององค์ประกอบของอิทธิบาทสี่ คือ ฉันทะ

และจิตตะ อย่างมาก ด้วยเหตุนี้เองจึงปรากฏว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความสนใจ
ทั้งในลักษณะการรับรู้มาตรฐานสังคม และลักษณะตนตามอัตภาพ กับจิตตะ และจิตตะ มีค่าสูง
กว่าในอีกสององค์ประกอบ คือ วิริยะ และวิมังสา ในเกือบทุกกลุ่ม และเป็นที่น่าสังเกตว่าค่า
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความสนใจและวิริยะมีค่าต่ำสุด เมื่อเปรียบเทียบกับองค์ประกอบ
อื่น ๆ ของอิทธิบาทสี่ในเกือบทุกกลุ่มเช่นเดียวกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมิได้แยกแบบสอบถามออก
เป็นส่วน ๆ หรืออาจเนื่องมาจากสิ่งเร้าภายนอกต่าง ๆ เช่น ความสำคัญของจุดมุ่งหมาย สิ่ง
จูงใจหรือผลตอบแทน หรือเมื่อมีอำนาจภายนอกมาบังคับ เป็นต้น เข้ามามีอิทธิพลต่อระดับความ
เพียรพยายามของบุคคล นอกเหนือจากลักษณะบุคลิกภาพ มากพอสมควร และจะเห็นได้ว่าความ
สนใจมีความเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบทางค่านิยมและความมั่นคงทางอารมณ์ภายในมาก
กว่าที่จะเกี่ยวข้องกับสิ่งจูงใจภายนอก หรืออาจกล่าวได้ว่าตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความสนใจและ
วิริยะมีความเกี่ยวข้องกันไม่มากนัก หรือสามารถจัดแยกออกจากกันได้มากพอสมควร แต่อย่าง
ไรก็ตามผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ก็แสดงให้เห็นว่าตัวแปรทั้งสองก็ยังมีความ
สัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในเกือบทุกกลุ่มนิสิตที่ใช้ในการศึกษา

ข้อเสนอแนะ

๑. ผลการวิจัยครั้งนี้จะอ่านวยประโยชน์สำหรับครู อาจารย์ โดยเฉพาะที่สอนวิชา
ศีลธรรม รวมทั้งผู้ปกครอง ในการหาหลักฐานการวิจัยสำหรับยืนยันคำชี้แจงสั่งสอนของตน
และจะช่วยแก้ไขความเข้าใจผิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความสนใจและความตั้งใจใน
การประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ให้สำเร็จด้วยดี ไฉน

๒. ควรมีการศึกษาเรื่องนี้ซ้ำอีก โดยกระทำกับกลุ่มตัวอย่างของมวลประชากรที่
แตกต่างกันหลาย ๆ กลุ่ม และควรพิจารณาเพิ่มตัวแปรทางด้านอาชีพของผู้ปกครอง ระดับอายุ
ศาสนา เชื้อชาติ เป็นต้น เข้ามาร่วมในการวิจัยต่อไป ด้วย เพื่อให้ทราบผลสรุปที่กว้างขวาง
รัดกุม และมีความเชื่อมั่นมากยิ่งขึ้น

๓. ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสนใจและตัวแปรทางด้านคุณธรรม
อื่น ๆ ต่อไปอีก เช่น พรหมวิหารธรรม มรณวาสธรรม เป็นต้น เพื่อเป็นการขยายขอบเขต
การศึกษามุสิกภาพธรรมาธิปไตยให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

๔. ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสันโดษและตัวแปรทางจิตวิทยาอื่น ๆ เช่น แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ บุคลิกภาพแบบอนุรักษนิยม - แบบประชาธิปไตย เป็นต้น เพื่อให้ทราบขอบเขตและลักษณะของความสัมพันธ์มากยิ่งขึ้น ซึ่งอาจจะทำให้สามารถเข้าใจธรรมชาติของลักษณะความสันโดษได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

๕. ควรจะได้มีการวิเคราะห์ความสันโดษทั้งในแง่ที่เป็นสาเหตุและเป็นผลของพฤติกรรมต่าง ๆ แล้วดำเนินการตรวจสอบสมมุติฐานควยวิธีการทดลองที่รัดกุมเหมาะสม จะช่วยให้สามารถสรุปผลได้อย่างถูกต้อง และมีความเชื่อมั่นมากยิ่งขึ้นต่อไป

๖. ปรับปรุงแบบสอบถามวัดความสันโดษให้มีความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นมากยิ่งขึ้น และอาจพิจารณาแยกออกเป็นแบบสอบถามชุดย่อย ๆ เพื่อการวิเคราะห์ผลอย่างละเอียดมากยิ่งขึ้นกว่าการวิจัยครั้งนี้

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กวีวรรณ, พระ วิชาศาสนา โรงพิมพ์อัครมอญ ๒๕๐๒, ๕๐๓ หน้า.
- จำนงค์ ทองประเสริฐ ศาสนาปรัชญาประยุกต์ แพร่พิทยา ๒๕๐๖, ๔๖๐ หน้า.
- ชลอ อุทกภาชน์ วิจัยพุทธปรัชญาเปรียบเทียบกับหลักวิทยาศาสตร์ แพร่พิทยา ๒๕๑๒, ๔๑๐ หน้า.
- ญาณสังวร, สมเด็จพระ พระพุทธศาสนากับสังคมไทย โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ๒๕๑๖, ๙๔ หน้า.
- ทองหยก เลียงพิบูลย์ ชีวิตกับสันโดษ โรงพิมพ์วิมลประชาชน ๒๕๑๔, ๔๕ หน้า.
- ธงชัย ชิวปรีชา การศึกษารูปแบบการคิด (Cognitive Styles) ของนักเรียนฝึกหัดครูระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา ชั้นปีที่ ๑ และ ๒ วิทยาลัยการศึกษาม. วิทยาลัยการศึกษาม. ประสานมิตร ๒๕๑๓, ๘๖ หน้า.
- นวลเพ็ญ วิเชียรโชติ แบบฝึกหัดสัมพันธ์ของ Harry Stack Sullivan เอกสารประกอบการบรรยายวิชาจิตวิทยาทั่วไป ๒๕๐๗, ๘ หน้า (อัครมอญ).
- นวลเพ็ญ วิเชียรโชติ บุคลิกภาพในศาสนาพุทธ : วิเคราะห์ธรรมชาติของจิต เอกสารประกอบการบรรยายวิชาจิตวิทยาทั่วไป ๒๕๐๗, ๑๐ หน้า (อัครมอญ).
- นวลศิริ เปาโอรหิย์ จันทมาก ชื่นบุญ และอรทัย ชื่นบุญ จิตวิทยาพัฒนาการ ภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยรามคำแหง ๒๕๑๕, ๒๔๘ หน้า.
- บุญเชิด ภิญโญนนท์พงษ์ การวิจัยและสร้างแบบสอบถามวัดแรงจูงใจทางศาสนา ลักษณะโลกจริต รายงานการศึกษาวิชาการวัดบุคลิกภาพ วิทยาลัยการศึกษาม. ประสานมิตร ๒๕๑๕, ๙๐ หน้า.
- ปิ่น มุทุกันต์ มงคลชีวิตภาคที่ ๒ กัดังวิทยา ๒๕๐๒, ๑๕๘ หน้า.

ปิ่น มุกทุกันต์ มงคลชีวิตภาคที่ ๓ คลังวิทยา ๒๕๐๖, ๔๓๘ หน้า.

- พุทธโฆมาจารย์, สมเด็จพระ มงคลวิเสสเถระ โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย ๒๔๔๕, ๒๕๔ หน้า.

พุทธทาสภิกขุ "ประโยชน์ของสิ่งที่เรียกว่าศาสนา" หนังสือพิมพ์เป็นอนสรณ์ในงาน
ถวายงานศพนางเพี้ย พันธ์ศรี ประชาชนการพิมพ์ ๒๔๐๘, ๓๖ หน้า.

พุทธทาสภิกขุ "ส่วนสำคัญของพระพุทธศาสนาที่ทุกคนควรรู้" พุทธศาสนาในปัจจุบัน
หน้า ๕๐ ป.พิศนาคะการพิมพ์ ๒๕๐๖.

ล้วน สายยศ และอังคณา คันติรัตนานนท์ สถิติวิทยาทางการศึกษา วัฒนาพานิช
๒๕๑๕, ๒๔๐ หน้า.

ละออ พงษ์พานิช การศึกษาเปรียบเทียบบุคคลิกลักษณะที่ปรากฏในกลุ่มชนบางอาชีพ
ปริญญาานิพนธ์ ก.ม. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๕๑๒, ๖๓ หน้า.

วชิรญาณวโรรส, สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยา นวโกวาท โรงพิมพ์มหามกุฏ
ราชวิทยาลัย ๒๔๔๔, ๔๔ หน้า.

จิราพร เทพวิระพงศ์ ความเกรงใจกับพฤติกรรมกรรมการแก้ปัญหาในกลุ่ม ปริญญาานิพนธ์
กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร ๒๕๑๔, ๒๑๔ หน้า.

ศรีวิสุทธิโมลี, พระ วิเคราะห์ธรรมเรื่องสันโดษ ๒๕๐๓, ๔ หน้า (อัครสำเนา).

สุชีพ ปุญญานุภาพ พระไตรปิฎกสำหรับประชาชน เล่ม ๔ บรรณาการ ๒๕๐๒, ๔๔๒ หน้า.

สุชีพ ปุญญานุภาพ หลักพระพุทธศาสนา (คู่มือผู้เริ่มศึกษาพระพุทธศาสนา) โดย สุชีพ
ภิกขุ พิมพ์ครั้งที่สอง โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย ๒๔๔๑, ๘๐ หน้า.

ไสว สดใส การศึกษาความสัมพันธ์กับลักษณะนิสัย โดย ความเกรงใจ และผลสัมฤทธิ์ทาง
การเรียน ปรินธิพนธ์ กต.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ๒๕๑๓, ๖๔ หน้า.

อมวอล หกสุวรรณ การศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพของบุคคลในอาชีพครูกับแพทย์
ปรินธิพนธ์ กต.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร ๒๕๑๖, ๒๑๔ หน้า.

ออน บุญพันธ์ พินิจกรรม ๒๕๑๐, หน้า ๘๘ - ๑๑๐.

✓Edwards, A.L., Experimental Design in Psychological Research,

Holt, Rinehart and Winston Inc., New York, 1968, 455 pp.

Gallimore, R., Weiss, L.B., Finney, R., "Cultural Differences in
 Delay of Gratification", Journal of Personality and Social
Psychology, 30: 72 - 80, 1974.

Granzberg, G., "A Note on Delay of Gratification among the Hopi",
The Journal of Social Psychology, 91 : 151 - 152, 1973.

Guilford, J.P., Psychometric Methods, Tata McGraw-Hill Publishing
 Co. Ltd., Bombay-New Delhi, 1954, 597 pp.

Hare, T.H., "Authoritarianism, Creativity, Success, and Failure
 among Adolescents", The Journal of Social Psychology,
 86 : 219 - 226, 1972.

Keasey, C.B., "The Lack of Sex Differences in the Moral Judgments
 of Preadolescents", The Journal of Social Psychology,
 86 157 - 158, 1972.

- ✓ Marsh, G.G., and Halberstam, J.L., "Personality Stereotypes of United States and Foreign Medical Residents", The Journal of Social Psychology, 68 : 187 - 196, 1966.

- ✓ Merrill, R.M., "Comparison of Education Students, Successful Science Teachers and Educational Administration on the Edwards PPS", Journal of Educational Research, LIV, 1 : 38 - 40, 1960.

- Mischel, W., Ebbesen, E.B., Zeiss, A.S., "Cognitive and Attentional Mechanisms in Delay of Gratification", Journal of Personality and Social Psychology, 21 : 204 - 218, 1972.

- ✓ Pal, S.K., "Personality Patterns of Engineering, Law, Medical, and Teacher-Training Students - A Comparative Study", The Journal of Social Psychology, 74 : 287 - 288, 1968.

- ✓ Savage, R.D., "An Exploratory Study of Individual Characteristics Associated with Attainment in Medical School", British Journal of Medical Education, 6 : 68 -77, 1972.

- Stumphauzer, J.S., "Increased Delay of Gratification in Young Prison Inmates through Imitation of High-delay Peer Models", Journal of Personality and Social Psychology, 21 : 10 - 17, 1972.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

แบบสอบถามวัดความสนใจ

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม๑. รายละเอียดส่วนบุคคล

- ๑.๑. เพศ ชาย ☐ หญิง ☐
- ๑.๒. ศาสนา พุทธ ☐ อิสลาม ☐ คริสต์ ☐
- ๑.๓. ระดับชั้นการศึกษา

๒. ในการตอบแบบสอบถามนี้ ขอให้ท่านเปรียบเทียบความรู้สึกนึกคิด และการกระทำของท่านว่าเหมือนกับบุคคลในเหตุการณ์ต่าง ๆ แต่ละข้อในแบบสอบถามนั้นหรือไม่ เพียงใด ไม่มีคำตอบที่ผิดหรือถูก เพราะแต่ละคนย่อมมีความรู้สึก หรือการกระทำที่ต่างกัน ฉะนั้นโปรดตอบให้ตรงกับความรู้สึก และการกระทำของท่านเท่านั้น

๓. วิธีตอบแบบสอบถาม

๓.๑. ข้อความในแต่ละข้อตรงกับความรู้สึก หรือการปฏิบัติของบุคคลทั่ว ๆ ไป (ข้อ ก.) และตัวท่านเอง (ข้อ ข.) หรือไม่ โดยตัดสินว่า ปฏิบัติ หรือ ไม่ปฏิบัติ มากน้อยเพียงใด

๓.๒. เลือกกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่คิดว่าเหมาะสม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง (๐) แทนที่จะบอกว่าเงินเดือนน้อย นิเวศพยายามวางแผนการใช้เงินในครอบครัวอย่างประหยัดที่สุด จึงไม่เกิดปัญหาเดือดร้อน"

ก. คนอื่น ๆ ปฏิบัติเช่นเดียวกับนิเวศหรือไม่ ไม่ปฏิบัติ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ปฏิบัติ

ข. ถ้าท่านเป็นนิเวศท่านจะปฏิบัติเช่นนี้หรือไม่ ไม่ปฏิบัติ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ปฏิบัติ

วิธีตอบพิจารณาดังนี้ :-

ของหมายเลข ๑ หมายความว่า ปฏิบัติน้อยที่สุด

ของหมายเลข ๒ หมายความว่า ปฏิบัติน้อย

ของหมายเลข ๓ หมายความว่า ปฏิบัติเพิ่มขึ้นจาก ๒

ของหมายเลข ๔ หมายความว่า ปฏิบัติปานกลาง

ของหมายเลข ๕ หมายความว่า ปฏิบัติเพิ่มขึ้นจากปานกลาง

ของหมายเลข ๖ หมายความว่า ปฏิบัติมาก

ของหมายเลข ๗ หมายความว่า ปฏิบัติมากที่สุด

๔. แบบสอบถามนี้ไม่จำกัดเวลา แต่โปรดอย่าให้เสียเวลาในการคิดแต่ละข้อมากนัก ให้ตอบไปตามความรู้สึกครั้งแรกที่อ่าน ถ้าตอบของท่านจะไม่นำไปเปิดเผยเป็นรายบุคคล แต่จะนำไปศึกษาเพื่อประโยชน์ทางการวิจัยเท่านั้น จึงขอให้ท่านสบายใจที่จะตอบอย่างเสรีตามความคิดเห็นของท่าน.

๑. ทั้ง ๆ ที่เสื้อผ้าของคนที่อยู่พร้อม แต่มันมักชอบยืมของคนอื่นเสมอเมื่อเวลาจะออกไปเที่ยวนอกบ้าน เพราะเห็นว่าสะดวกกว่าของตน
- ก. คนอื่น ๆ ปฏิบัติเช่นเดียวกับนิยมนหรือไม่ ? ไม่ปฏิบัติ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ปฏิบัติ
- ข. ถ้าท่านเป็นนิยมนท่านจะปฏิบัติเช่นนี้หรือไม่ ? ไม่ปฏิบัติ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ปฏิบัติ
๒. กรรมการฝึกใหม่หนึ่งรับอาสาแมกขาวเปลือกครึ่งละ ๒ กระสอบ เพื่อให้ได้เงินมากกว่าคนอื่น ๆ ทั้งที่ตนยังไม่แข็งแรง หรือคุ้มกับงานพอ
- ก. กรรมการทั่ว ๆ ไปมักปฏิบัติเช่นนี้หรือไม่ ? ไม่ปฏิบัติ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ปฏิบัติ
- ข. ถ้าท่านเป็นกรรมการท่านจะปฏิบัติเช่นนี้หรือไม่ ? ไม่ปฏิบัติ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ปฏิบัติ
๓. ถึงแมคนอื่น ๆ จะเห็นว่าเครื่องแต่งกายของสุวคนธ์ล้ำสมัย แต่เขาก็ไม่ถือ เพราะเห็นว่าเหมาะสมกับวัยและลักษณะรูปร่างของตนอยู่แล้ว
- ก. คนทั่ว ๆ ไปคิดเช่นเดียวกับสุวคนธ์หรือไม่ ? ไม่คิด ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ คิด
- ข. ถ้าท่านเป็นสุวคนธ์ท่านจะคิดเช่นนี้หรือไม่ ? ไม่คิด ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ คิด
๔. สุนีย้อมรับความช่วยเหลือเป็นเงินก้อนใหญ่จากสมบุรณ์ ทั้ง ๆ ที่รู้ว่าความช่วยเหลือนั้นจะทำให้สมบุรณ์มาเรียกร้องอะไรตอบแทนในภายหลัง
- ก. คนทั่ว ๆ ไปปฏิบัติเช่นเดียวกับสุนียหรือไม่ ? ไม่ปฏิบัติ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ปฏิบัติ
- ข. ถ้าท่านเป็นสุนียท่านจะปฏิบัติเช่นนี้หรือไม่ ? ไปปฏิบัติ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ปฏิบัติ
๕. ถ้าหากจะรอสะสมเงินไว้อีกสัก ๔-๕ เดือน สมศักดิ์ก็สามารถขอโทรทัศน์สีขนาดใหญ่ที่ต้องการได้ แต่เขาเห็นว่าต้องรอนานเกินไป จึงไปกู้เงินสหกรณ์มาซื้อเสียเลย จึงมีปัญหว่าเงินเดือนไม่พอพอใช้เกือบทุกเดือน เพราะต้องใช้หนี้สหกรณ์ทุกเดือน
- ก. คนทั่ว ๆ ไปปฏิบัติเช่นเดียวกับสมศักดิ์หรือไม่ ? ไม่ปฏิบัติ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ปฏิบัติ
- ข. ถ้าท่านเป็นสมศักดิ์ท่านจะปฏิบัติเช่นนี้หรือไม่ ? ไปปฏิบัติ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ปฏิบัติ

๖. ทั้ง ๆ ที่สมวงศ์แต่งตัวนำสมัยกว่าใคร ๆ ในชั้นเรียน แต่เขามักบ่นเสมอว่าเครื่องแต่งกายเขาล้าสมัย

ไปอีกแล้ว จึงต้องขอเงินผู้ปกครองมาตัดให้ทันสมัยเดือนละมาก ๆ เสมอ

ก. คนอื่น ๆ ปฏิบัติเช่นเดียวกับสมวงศ์หรือไม่ ? ไม่ปฏิบัติ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ปฏิบัติ

ข. ถ้าท่านเป็นสมวงศ์ท่านจะปฏิบัติเช่นนั้นหรือไม่ ? ไม่ปฏิบัติ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ปฏิบัติ

๗. ชุชาติมีความเห็นว่าถ้าคนเราแสวงหาและบริโภคใช้สอยแต่สิ่งที่เหมาะสมกับสภาพและฐานะของตนแล้ว เขาจะรู้จัก "พอ" และมีความสุขในชีวิตมากที่สุด

ก. คนทั่ว ๆ ไปมีความคิดเช่นเดียวกับชุชาติหรือไม่ ? ไม่คิด ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ คิด

ข. ถ้าท่านเป็นชุชาติท่านจะคิดเช่นนั้นหรือไม่ ? ไม่คิด ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ คิด

๘. จินการัตน์เป็นคนสวย ฉลาด และมีความสามารถ เธอจึงถือคติว่าต้องแสดงตัวให้เด่นเป็นหนึ่งเสมอในทุกโอกาสและสถานที่

ก. คนทั่ว ๆ ไปปฏิบัติเช่นเดียวกับจินการัตน์หรือไม่ ? ไม่ปฏิบัติ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ปฏิบัติ

ข. ถ้าท่านเป็นจินการัตน์ท่านจะปฏิบัติเช่นนั้นหรือไม่ ? ไม่ปฏิบัติ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ปฏิบัติ

๙. นิรุติเชื่อว่าเงินเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในปัจจุบัน ดังนั้นจึงต้องขวนขวายหาเงินมาให้มากที่สุดไม่ว่าจะโดยวิธีสุจริตหรือไม่ก็ตาม

ก. คนทั่ว ๆ ไปคิดเช่นเดียวกับนิรุติหรือไม่ ? ไม่คิด ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ คิด

ข. ถ้าท่านเป็นนิรุติท่านจะคิดเช่นนั้นหรือไม่ ? ไม่คิด ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ คิด

๑๐. เมื่อสมโภชน์ต้องการสิ่งใด เขาจะต้องพิจารณาถึงประโยชน์ใช้สอยของสิ่งนั้นว่าเหมาะสมกับฐานะ หรือความสามารถของเขามากน้อยเพียงใด มิใช่คิดถึงความสวยงามเท่านั้น

ก. คนอื่น ๆ ปฏิบัติเช่นเดียวกับสมโภชน์หรือไม่ ? ไม่ปฏิบัติ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ปฏิบัติ

ข. ถ้าท่านเป็นสมโภชน์ท่านจะปฏิบัติเช่นนั้นหรือไม่ ? ไม่ปฏิบัติ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ปฏิบัติ

๑๑. สงครามมีความเห็นว่าคนที่มัวแต่พอใจในรายได้น้อย ๆ และบริโภคใช้สอยแต่สิ่งที่เหมาะสมกับฐานะของตนเป็นคนโง่

ก. คนอื่น ๆ มีความคิดเช่นเดียวกับสงครามหรือไม่ ? ไม่คิด ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ คิด

ข. ถ้าท่านเป็นสงครามท่านจะคิดเช่นนั้นหรือไม่ ? ไม่คิด ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ คิด

๑๒. เมื่อเปรียบเทียบกับเพื่อน ๆ มัลลิกามีความรู้สึกว่าตนเองเคยมาก จึงพยายามสมัครงานทำส่วนสูงมาก ๆ จนเดินไม่สะดวก และทำผมทรงสูงเสมอ ๆ จนดูตัวเล็กหัวโต

ก. คนอื่น ๆ ทำอย่างที่มีมัลลิกาทำหรือไม่ ? ไม่ทำ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ทำ

ข. ถ้าท่านเป็นมัลลิกาท่านจะทำเช่นนั้นหรือไม่ ? ไม่ทำ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ทำ

๐๕ ๑๓. โกงมัลต้องการประหยัดรายจ่ายในบ้าน จึงพยายามสำรวจรายจ่ายทุก ๆ เดือนของตน เมื่อเห็นว่าร่ายการ

X โคเป็นสิ่งที่ฟุ่มเฟือยก็ตัดออกเสีย

ก. คนทั่ว ๆ ไปปฏิบัติเช่นเดียวกับโกงมัลหรือไม่ ? ไม่ปฏิบัติ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ปฏิบัติ

ข. ถ้าท่านเป็นโกงมัลท่านจะปฏิบัติเช่นนี้หรือไม่ ? ไม่ปฏิบัติ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ปฏิบัติ

๐๕ ๑๔. เชื้อโคกินเพื่อน ๆ ชุมกั้งแก่ว่าแต่งตัวสวยที่สุดในชั้น สุภาพรก็พยายามเลียนแบบ แต่เพราะลักษณะร่างกายไม่เหมือนกัน การแต่งตัวแบบนี้จึงไม่เหมาะสมกับสุภาพร

ก. คนทั่ว ๆ ไปปฏิบัติเช่นเดียวกับสุภาพรหรือไม่ ? ไม่ปฏิบัติ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ปฏิบัติ

ข. ถ้าท่านเป็นสุภาพรท่านจะปฏิบัติเช่นนี้หรือไม่ ? ไม่ปฏิบัติ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ปฏิบัติ

๐๕ ๑๕. ถึงแม้จะสอบได้เพียง ๗๐% ก็ล้าก็พอใจ เพราะได้พยายามจดหนังสืออย่างเต็มที่แล้ว

ก. คนทั่ว ๆ ไปคิดเช่นเดียวกับล้าหรือไม่ ? ไม่คิด ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ คิด

ข. ถ้าท่านเป็นล้าท่านจะคิดเช่นนี้หรือไม่ ? ไม่คิด ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ คิด

X ๑๖. เหตุหนึ่งที่ศรีสมรต้องหย่าขาดจากสามีก็เพราะสามีทนไม่ไหวที่เธอคอยบังคับขู่เข็ญให้เขายอมรับ "ของขวัญ" จากนักธุรกิจซึ่งหวังให้เขารวมธุรกิจต่อหน้าที่ราชการควย

ก. ภรรยาของคนอื่น ๆ ทำเช่นเดียวกับที่ศรีสมรทำหรือไม่ ? ไม่ทำ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ทำ

ข. ถ้าท่านเป็นศรีสมรท่านจะทำเช่นนี้หรือไม่ ? ไม่ทำ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ทำ

X ๑๗. เมื่อวันพรุ่งนี้ต้องการซื้อรถยนต์คันใหม่ ก็มีพ่อค้าคนหนึ่งยื่นข้อเสนอเงินให้เปล่า ๆ ครั้งหนึ่ง เขาก็ยอมรับทันที ทั้งที่พอจะรู้ว่าพ่อค้าคนนั้นต้องการผลตอบแทนทางค่านใจ มากน้อยเพียงใด

ก. คนทั่ว ๆ ไปทำอย่างนี้วันพรุ่งนี้หรือไม่ ? ไม่ทำ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ทำ

ข. ถ้าท่านเป็นวันพรุ่งนี้ท่านจะทำเช่นนี้หรือไม่ ? ไม่ทำ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ทำ

๐๕ ๑๘. ถึงแม้จะได้เงินเดือนน้อยกว่าเพื่อน ๆ เพราะมีวุฒิต่ำกว่า แต่เธอก็คิดว่าพอกินพอใช้แล้ว โดยทำงานพิเศษบ้าง ประหยัดค่าใช้จ่ายบ้าง เป็นต้น

ก. คนทั่ว ๆ ไปปฏิบัติเช่นเดียวกับวีระหรือไม่ ? ไม่ปฏิบัติ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ปฏิบัติ

ข. ถ้าท่านเป็นวีระท่านจะปฏิบัติเช่นนี้หรือไม่ ? ไม่ปฏิบัติ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ปฏิบัติ

X ๑๙. เมื่อเดือนโน้นปากกาที่ซื้อใหม่มาออก วิยะดาจึงกลับไปผ่อนวอนमारดาขอให้ซื้อปากกาอันใหม่ที่สวยงามกว่าของเดือนนี้อีก ทั้งที่ของเก่าก็ยังใช้ได้ดีย

ก. คนอื่น ๆ ทำอย่างนี้วิยะดาหรือไม่ ? ไม่ทำ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ทำ

ข. ถ้าท่านเป็นวิยะดาท่านจะทำเช่นนี้หรือไม่ ? ไม่ทำ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ทำ

๒๐. ทั้ง ๆ ที่รู้ตัวว่าทุนน้อย มันพักพยายามวางแผนการลงทุนประกอบธุรกิจเสียใหญ่โตตั้งแต่เริ่มแรก โดยเชื่อว่าอาจมีทางสร้างฐานะให้ร่ำรวยได้อย่างรวดเร็ว
- ก. คนทั่ว ๆ ไปจะทำเช่นเดียวกับที่มันพูดหรือไม่ ? ไม่ทำ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ทำ
- ข. ถ้าท่านเป็นมันพูดจะทำเช่นนั้นหรือไม่ ? ไม่ทำ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ทำ
๒๑. สมพงษ์มีภรรยาชื่อสมศรีสมศรีมาเจอเขาว่า "มีผู้ชายเหมือนสามีเก่า" และเกิดความน้อยใจที่ตนเกิดมาเป็นคนผิวดำ
- ก. คนอื่น ๆ มีความคิดเช่นเดียวกับสมพงษ์หรือไม่ ? ไม่คิด ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ คิด
- ข. ถ้าท่านเป็นสมพงษ์ท่านจะคิดเช่นนั้นหรือไม่ ? ไม่คิด ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ คิด
๒๒. ถึงแม้ว่าปัจจุบันบิดาของ วิลจะมีฐานะร่ำรวยมากคนหนึ่งก็ตาม แต่เธอก็ทำใจไม่ได้ เพราะยังรู้สึกผิดใจของเพื่อนคนหนึ่งไม่ได้
- ก. คนทั่ว ๆ ไปก็คิดเช่นเดียวกับวิลหรือไม่ ? ไม่คิด ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ คิด
- ข. ถ้าท่านเป็นวิลท่านจะคิดเช่นนั้นหรือไม่ ? ไม่คิด ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ คิด
๒๓. เมื่อไม่มีเงินไปเที่ยวต่างจังหวัด บังอรก็คิดว่าการนอนอ่านนิยายอยู่กับบ้านก็มีความสุขพอสมควรแล้ว
- ก. คนอื่น ๆ มีความคิดเช่นเดียวกับบังอรหรือไม่ ? ไม่คิด ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ คิด
- ข. ถ้าท่านเป็นบังอรท่านจะคิดเช่นนั้นหรือไม่ ? ไม่คิด ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ คิด
๒๔. ทุกครั้งที่ได้รับของขวัญ พรธนิภาจะต้องกะราคาก่อน ถ้าหากเป็นของขวัญราคาถูกลง ๆ เธอจะเกิดความรู้สึกไม่พอใจ ผิดหวัง และโกรธผู้ให้เสมอ
- ก. คนทั่ว ๆ ไปก็คิดเช่นเดียวกับพรธนิภาหรือไม่ ? ไม่คิด ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ คิด
- ข. ถ้าหากท่านเป็นพรธนิภาท่านจะคิดเช่นนั้นหรือไม่ ? ไม่คิด ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ คิด
๒๕. แต่เดิมสัมพันธ์ได้รับเงินจากทางบ้านเดือนละ ๓๐๐ บาทก็พอใช้ แต่เมื่อได้ทราบว่าเพื่อน ๆ แต่ละคนได้รับเงินเดือนละมากกว่า ๕๐๐ บาทขึ้นไป เขาจึงรีบโทรเลขไปขอเงินเพิ่มจากยูบกรรทองทันที
- ก. คนอื่น ๆ ปฏิบัติเช่นเดียวกับสัมพันธ์หรือไม่ ? ไม่ปฏิบัติ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ปฏิบัติ
- ข. ถ้าท่านเป็นสัมพันธ์ท่านจะปฏิบัติเช่นนั้นหรือไม่ ? ไม่ปฏิบัติ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ปฏิบัติ
๒๖. ศาวิกาเสียเงินค่าตัดเสื้อผ้ามากกว่าครึ่งหนึ่งของเงินเดือนเกือบทุกเดือน เพราะเธอเชื่อว่าความหรูหราโก้เก๋เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับสังคมปัจจุบัน ถ้าวันหน้าคนอื่นก็จะไปซื้อว่าเป็นคนล้าสมัย
- ก. คนทั่ว ๆ ไปมีความคิดเช่นเดียวกับศาวิกาหรือไม่ ? ไม่คิด ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ คิด
- ข. ถ้าท่านเป็นศาวิกาท่านจะคิดเช่นนั้นหรือไม่ ? ไม่คิด ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ คิด

๒๘. พอได้ทราบว่าที่ใหม่มีรายการอาหารแปลก ๆ วิทยาลัยเป็นต้องรีบไปทดลองทันที ไม่ว่าจะมีราคาแพงเพียงใด
- ก. คนทั่ว ๆ ไปปฏิบัติเช่นเดียวกับวิทยาลัยหรือไม่ ? ไม่ปฏิบัติ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ปฏิบัติ
- ข. ถ้าท่านเป็นวิทยาลัยท่านจะปฏิบัติเช่นนี้หรือไม่ ? ไม่ปฏิบัติ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ปฏิบัติ
๒๙. เพราะเห็นว่าอาชีพแพทย์เป็นอาชีพที่เกียรติ และสามารถหาเงินได้สะดวกกว่าอาชีพอื่น ๆ สุธีราจึง
- คัดสรรใจสมัครสอบเข้าเรียนแพทย์ ทั้งที่รู้ว่าตนเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ไม่เก่งนัก
- ก. คนอื่น ๆ เลือกคัดสรรใจเช่นเดียวกับสุธีราหรือไม่ ? ไม่เลือก ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ เลือก
- ข. ถ้าท่านเป็นสุธีราท่านจะเลือกคัดสรรใจเช่นนี้หรือไม่ ? ไม่เลือก ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ เลือก
๓๐. แทนที่จะบอกว่าเงินเคือน้อย จ้างนักพยายามวางแผนการใช้เงินในครอบครัวอย่างประหยัดที่สุด จึงไม่เกิด
- ปัญหาเคือครอน
- ก. คนอื่น ๆ ปฏิบัติเช่นเดียวกับจำนวนหรือไม่ ? ไม่ปฏิบัติ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ปฏิบัติ
- ข. ถ้าท่านเป็นจำนวนท่านจะปฏิบัติเช่นนี้หรือไม่ ? ไม่ปฏิบัติ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ปฏิบัติ
๓๑. ถึงแม้โอกาสจะรับประทานอาหารที่ญาตินำมาเยี่ยมไปได้เนื่องจากเป็นโรคกระเพาะอาหาร แต่เขาก็ไม่
- ยอมยกให้คนอื่น ๆ ทอไป ผลที่สุดก็ต้องทิ้งไป
- ก. คนทั่ว ๆ ไปทำอย่างที่เขาทำหรือไม่ ? ไม่ทำ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ทำ
- ข. ถ้าท่านเป็นโอกาสท่านจะทำเช่นนี้หรือไม่ ? ไม่ทำ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ทำ

ภาคผนวก- ข.

ตาราง-๑๖ - การอ่านจากจำแนกแต่ละขอของแบบสอบถามวัดความสนใจ

ข้อที่	t		ข้อที่	t	
	ก	ข		ก	ข
๑	๘.๓๒๘**	๕.๑๑๘**	๑๖	๖.๕๒๑**	๕.๕๐๓**
๒	๘.๓๘๓**	๖.๔๘๔**	๑๗	๘.๘๙๐**	๖.๔๔๕**
๓	๓.๓๕๒**	๓.๓๓๓**	๑๘	๒.๓๑๓*	๓.๑๐๘**
๔	๓.๘๖๘**	๔.๕๙๑**	๑๙	๙.๕๕๕**	๔.๓๐๒**
๕	๙.๔๔๘**	๘.๕๘๘**	๒๐	๕.๖๙๘**	๖.๕๐๓**
๖	๓.๑๐๘**	๕.๔๙๐**	๒๑	๖.๕๘๐**	๔.๓๙๖**
๗	๓.๖๕๕**	๔.๘๘๕**	๒๒	๔.๒๒๔**	๙.๕๐๘**
๘	๔.๘๓๒**	๔.๙๒๖**	๒๓	๓.๙๐๖**	๔.๑๘๘**
๙	๙.๒๙๒**	๓.๒๕๒**	๒๔	๕.๖๙๓**	๕.๕๙๕**
๑๐	๔.๓๙๘**	๕.๔๙๙**	๒๕	๕.๙๙๑**	๓.๓๑๖**
๑๑	๔.๖๑๘**	๓.๕๖๙**	๒๖	๙.๙๙๙**	๖.๕๒๐**
๑๒	๕.๕๐๘**	๔.๑๒๖**	๒๗	๕.๙๙๕**	๔.๓๑๖**
๑๓	๒.๐๓๓*	๓.๑๘๖**	๒๘	๓.๙๙๙**	๓.๒๕๕**
๑๔	๖.๐๖๕**	๖.๑๘๖**	๒๙	๔.๑๓๕**	๖.๓๐๐*
๑๕	๒.๖๓๖**	๕.๒๒๒*	๓๐	๕.๙๓๙**	๓.๕๔๖**

* $p < .05$ ** $p < .01$